

Kapadokya Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü

Kent, Çevre ve Yerel Yönetimler Anabilim Dalı

YEŞİL YOL PROJESİ VE EKOTURİZM: GİRESUN ÖRNEĞİ

Hakkı BODUR

Yüksek Lisans Tezi

Nevşehir, 2022

YEŞİL YOL PROJESİ VE EKOTURİZM: GİRESUN ÖRNEĞİ

Hakkı BODUR

Kapadokya Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü

Kent, Çevre ve Yerel Yönetimler Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Nevşehir,2022

ÖZET

Hakkı BODUR. *Yeşil Yol Projesi ve Ekoturizm: Giresun Örneği*, Yüksek Lisans. Nevşehir, 2022.

Son dönemlerde dünya üzerinde artan nüfus , sanayileşme ve artan kentleşme ile birlikte insanlar farklı turizm aktivitelerine ilgi göstermeye başlamışlardır. İnsanlar turizmin vazgeçilmezi olan deniz, kum ve güneş yerine daha çok doğa iç içe olabilecekleri ekoturizm faaliyetlerine yönelmişlerdir. Bu çalışmanın amacı; Giresun'un ekoturizm potansiyelinin yeşil yol projesi sonrasında var olacak olan potansiyeline yönelik sorgulamasını yaparak Giresun ilinin ekoturizm potansiyelini ortaya çıkarmaktır. Çalışmamızda nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Yeşil Yol projesi hala tartışılmaya devam etmektedir. Bunun sebebi ise özellikle yürütülen projelerin halka tam olarak yansıtılamaması olabilir. Özellikle yapılacak olan yolların bölgenin dokusuna zarar vereceği, bu yollar üzerinde kurulacak olan tesisler ve oteller ile birlikte bölgenin imara açılacağı ve sit alanlarının zarar göreceği, yine bununla birlikte bölge içerisinde yapılacak olan tesisler ile birlikte bu bölgede faaliyet gösteren küçük esnafların zarar göreceği, yapılacak 2600 km'lik yol üzerindeki güzergâh üzerinde yapılacak olan tesislerin, akaryakıt istasyonlarını, yol yapım-onarım birimlerinin, otel ve tesislerin hem bölgenin dokusunu hem de bölgedeki yaşamı olumsuz etkileyeceği hala tartışılmaya devam etmektedir. Bu nedenle bölge içerisinde yürütülen faaliyetlerde araştırmamızda bulunan önerilerin dikkate alınması yapılan projenin hem halka anlatılması hem de bitmesi açısından önem arz edebilir.

Anahtar Kelimeler:

Giresun, Yeşil Yol Projesi, Ekoturizm, Yaylalar.

ABSTRACT

Hakkı BODUR. *Green Road Project and Ecotourism: The Case of Giresun*, Master's Thesis, Nevşehir, 2022.

With the increasing population rates, industrialization and increasing urbanization in the world, people have started to show interest in different tourism activities. Instead of sea, sand and sun, which are indispensable for tourism, people have started to turn to ecotourism activities where they can be more intertwined with nature. With the planned green road project, it is desired to ensure the connection of Giresun province with other provinces and plateaus. In this way, more tourists will be able to reach the ecotourism resources of the region. The aim of this study; It is to reveal the ecotourism potential of Giresun province by questioning the ecotourism potential of Giresun about the potential that will exist after the green road project. Qualitative research method was used in our study. The Green Road project is still being discussed. The reason for this may be that the projects carried out are not fully reflected to the public. In particular, the roads to be built will damage the texture of the region, the facilities and hotels to be built on these roads, the region will be opened for zoning and the protected areas will be damaged, however, the facilities to be built in the region and the small tradesmen operating in this region will be damaged. It is still being discussed that the facilities, fuel stations, road construction-repair units, hotels and facilities to be built on the route on the .For this reason, considering the suggestions in our research in the activities carried out in the region may be important in terms of both explaining the project to the public and ending it

Keywords:

Giresun, Green Road Project, Ecotourism, Plateaus.

İÇİNDEKİLER

KABUL-ONAY.....	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	ii
ETİK BEYAN.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xi
FOTOĞRAFLAR.....	xii
GİRİŞ.....	1
Araştırmanın Problemi	3
Araştırmanın Önemi	3
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Yöntemi	4
Araştırmanın Varsayımları	4
Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1. BÖLÜM	5
1.1. EKOTURİZM.....	5
1.1.1. Ekoturizm Kavramı	5
1.1.2. Ekoturizmin Özellikleri.....	11
1.1.3. Ekoturizmin Amacı ve Önemi	13
1.1.4. Ekoturizmin İlkeleri	16
1.1.5. Ekoturizmin Çok Yönlü Etkileri	19
1.1.5.1. Ekoturizmin Çevresel Yönde Etkileri	21
1.1.5.2. Ekoturizmin Sosyal ve Kültürel Alandaki Etkileri	23
1.1.5.3. Ekoturizmin Ekonomik Alandaki Etkileri	25
1.1.6. Ekoturizm Kapsamında Yürütülen Faaliyetler.....	26
1.1.6.1. Yayla Turizmi	27
1.1.6.2. Dağ Turizmi	28
1.1.6.3. Doğa Yürüyüşü (Trekking)	28

1.1.6.4. Mağara Turizm.....	29
1.1.6.5. Av Turizmi.....	29
1.1.6.6. Kuş Gözlemciliği	29
1.1.6.7. Akarsu Sporları Turizmi	30
1.1.6.8. Botanik Turizmi	30
1.1.6.9. Oryantiring (Yön Bulma).....	30
1.1.7. Dünyada ve Türkiye’de Ekoturizm.....	31
1.1.7.1. Dünyada Ekoturizm	31
1.1.7.2. Türkiye’de Ekoturizm	32
2. BÖLÜM	34
2.1. GİRESUN İLİNE İLİŞKİN BİLGİLER VE GİRESUN İLİNİN EKOTURİZM POTANSİYELİ	34
2.1.1. İlin Tarihçesi	34
2.1.2. İlin Coğrafi Konumu	35
2.1.3. İlin İklimi	37
2.1.4. İlin Bitki Örtüsü	37
2.1.5. İlin Demografik Yapısı	38
2.1.6. İlin Ekonomik Yapısı	38
2.2. GİRESUN İLİNİN TURİZM POTANSİYELİ VE EKOTURİZM FAALİYETLERİ.....	39
2.2.1. Giresun İlinde Gerçekleştirilen Ekoturizm Faaliyetleri	43
2.2.1.1. Giresun İlinde Foto-Safari Faaliyetleri	43
2.2.1.2. Giresun İlinde Kamp-Karavan Faaliyetleri.....	44
2.2.1.3. Giresun İlinde Rafting Faaliyetleri.....	45
2.2.1.4. Giresun İlinde Sportif Olta Balıkçılığı Faaliyetleri.....	46
2.2.1.5. Giresun İlinde Atlı Doğa Yürüyüşü Faaliyetleri.....	47
2.2.1.6. Giresun İlinde Bisiklet Turizmi Faaliyetleri	48
2.2.1.7. Giresun İlinde Botanik Turizmi Faaliyetleri	48
2.2.1.8. Giresun İlinde Çiftlik Turizmi Faaliyetleri	49
2.2.1.9. Giresun İlinde Dağ-Doğa Yürüyüşü Faaliyetleri	50
2.2.1.10. Giresun İlinde Yayla Turizmi Faaliyetleri	51
2.2.2. Giresun İli İçerisinde Yer Alan Tabiat Parkları	53
2.2.2.1. Koçkayası Tabiat Parkı	53
2.2.2.2. Ağaçbaşı Tabiat Parkı	55

2.2.2.3. Kuzalan Tabiat Parkı.....	57
2.2.2.4. Yedideğirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı	59
2.2.2.5. Aymaç Tabiat Parkı	61
2.2.3. Giresun İlinde Yer Alan Ekoturizm Köyleri.....	63
2.2.3.1. Bulancak İnece Ekoturizm Köyü	64
2.2.3.2. Şebinkarahisar Tamzara Ekolojik Pazar	65
2.2.3.3. Piraziz Şeyhli Ekoturizm Köyü.....	67
2.2.3.4. Piraziz Ekolojik Güney Köyü	69
2.2.4. Giresun Adası.....	69
3. BÖLÜM	71
YEŞİL YOL PROJESİ VE YEŞİL YOL PROJESİNDE GİRESUN.....	71
3.1. YEŞİL YOL PROJESİ VE YEŞİL YOL PROJESİNİN İÇERİĞİ	71
3.1.1. Yeşil Yol Projesinin Tarihçesi	71
3.1.2. Yeşil Yol Projesinin İçeriği.....	71
3.1.3. Yeşil Yol Projesine Yönelik Açılan Davalar ve Durdurma Kararları	75
3.1.4. Yeşil Yol Projesine Yönelik Eleştiriler.....	78
3.2. YEŞİL YOL PROJESİ İÇERİSİNDE GİRESUN	82
3.2.1. Aksu Turizm Merkezi	83
3.2.2. Bektaş Yaylası Turizm Merkezi.....	84
3.2.3. Kümbet Yaylası Turizm Merkezi.....	86
3.2.4. Yavuz Kemal Yaylası Turizm Merkezi	87
SONUÇ..	88
KAYNAKÇA.....	91
EK1: ORJİNALLİK RAPORU.....	102

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1 Ekoturizm Kavramının Ortaya Çıkması ve Gelişme Süreci	9
Şekil 2 Ekoturizm Bileşenleri	12
Şekil 3 Ekoturizmin Amaçları.....	15
Şekil 4 Ekoturizmi Başlıca Etkileyen Faktörler.....	20
Şekil 5 Ekoturizm Aktiviteleri	27
Şekil 6 Dünya Üzerinde Ekoturizm Faaliyetleri Yürütülen Alanlar	32
Şekil 7 Giresun İli ve İlçeleri Haritası.....	35
Şekil 8 Giresun İlinin Lokasyon Haritası.....	36
Şekil 9 Giresun İlinin Mevcut Turizm Potansiyel Yapısı	40
Şekil 10 Giresun ilinin eko-turizm haritası	42
Şekil 11 Yayla Turizminin Turizm Sınıflandırması İçindeki Konumu	51
Şekil 12 Ağaçaş Tabiat Parkı ve Yakın Çevresinin Lokasyonu	56
Şekil 13 Kuzalan Tabiat Parkı ve Yakın Çevresinin Lokasyonu	58
Şekil 14 Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın Lokasyonu	60
Şekil 15 Aymaç Tabiat Parkı'nın Lokasyonu	62
Şekil 16 Şeyhli Mahallesi'nin Lokasyonu	68
Şekil 17 Yeşil Yol Güzergâhı	72
Şekil 18 Doğu Karadeniz Turizm Master Planı	73
Şekil 19 Yeşil Yol Projesi Güzergahları	74
Şekil 20 Aksu Turizm Merkezi	84
Şekil 21 Bektaş Turizm Merkezinin Lokasyon Haritası	85

Şekil 22 Kümbet Yaylası Turizm Merkezi Konum Haritası.....	86
Şekil 23 Yavuz Kemal Yaylası Turizm Merkezi	87

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1 Ekoturizm Üzerine Yapılan Tanımlar	6
Tablo 2 Ekoturizmin Çevresel Etkileri	22
Tablo 3 Ekoturizmin Sosyal ve Kültürel Etkileri.....	25
Tablo 4 Giresun İlinde Yürütülen Ekoturizm Faaliyetleri	43
Tablo 5 Giresun İli Foto-Safari Ekoturizm Alanları	44
Tablo 6 Giresun İli Kamp-Karavan Ekoturizm Alanları.....	44
Tablo 7 Giresun İli Rafting Ekoturizm Alanları	45
Tablo 8 Giresun İli Sportif Olta Balıkçılığı Ekoturizm Alanları	46
Tablo 9 Giresun İli Atlı Doğa Yürüyüşü Ekoturizm Alanları.....	47
Tablo 10 Giresun İli Bisiklet Turizmi Ekoturizm Alanları	48
Tablo 11 Giresun İli Botanik Turizmi Ekoturizm Alanları.....	49
Tablo 12 Giresun İli Çiftlik Turizmi Ekoturizm Alanları	50
Tablo 13 Giresun İli Dağ-Doğa Yürüyüşü Turizmi Ekoturizm Alanları.....	50
Tablo 14 Giresun İli Yayla Turizmi Ekoturizm Alanları	52
Tablo 15 Giresun İlinde Yer Alan Tabiat Parkları.....	53

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1 Koçkayası Tabiat Parkı	54
Fotoğraf 2 Ağaçbaşı Tabiat Parkı Fotoğrafları	57
Fotoğraf 3 Kuzalan Şelalesi Tabiat Parkı	59
Fotoğraf 4 Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı Fotoğrafları.....	61
Fotoğraf 5 Aymaç Tabiat Parkı Fotoğrafları.....	63
Fotoğraf 6 Şebinkarahisar Tamzara Ekolojik Pazar Fotoğraflar.....	66
Fotoğraf 7 Giresun Adası	69
Fotoğraf 8 Bektaş Yaylası.....	85

GİRİŞ

Turizm dünya üzerinde yer alan birçok ülke için çok önemli ekonomik kaynaklar meydana getirmektedir. Bacasız sanayi olarak da ifade edilen turizm latince dönmek manasında kullanılan “Tornus” kelimesinden türemiş ve anlam olarak da; “herhangi bir şekilde seyahat etmek, geziler düzenlemek ve bir yerden farklı yerlere gitmek anlamlarına gelmektedir (Kasalak, 2015: 21). Turizm anlayışı içerisinde gezmek ve seyahat etme mantığı parasal kaynak anlamına geldiğinden turizm ülkeler adına çok önemli bir döviz kaynağı ve bununla birlikte de çok önemli bir istihdam kaynağı meydana getirmektedir.

Ancak büyük turist gruplarının çevreye vermiş olduğu kalıcı zararlar, hem turistleri hem turizm işletmelerini farklı arayışlar içine sokmuştur. Bu durum dünyadaki ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişimlere paralel olarak turizm sektörü içinde bir takım değişimlerin yaşanmasına neden olmuştur. Turizm anlayışı deniz, kum, güneş anlayışından daha çok özellikle doğal alanlar içerisinde faaliyetler gösteren ve doğa ile içe içe anlamına gelen ekoturizm anlayışına doğru bir değişim göstermeye başlamıştır. Ekoturizm hem doğal çevreyi koruyan hem bölge halkının refah seviyesini yükselten alternatif ve sürdürülebilir bir turizm türü olması nedeni ile son yıllarda büyük bir ilgi görmeye başlamıştır (Üzümcü ve Koç, 2017: 14).

Turizm ve çevre ilişkilerinin son yıllarda büyük bir önem kazanması ve sürdürülebilirlik tartışmalarının da gündemden düşmemesi ekoturizm kavramının oldukça sık kullanılmasına sebep olmuştur. Kitle turizmine bir alternatif ve tepki olarak 1990’lı yıllardan itibaren büyük bir gelişme gösteren ekoturizm hem kırsal hem kültürel turizmin unsurlarını içeren ve hassas doğal ve kültürel çevrelerde geliştirilebilecek en uygun turizm türü olarak kabul edilmektedir. Herhangi bir kontrol olmadan yapılan kitle turizminin hem çevre hem toplum üzerinde meydana getirdiği tahribatlar karşısında ekoturizm sürdürülebilir gelişmenin sağlanmasında önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. Ekoturizm kavramı sürdürülebilir turizm ile eş anlamlı olarak kullanılan ve aynı zamanda sürdürülebilir turizm şekillerinden de biridir. Ekoturizm doğal çevreyi koruyan, bölge halkının refahını yükselten ve doğal alanlara karşı son derece hassas bir turizm türüdür (Kaypak, 2010: 94).

Ülkemizde ekoturizm alanında kapsamlı bir talep araştırması yapılmamakla birlikte, uluslararası alanda ekoturizm ile ilgili yapılan araştırma çalışmalarında genel olarak ekoturizm faaliyetlerine katılan ekoturistlerin daha çok orta yaş grubu içerisinde yer alan bireylerden oluştuğu, bu bireylerin genellikle yüksek bir eğitime ve ortalama gelirlerin çok üzerinde bir gelire sahip olduğu ortaya koyulmuştur. Yine araştırmalarda ekoturizm faaliyetlerine katılımında bayanların erkeklerden daha büyük bir orana sahip olduğu belirlenmiştir. Ekoturistlerin hem beklentileri hem de motivasyonları ise geleneksel turist tipinden farklı olarak dinlenme, eğlenme ve aile gibi temel motivasyonlardan ziyade daha çok doğal çevre ile yakından ilgilidir (Çevirgen, 2003: 50).

Doğu Karadeniz Bölgesi bulunduğu konum itibarı ile turizm etkinliklerinde deniz-kum-güneş aktivitelerinin son derece kısıtlı olduğu bir bölgemizdir. Bu nedenle bu bölgemizde normal destinasyonlardan farklı olarak daha çok yayla ve kültür turizmi gelişme göstermiştir. Özellikle Doğu Karadeniz Bölgesinde büyük bir turizm faaliyeti haline gelen yaylacılık turizmi son yıllarda yerli ve yabancı birçok turist ilgisini çekmektedir.

Yaylacılık turizminin en büyük bir problemlerinden biri olan karayolları son dönemde DOKAP tarafından Karadeniz Turizm Master Planı çerçevesinde hazırlanan Yeşil Yol Projesi ile çözüme kavuşturulmak istenmektedir. Yeşil Yol Projesi Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi sınırları içerisinde yer alan Samsun, Tokat, Ordu, Giresun, Trabzon, Gümüşhane, Bayburt, Rize ve Artvin illerini kapsayan 9 ilin turizm merkezlerini ve yaylalarını birbirine bağlamayı amaç edinen bir projedir.

DOKAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığınca sürdürülen Yeşil Yol Projesi dokuz ilin hem yaylalarını hem de turizm merkezlerini sahile inmelerine gerek kalmadan birbirlerine bağlayacak bir ulaşım projesidir. Yeşil Yol Projesi kapsamına alınan illerden biri de Giresun ilidir. Giresun ili Karadeniz Bölgesi içerisinde yer alan ve deniz turizminin coğrafi konumundan ötürü çok fazla yapılamadığı bir ilimizdir. Ancak buna rağmen zengin doğal bitki örtüsü, yaban hayatı varlığı, tabiat parkları, doğal ve beşeri kaynakları, rekreasyon etkinliklerinin gerçekleştirilebileceği alanlara sahip olması bakımından ekoturizm bakımından son derece zengin bir potansiyele sahiptir. Özellikle de sahip olmuş olduğu yaylaları son dönemde birçok yerli ve yabancı turist ilgisini daha da çok çekmektedir. Son dönemde hazırlanan Yeşil Yol Projesi ile Giresun yaylarına ulaşımın

kolaylaşacağı ve diğer illere olan bağlantılar ile ekoturizm faaliyetleri daha geniş alanlarda daha büyük katılımlar ile sürdürülebileceği söylenebilir. Bu nedenle hazırlanan Yeşil Yol Projesi Giresun ilinin ekoturizm etkinliklerinin ortaya çıkarılması açısından son derece büyük bir önem arz etmektedir.

Araştırmanın Problemi

Doğu Karadeniz bölgesinde var olan turizm sektörü ve seçenekleri diğer bölgelere kıyasla fazla gelişmemesine rağmen hem bölgenin hem de Giresun ilinin kalkınmasında var olan turizm faaliyetlerini harekete geçirmek bir fırsat niteliğindedir. Giresun ilinin var olan ekoturizm potansiyelini ortaya çıkarmak ve değerlendirmek hem turizmden elde edilecek gelirlere katkı sağlayacak hem yerel halkın kalkınmasına katkı sağlayacaktır. Bu doğrultuda araştırmada aşağıdaki sorunların yanıtları aranarak çözüm önerileri getirilmiştir.

- Giresun ilinin ekoturizm açısından gelişebilmesi için yeterli bir ekoturizm potansiyeli var olup olmadığı incelenmelidir.
- Giresun ilinde var olan ekoturizm kaynakları ve alanları araştırılmalıdır.
- Yeşil yol projesi Giresun ilinin ekoturizm potansiyeline sağlayacağı katkılar araştırılmalıdır.

Araştırmanın Önemi

Giresun genel itibari ile turizm potansiyeli olan ancak turizm türlerinin birçoğundan yeterince faydalanmayan illerimizden biridir. Bu araştırma; Giresun ilinde var olan ekoturizm potansiyelinin yeşil yol projesi sonrasındaki durumunu, yeşil yol projesinin yerel halka sunmuş olduğu katkıları, ekoturizm bilincinin artırılması gibi konuları ele alacaktır. Bu nedenle bu araştırma yeşil yol projesinin Giresun ekoturizmine potansiyel etkisinin incelenmesi ve ortaya konması açısından önem arz etmektedir.

Araştırmanın Amacı

Giresun ili ekoturizm bakımından son derece zengin yörelerden biridir. Giresun ilindeki bu potansiyeli ortaya çıkarabilmek adına DOKAP öncülüğünde hayata geçirilen yeşil yol projesi ile Karadeniz bölgesindeki yaylalar bir koridor ile birbirine bağlanması planlanmaktadır. Bu çalışmanın amacı Giresun'un ekoturizm potansiyelinin yeşil yol

projesi sonrasında var olacak olan potansiyeline yönelik sorgulamasını yapmak ve Giresun'un ekoturizm potansiyelini ortaya çıkarmaktır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar genellikle sözel ağırlıklı ve yoruma dayalı olan çalışmalarda sıklıkla tercih edilmektedir. Çalışmada yapılacak literatür taraması ile birlikte bölgenin coğrafi özelliklerini ortaya çıkaran haritalarda sıklıkla kullanılacaktır. Toplanan veriler ile projeye ilişkin bilgiler, belgeler, yasal süreçler ve hususlar ele alınarak sonuca ulaşılmaya çalışılacaktır.

Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmanın hipotezi; yeşil yol projesinin Giresun ilinin ekoturizm potansiyeline katkı sağlayacağını öne sürmektir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma ekoturizm ve yeşil yol projesi örnekleminde sadece Giresun ili ve Yeşil Yol Projesinin geçtiği yaylalar ve ekoturizm bölgeleri ile sınırlıdır.

1. BÖLÜM

1.1. EKOTURİZM

1.1.1. Ekoturizm Kavramı

İnsanları turizm faaliyetlerine yönlendiren pek çok sebep bulunmaktadır ve bu sebeplerin etkileri ile de günümüzde birçok turizm türü ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu turizm türleri içerisinde önemli bir yere sahip olan turizm türlerinden biri de ekoturizmdir. Dünya üzerinde ekoturizmin ortaya çıkmasını ve gelişmesini sağlayan en önemli faktör insanların doğa temelli turizm türlerine yapmış oldukları talebin artmasıdır. İnsanların ekoturizme olan talebinin artmasının sebebi ise ekoturizmin kaynakların devamlılığı ve kullanımı konularında artış gösteren uluslararası bilinç ve kitle turizminin çevreye yapmış olduğu olumsuz etkilerdir (Ovalı, 2007:65).

Kitle turizmden büyük farklılıklar sergileyen ekoturizm de daha çok küçük yapılar, doğal alanlar ve bu doğal alanlar içinde farklı deneyimlerin tercih edildiği, bölge halkının iş gücü içerisine dâhil olduğu, gelirlerin büyük bir kısmının bölge halkına kaldığı, bölge halkı ile iyi ilişkiler ve iletişimin olduğu, bölge kültürüne çok az olumsuz etkiler yapan ve genellikle düşük kapasiteli gruplar halinde yapılan turizm etkinlikleridir. Ekoturizm faaliyetleri içerisinde yürüyüş, kampçılık, balıkçılık, avcılık gibi klasik turizm anlayışından daha farklı etkinlikler yürütülür (Taşdemir, 2016: 1).

Ekoturizm ilk kez Alp Dağlarına çıkan turistlere yerel halkın evlerinin bir kısmını açması ile başlamış bir turizm türüdür. “Ekoturizm kısaca doğadan zevk alma ve doğanın kıymetini bilme turizmi olarak ifade edilir” (Akay ve Zengin, 2012: 116). Ekoturizm genel bir ifade ile de; hem çevresel hem de kültürel öneme sahip muhafız ve hassas bir anlayış çerçevesi ile konuyu ele alan ekolojik sürdürülebilirlik temeline dayanan bir turizm çeşididir.

Ekoturizm kavramı köken itibarı ile “Yunanca oikos (ev) ve logos (kelime) birleşmesine dayanan, organizmalar ve onların çevresi ile girmiş olduğu ilişkilerini

bilimsel olarak ekoloji ve turizm kelimelerinin birlikte kullanılmasıyla oluşmaya başlamıştır” (Batur, 2013: 31).

Ekoturizm kavramı hakkında ortaya atılan birçok tanım mevcuttur. Özellikle literatür çalışmaları içinde bir çok yabancı ve yerli araştırmacılar farklı tanımlamalar yapmışlardır. Bu tanımlamalar aşağıda tabloda bir bütün olarak verilmiştir (Rahemtulla ve Wellstead, 2001; Aktaran, Doğan, 2015: 31)

Tablo 1. : Ekoturizm Üzerine Yapılan Tanımlar

Tanımlayan	Tanım
Kutay, 1989	“Ekoturizm toplumsal hayat içerisindeki ekonomik sektörlerle açıkça ilişkilendirilen biyolojik kaynaklar ile turizmin bir parçası olarak planlanan doğal alanların kalkınma ve geliştirilmesinde kullanılan bir modeldir.”
Ceballos ve Lascrain, 1989	“Nispeten bozulmamış dokunulmamış doğal olanlara bu alanların yabani bitki ve hayvanların manzaralarını ayrıca kültürel çekiciliklerini dışlamadan öğrenmek duygusal olarak tatmin olmak gibi özel amaçlarla seyahat etmektir.”
Boo, 1991	“Ekoturizm doğa turizmi ile sinonimdir ekoturizm kuş balina gözlerini yabani bitki fotoğraflama gibi tüketici olmayan bir rekreasyondur.”
Boeger, 1991	“Ekoturizm dünyanın yenilene bilen kaynakların yanında diğer kültürlerin çeşitliliği ve saygınlığını itibar gösteren çevresel olarak güvenli turizmdir.”
Ecot.Association of Australla, 1992	“Çevresel ve kültürel anlayış koruma ve kıymet bilirliliği güçlendiren ekolojik olarak sürdürülebilir turizmdir.”
Norris, 1994	“Yerel ekonomik faydaların sağlanması ile kaynakların korunmasında bir arada yürütmedikçe turizm ekoturizm değildir.”
Scace and etc. , 1992	“Yerel halkın katılımı dikkate alarak ekosistem korumaya katkı yapan doğa seyahatidir.”
Ecotourirism Society, 1993	“Çevrenin doğal tarihini ve kültürünü anlamak için yerel halka doğal kaynakların korunması konusunda ekonomik fırsatlar yaratırken ekosistem bütünlüğünü değiştirmeyen doğal alanlara yönelik özel amaçlı seyahatlerdir.”

Commonwealth Department of Tourism, 1994	“Doğal çevrenin eğitime ve yorumlanmasını içeren sürdürülebilir yönetilen doğaya dayalı turizmdir.”
Eagles, 1994	“Sürdürülebilir turizmin tüketim karakterli olmayan dört şeklinden biri ve bir altyapı piyasasıdır. Yabani doğa çevreleri öğrenmeyi ve keşfetmeye amaçlayan seyahatleri içerir.”
Tickell, 1994	“Herhangi birine zarar vermek sizin insan kültürü ve doğal hayatın şaşırtıcı çeşitliliğinden zevk almak amacıyla yapılan saatlerdir.”
Blamey, 1997	“Ekoturizm, insanların nispeten bozulmamış, evlerinden 40 km’den daha uzak doğal alanlara, yöredeki yabani bitkileri, hayvanları, manzaraları ve bunların yanında, alanda bulunan kültürel değerleri keşfetmek öğrenmek ve onlara kıymet vermek ana amacıyla yaptıkları bireysel faaliyetlerden biridir.”

Kaynak: Ekoturizm Üzerine Yapılan Tanımlar (Rahemtulla ve Wellstead, 2001; Aktaran, Doğan, 2015: 31)

Yukarıda yer alan tabloya bakıldığında ekoturizmin hem ekonomik hem de sürdürülebilir bir kalkınma modeli olarak ele alındığı görülmektedir. Yine bununla beraber ekoturizm de özellikle farklı kültürlerle saygı duyulması gerekliliği de özellikle vurgulanmıştır.

Ekoturizm, doğa temelli turizm endüstrisi içerisinde büyük hız ile büyüyen bir bölümdür ve sürdürülebilir turizm türleri arasında yer aldığı düşünülür. “Ekoturizm Topluluğu (Ecotourism Society) ekoturizmi, çevreyi koruyan ve bölge halkının refahını geliştiren ve doğal bölgelere doğru olan sorumlu bir turizm olarak ifade eder.” (Leung ve diğerleri, 2001; Aktaran, Erdoğan, 2003: 109).

Doğa için Dünya Fonu (WWF) ekoturizmin tanımı için; doğal doğa içerisinde, “içinde bulunan doğal çevreye en az etkide bulunan ve bununla birlikte yerel halka ekonomik gelirler sağlayan turizm çeşidi olarak tanımlamıştır” 2021,11 Kasım (Erişim adresi: <https://www.wwf.org.tr>).

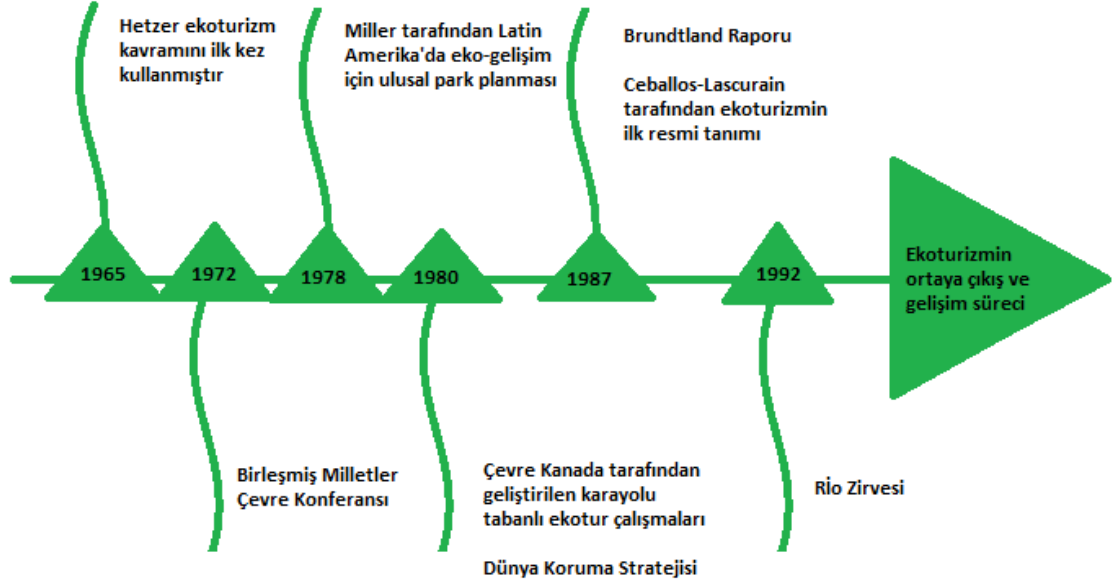
Dünya Koruma Birliği (IUCN) ekoturizm tanımı için; “bölge içinde herhangi bir şekilde müdahale edilmemiş alanlarda doğal ve kültürel değerlerin zevkini yaşayabilmek amacı ile gerçekleştirilen ve doğayı korumayı teşvik edici, bölge halkının sosyal-ekonomik yaşantısına katkı sağlayan, turist etkisi düşük ve çevresel açıdan sorumluluk duygusu bilinci ile yapılan bir turizm anlayışı” olarak ifade etmiştir 2021,14 Kasım (Erişim adresi: <https://www.iucn.org>).

Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (TIES) ekoturizmi; “doğal çevreyi olumsuz etkilerden korumakta olan, yöre halkının hayatının varlık ve refah içinde sürdürmesi hususunda destek olan, doğal yörelere düzenlenen sorumlulukları olan bir turizm türüdür” 2021,14 Kasım (Erişim adresi: <https://ecotourism.org/>).

Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (UDKB) ekoturizm kavramını; “bölge halkının aktif bir sosyal ve ekonomik katılımı sonrasında, bölge halkına faydalar sağlayan, ziyaretçi etkisinde düşük derecede olumsuz etki seviyesine neden olan, kültürel zenginlikleri korumayı amaçlayan, doğanın değerini anlayabilmek ve zevk alabilmek için nispeten bozulmamış doğal bölgelere yapılan çevre açısından son derece duyarlı olan seyahatler ve gezilerdir” şeklinde tanımlamıştır 2021,15 Kasım (Erişim adresi: <https://www.iucn.org>).

En genel tanımı ile ekoturizm çevresinde bulunan doğal ve kültürel değerleri koruyupbölge halkı için ekonomik imkânlar ortaya çıkaran bununla birlikte mevcut ekosistemin bütünlüğünü korumaya özen gösteren, bölgenin doğal ve kültürel yapısını anlayabilmek ve tanıyabilmek amacı ile yapılan turizm etkinlikleri olarak kabul edilmektedir (Demir, 2011: 23). Ekoturizm hem bölgelerin ekolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik devamlılığının meydana gelmesinde hem de sahip olmuş olunan hassa doğal

alanların için gereken korumaların sağlanmasında bir araç olarak yapılan turizm etkinlikleri olarak kabul edilebilir.

Şekil 1. Ekoturizm Kavramının Ortaya Çıkması ve Gelişme Süreci (Kabataş,2020:31)

Ekoturizm zaman içerisinde farklı şekillerde ifade edilmeye başlanmıştır. Bunlardan bazıları aşağıda sıralanmıştır (Erdoğan, 2003: 109);

- Doğa tabanlı turizm,
- Yumuşak turizm,
- Özel ilgi turizmi,
- Sorumlu turizm,
- Alternatif turizm,
- Ekoturizm.

Ekoturizmin ortaya çıkmasında en büyük faktörlerden biri destinasyon bölgelerinde ortaya çıkan turizm sorunlarına çözüm getirebilme anlayışı olmuştur. Ekoturizmin son dönemlerde turizm türleri içerisinde moda bir turizm türü haline gelmesinin sebepleri aşağıda sıralanmıştır (Ahmadova, 2015: 6);

- İnsanların doğal alanlara gerçekleştirmiş oldukları tatil etkinliklerinin yaygınlaşması,
- Sürdürülebilir alandaki kalkınmanın geliştirilmek istenmesi,
- Doğal alanlarda ortaya çıkan potansiyel iş olanakları,
- Koruma altında olan doğal alanlarda yapılan planlamaların doğru uygulanması.

Tüm turizm etkinliklerinde olmuş olduğu gibi ekoturizm etkinliklerinde olumlu ve olumsuz yönler ortaya çıkabilmektedir. Ekoturizmin olumlu yönleri çok olmasına rağmen iyi bir planlama yapılmadığı zamanlarda olumsuz yönlerinin ortaya çıkma ihtimali de bulunmaktadır. Ekoturizmin olumlu yönleri etkinlik düzenlenen bölgelere sağlamış olduğu ekonomik katkılar, doğal hayatın korunması ve bölge halkının bilinçlenmesine yönelik yapmış olduğu yönleri olumlu yönleri olarak gösterilebilir. Ancak bu yararlarının yanında Ekoturizmin kitle turizmine yönelmesi durumunda bölgenin turizm kapasitesi üstünde turist alınması durumunda büyük olumsuzluklar çıkabilecektir. Bu olumsuzluklar çevre kirlilikleri, gürültü kirliliği, trafik problemleri, fiyat artışları ve güvenlik problemleri gibi olumsuzluklardır. Bu olumsuzlukları ortaya çıkmasını engellemek içinse ekoturizm de kitle turizmine yönelmemek son derece önemli olacaktır (Arslan, 2005:32).

Ekoturizm etkinlerinde; asgari düzeyde koruma temeline dayanan faaliyetler ve ziyaret edilen çevre ile kültürlerinin değerlerinin ortaya çıkarılması ve bu değerlerin anlaşılması mantığı yatmaktadır. Ekoturizm faaliyetleri doğal alanlara seyahat etme mantığına dayanan veya insan etkisinin en az olduğu bölgelere, turizm bilgisi gerektiren özel bir alan olarak kabul edilebilir. (Kabataş, 2020: 35).

Turizm endüstri kapsamında çok çabuk büyüyen bir turizm çeşidi olma özelliği ile etki toplayan ekoturizm son yıllarda; uluslararası talepler içinde meydana gelen yapısal varyasyonlar, gelişen eğitim düzeyi ve çevresel koşullara karşı alan itina ve idrak sayesinde büyük bir öneme sahip olmaya başlamıştır. Ekoturizm kavramı yeni bir kavram olarak kabul edilmekle beraber aslında ekoturizm kapsamında yapılan faaliyetler uzun yıllardan beri devam etmektedir. Ekoturizm getirmiş olduğu ilkeler, doğal alanlara ve hassas ekosistemlere dönük olarak yapılan faaliyetleri tek bir çatı altında topladığı için büyük önem taşımaktadır. Birleşmiş Milletler 2002 yılını “Uluslararası Ekoturizm Yılı”

olarak ilan ederek ekoturizmin önemini bir kez daha ortaya koymuştur (Akpınar ve Bulut, 2010: 1578).

1.1.2. Ekoturizmin Özellikleri

Ekoturizm taşıdığı olduğu temel ilkeleri sayesinde doğal alanlara dönük olarak yapılan faaliyetleri bir disiplin altına almıştır. Ekoturizmin en önemli özelliği turizm faaliyetlerini tüm yıla yayarak, doğal çevreye yapılan baskıyı azaltmasıdır. Bununla birlikte ekoturizm, bölge halkı için ekonomik kaynaklar oluşturarak, yerel halkın yaşam kalitesini de yükseltmiş olur. Yine ekoturizm etkinlikleri sayesinde bölge halkı hem kendilerini hem de bölgelerini etkileyecek kararları almada önemli roller oynamaktadırlar. Ekoturizmin en önemli özelliklerinden bir diğeri de turistler ve bölge halkı arasında meydana gelen etkileşimi artırmak ve yerel güvenin oluşmasına zemin hazırlamasıdır (Demirbulat, 2018: 48-49). Ekoturizm yüksek maliyetler gerektirmeyen bir turizm türü olması da hem avantajlı bir turizm türü olmasına ve gelişmekte olan ülkelerde hızla kabul edilen bir turizm türü olmasını da olanak sağlamıştır.

Ekoturizm ile ilgili tanımların ekoturizmin mutlaka amaçlarına ve ilkelerine uygun olarak yapılması gerekmektedir. Ekoturizmin tanımı içerisinde yer alan özellikleri aşağıda sıralanmıştır (Albayrak, 2010: 31);

- **Turist Tipi:** Hem doğal alanlara hem kültürel çevrelere gezi yapmayı seven, yerel kültürleri ve bölgeleri öğrenebilme ve değerini anlayabilme isteğinden olan bireylerden meydana gelir.
- **Mekân:** Genel olarak doğal, bazen korunma altına alınmış alanlar ya da kültürel çekiliği olan yerleri içerir.
- **Etkinlikler:** İçinde bulunulan çevreye en düşük etki ile kaynakların kullanılması ve çevresel eğitimlerin desteklenmesine dayanır.
- **İmkânlar:** Çevre dostu olan teknolojilerin ve yerel kaynaklarının kullanılmasını gerektirir.
- **Gelişme Yaklaşımı:** Ekonomik gelişmeler ile koruma hedeflerinin birleştirilmesi ilkesine dayanır.
- **Gelişim Süreçleri:** İçinde bulunulan toplum ve çevre üzerinde minimum düzeyde olumsuz etkiler meydana getirmeli ve tüm bölge halkını aktif olarak içine almalıdır. Ayrıca bölge halkına ekonomik yararlar sağlamalıdır.

Şekil 2. Ekoturizm Bileşenleri (Eğribaş, 2019: 5)

Ekoturizmin özellikleri hakkında genel bir bilgi sahibi olabilmek için aşağıda verilen özellikleri son derece faydalı olacaktır. Ekoturizmin özellikleri aşağıda sıralanmıştır (Akay ve Zengin, 2012: 115; Doğan, 2010: 65);

- Ekoturizmin en karakteristik özelliği tamamen doğa temelli olmasıdır.
- Ekoturizm biyolojik çeşitliliğin korunmasına katkıda bulunur.
- Ekoturizm yerel toplumların refahını destekler.
- Çevresel ve sosyal-kültürel anlamda ortaya çıkan olumsuz etkilerin asgari seviyeye indirilebilmesi için etkinliklerini hem turistler hem de yerel halkın sorumluluğunda düzenler.
- Doğa içerisinde tükenen ve bir daha oluşmayan kaynakların asgari düzeyde kullanılmasını gerektirmektedir.

- Hem yerel mülkiyetin hem de yerel toplumun istihdam olanaklarına katkı sağlar.
- Koruma altına alınmış olan alanlarda verilen turizm etkinliklerinin ekosistem açısından ekonomik bir değere dönüşmesini sağlar.
- Koruma altına alınmış olan alanların hem muhafaza edilmesi hem iyileştirilmesi için doğrudan kaynaklar sağlar.
- Bölge halkı için doğrudan ya da dolaylı olarak bir gelir meydana getirerek bölge halkının korumacılığını teşvik eder.
- Hem bölgesel, hem ulusal hem de uluslararası korumacılık politikaları açısından sağlam bir temel meydana getirir.
- Mevcut doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını geliştirmeye yarar.
- Biyolojik yönlerdeki çeşitliliği tehdit edecek tehlikeleri azaltır.

1.1.3. Ekoturizmin Amacı ve Önemi

Ülkeler sahip olmuş oldukları doğal, tarihi ve kültürel mirasları sayesinde önemli turistik kaynaklara sahip olurlar. Ancak kitlesel turizm hareketleri sonucunda meydana gelen tahribatlar nedeni ile hem doğal tarihi değerler hem de kültürel miraslar hızla yok olmakta ve bunun sonucunda ülkeler turistik çekiciliklerini kaybetmektedirler. Sahip olunan bu kültürel mirasın korunması ve turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir olması ekoturizm açısından büyük bir önem arz etmektedir. Bu doğrultuda ekoturizmin amacı için turizm etkinliklerini yıl boyu sürdürülmesini sağlayarak, doğanın bireylere sunmuş olduğu kültürel mirastan yararlanmalarını ve bu kültürel mirasların koruma altına alınmasını olanı kılmak olarak gösterilebilir. Ekoturizm yok olmaya yüz tutan ekosistemleri yeniden canlandırmak ya da toplum için yoksulluğu ortadan kaldırmak gibi amaçları yerine getirmez (Demirbulat, 2018: 49-50). Ekoturizmin en temel amacı yerel halk ve turistler için yaşam kalitelerini iyileştirmek, kültürel, siyasi ve sosyal boyutları da içine alacak şekilde doğal çevrenin korumasına olanak sağlamaktır (Taş, 2012: 14).

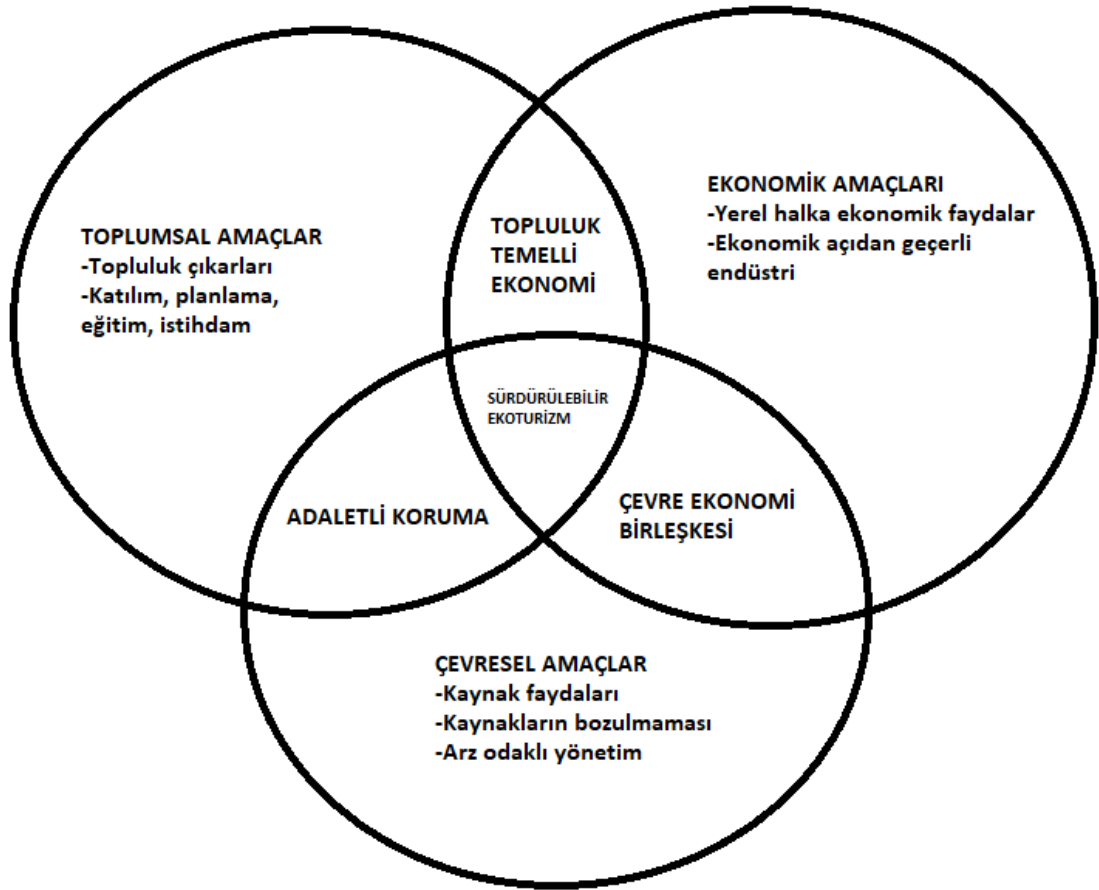
Ekoturizm faaliyetleri kapsamında yürütülen tüm etkinliklerin en temel amaçlarından biri de çevreye verilecek zararların en düşük seviyede tutulmasını sağlamaktadır (Bayhan, 2018:3). Ekoturizm etkinliklerinin tüm yıl boyunca gerçekleştirileceği bölgelerde turist sayılarının bölgeye herhangi bir şekilde zarar

vermeyecek bir sayıda olması hem doğal çevrenin olumsuz etkilenmemesine hem bölgenin aşırı bir tahribata uğramamasına olanak sağlayacaktır. WTO (Dünya Ticaret Örgütü) ekoturizmin amaçlarını aşağıda sıralamıştır (Kuter ve Ünal,2009: Erişim Adresi <https://www.wto.org/>);

- Turizmin doğal ve geleneksel çevreye vermiş olduğu tahribatın en asgari düzeye düşürülmesi,
- Hem yerel halka hem de turistlere doğanın ve geleneksel sosyal-kültürel çevrenin korunmasına dönük eğitim faaliyetleri yürütülmesi,
- Turizm faaliyetlerini bölge halkının ihtiyaçlarına karşılık veren, hem yerel yönetimler ile hem de halk ile işbirliği içinde yürütülen sorumlu bir ticari faaliyet olarak özendirilmesini sağlama,
- Doğal ve sosyokültürel anlamda koruma kapsamına alınan alanların yönetilebilmesi için gerekli kaynakların ayrılması,
- Turizmin olumsuz etkilerini en asgari düzeye indirebilmek için sosyo-kültürel ve doğal çevreye dönük uzun vadede gereken takiplerin yapılması ve değerlendirme programlarının desteklenmesi,
- Turizmin bölgesel halkın geçimlerine katkıda bulunacak bir biçimde geliştirilmesini sağlama,
- Turizmin gelişimi açısından bölgenin hem sosyal hem de çevresel kapasitelerini artıracak şekilde projeler geliştirme,
- Ekoturizm alt yapı yatırımlarının geliştirilmesine önem vermek. Yine bu alt yapı çalışmaların, çevreye uyumlu, doğal ve geleneksel sosyo-kültürel hayat ile iç içe bulunan, bölgesel bitki örtüsünü ve yaban hayatını koruyacak bir şekilde hazırlamak.

Ekoturizm, “sürdürülebilir turizm ürünleri ve faaliyetlerinin gelişmesi, yönetimi ve planlanması üzerine odaklanan ve sosyal bilimler içerisinde yönetimsel yaklaşımların bir parçası olmuştur. Bahsi geçen bu yaklaşımlarda ekoturizm politikası, çevreye saygılı ve duyarlılığın artırılması yolu ile günümüz turizm kaynaklarının gelecek kuşaklara aktarımının hedefleyen ölçülü, çevreye duyarlı ve yaşama saygılı bir turizm olarak kabul edilebilir. Buna sebep olarak ta özellikle 1980’li yıllardan itibaren artan bir şekilde turizm sektöründeki, doğayı bozucu ve tahripçi gelişmeler ve bu durumların ortaya çıkarmış

olduğu olumsuz sonuçlar gösterilmiş ve bu olumsuzluklara bağlı olarak sürdürülebilir turizm ilkelerine bağlı kendi geleceğinin tehdit etmeyen gelecek nesillere de kalmasını amaç edinen uzun dönemli bir turizm gelişmesini güvence altına almak amacı ile yeni turizm politikaları ve stratejileri oluşturmak ve uygulamak yönünde çalışmaların başlatılmasıdır” (Erdoğan, 2003: 112).

Şekil 3. Ekoturizmin Amaçları (Akoğlu, 2018: 29)

Ekoturizm etkinlikleri sürdürülebilir turizm faaliyetleri içerisinde yer alan bir turizm türü olmakla beraber mevcut ekosistemin korunmasına, yöre halkının sosyal-ekonomik refahının yükseltilmesine ve turizm etkinliklerinin yapılacağı doğal ve tarihi alanların koruyup geliştirilmesine büyük katkılar sağlar (Demir, 2011: 35). Doğal ve kültürel alanlara yapılan sorumlu turizm olarak da isimlendirilen ekoturizm hem çevresel kaynakların korunmasını sağlar hem doğal alanlara yapılacak etkileri minimum seviyelere indirmektedir.

1.1.4. Ekoturizmin İlkeleri

Wearing ve Neil (1999) yapmış oldukları araştırmalar sonucunda ekoturizme temel oluşturan beş ana ilke belirlemişlerdir. Bu ana ilkeler aşağıda sıralanmıştır (Wearing ve Neil, 1999; Aktaran, Şahin, 2014: 29);

- **Doğa Tabanlı:** Ekoturizm doğal çevrenin daha çok biyolojik, fiziksel ve kültürel yönleri ile alakadar olmaktadır. Bununla beraber doğal oluşum içinde yer alan kültürel öğeler de ekoturizm kapsamında yer almaktadır. Ekoturizm etkinliklerinin yönetilmesi, geliştirilmesi ve planlanması için doğal kaynakların korunması önemli bir unsurdur.
- **Ekolojik Sürdürülebilirlik:** Doğal bir çevre içinde sürdürülebilir turizm rolünü ekoturizm üstlenmelidir. Bu noktada, hem çevresel ve ekolojik yönlerden duyarlı küçük ölçekteki turizm işletmeleri yanında çok daha az duyarlı kitle turizmi ile yeşil turizm sınırında olan yüzeysel bir ekoturizm işletmeleri de çıkabilir.
- **Çevresel Açıdan Eğitsel:** Ekoturizm eğitim özelliği nedeni ile diğer doğa tabanlı turizm etkinliklerinden farklılık gösteren bir yapıya sahiptir. Ekoturizm etkinliklerini artırabilmek için çevre ile etkileşimi hedefleyen insanları kapsamına almaktadır. Yine bireylerin çevreye karşı daha duyarlı olabilmelerini sağlayabilmek ve korumayı teşvik edebilmek amacı ile mevcut alanların doğal güzelliklerinden ve alanlarından bireylerin haberdar olabilmeleri sağlanmalıdır. Yani ekoturizm etkinliklere katılan bireylere gitmiş oldukları alanların ekolojik özelliklerini meydana getiren flora, fauna gibi konularda daha ayrıntılı bilgileri takip etmelidir.
- **Yöreye Katkılı:** Yerel halkın ekoturizm kapsamı içine alınması yalnızca insanlara ve bölgeye yarar sağlamakla kalmaz. Bununla beraber turistlerin ekoturizm deneyimlerinin de kalitesini geliştirir. Yerel halk ekoturizm işletmeleri ile beraber ekoturizm planlamalarında bilgi, hizmet, tesis ve ürün tedarik etme gibi konularda da rol almaktadır. Yine ekoturizm doğal çevrenin korunabilmesi için yerel teşviklerin bu alanlar için kullanılmasına olanak sağlar. Bunun için ekoturizm yerel halka hem ekonomik kaynaklar sağlama hem de doğal kaynakları koruma açısından bir bütün halinde ele alınmalıdır.

- **Turistlerin Memnuniyetini Sağlamak:** Ekoturizm etkinliklerinde turistlerin memnuniyeti ekoturizm endüstrisinin uzun süre varlığını devam ettirmesi açısından önemli bir unsurdur. Ekoturizm etkinliklerinde turistlerin katılmış oldukları etkinliklerden memnun bir şekilde ayrılması etkinliklerin pazarlanması açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Yukarıda verilen ilkeler göz önünde tutulduğunda ekoturizm doğa temelli, doğal ve kültürel değerleri dolaylı veya dolaylı olarak koruyan, bölge halkına katkılar sağlayan ve gelen bireyleri çevresel olarak eğiten ve geliştiren bir yaklaşım olduğu görünmektedir.

Erdoğan'a göre ekoturizmin ilkeleri aslında ekoturizmin hem temel ve genel amaçları hem de yapısı ile bağlantılı olan kuralların bir toplamıdır. Herhangi bir alanda ilkelerin konulması ve bu ilkelerin birden fazla olması karmaşa ya da düzenden değil istenmeyen durumların ortaya çıkmasından kaynaklanmaktadır. Erdoğan'a (2003) göre ekoturizmin temel olan ilkelerini aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür (Erdoğan, 2003: 115-116);

- Turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmiş olduğu alanlarda ortaya çıkan olumsuzluklarını belirleyip bu olumsuzlukları en asgari düzeyde tutmak.
- Ekoturizm faaliyetlerine katılan ekoturistlere ekolojik dengenin önemi hakkında bilgiler vermek ve bu bilgilerin benimsenmesini sağlamak,
- Hem ekoturistlere hem de yerel halka koruma altına alanların ekolojik denge içerisinde önemini anlatmak mevcut ekosistemlere önem ve değer verilmesini sağlayabilmek,
- Ekoturizm faaliyet alanları içerisinde bulunan mevcut kültürel kalıtları sahiplenerek muhafaza etmek ve bölge insanının örf ve adetlerine gereken itibarı gösterme,
- Ekoturistler ile bölge insanının arasında meydana gelecek iletişimi sağlama olarak sıralanabilir.

Wight (1993) yapmış olduğu çalışmalar neticesinde ekoturizmin ilkelerini toplamda sekiz başlık altında toplamıştır. Bu ilkeler aşağıda sıralanmıştır (Wight 1993; Aktaran, Yaman, 2019: 16);

- Ekoturizm etkinliklerinde kaynaklara zarar vermeyen ve çevreye duyarlı olan bir yaklaşım sergilenmelidir.

- Faaliyetler doğrudan, katılımcı ve aydınlatıcı deneyimler sağlamalıdır.
- Ekoturizm faaliyetleri içerisinde yer alan bölge halkı, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, turizm endüstrisi ve ekoturistlere faaliyetler boyunca eğitimini kapsamalıdır.
- Bölge içerisinde yer alan kaynakların değeri için farkındalık meydana getirmek.
- Doğal kaynakların bulunmuş olduğu şartları ve sınırları belirleyerek, doğal, kültürel ve geleneksel çeşitlilikler kontrol altına alınmalıdır.
- Turizm işletmeleri ve kamu kurumları arasında ortak paydaşlar sağlanmalıdır.
- Hem ekoturistlere hem yerel halka gerekli olan ahlaki sorumluluklar ve davranışlar geliştirilmelidir.
- Doğal, tarihi ve kültürel mirasa, bölge halkına ve turizm işletmelerine gereken koruma ve finans kaynağı sağlanmalıdır.

Dünya Ticaret Örgütü (WTO), 2002 yılında ekoturizm için bazı ilkeler belirlemiştir. Belirlenen bu ülkeler ülkemiz tarafından da kabul edilmiştir. Dünya Ticaret Örgütü'nün bu konuda belirlemiş olduğu ilkeler aşağıda sıralanmıştır (Erişim adresi: <https://www.wto.org>);

- Bölge halkının ekoturizm planlamalarına, geliştirme çalışmalarına, işletmeler ve halkın refahlarını artırmaya yönelik faaliyetlere doğrudan dâhil edilmesi,
- Turistlere gidecekleri doğal ve kültürel alanların mirası hakkında bilgilendirmeler yapılması,
- Daha az sayıdaki küçük gruplar için düzenlenen turlar ile birlikte seyahat eden turistlerin kendilerini daha özgür hissetmelerine katkıda bulunmak.

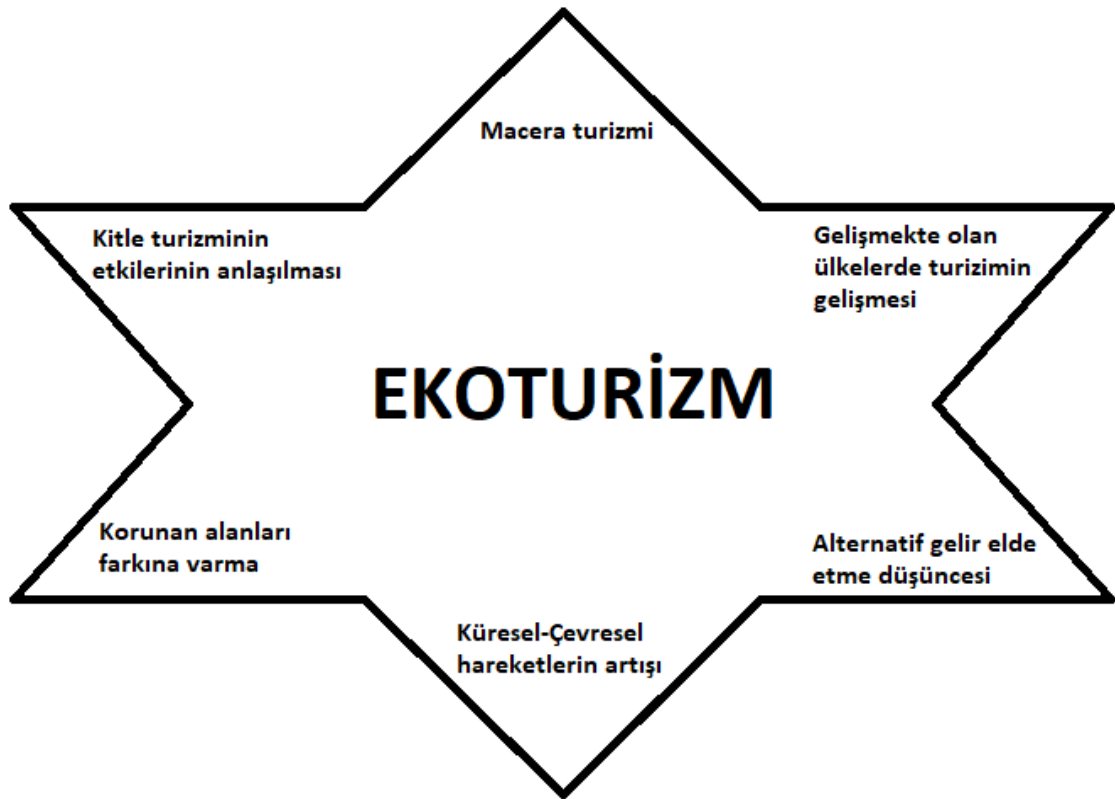
Ekoturizm etkinlikleri içerisinde kitle turizminin aksine etkinliklere katılan turist sayısının azaltılması ve turizm etkinliklerinin tüm yıla yayılarak çevreye uygulanan baskının azaltılması, tahribatları düzeltmeye değil önlemeye yönelik planlar yapılması ve uzun vadede ekonomik çıkarları göz önüne alma ilkeleri son derece önemlidir. Ekoturizm ilkelerini hayata geçiren ya da ekoturizm etkinliklerine katılan bireylerin Uluslararası Ekoturizm Topluluğu'nun (TIES) aşağıda yer alan ilkeleri kabul etmeleri gerekmektedir. TIES'e göre bu ilkeler (Erişim adresi: <https://ecotourism.org/>);

- Çevreye uygulanan fiziksel, sosyal, davranışsal ve psikolojik etkenleri en asgari düzeye indirilmesi,

- Kültürel,  evresel farkındalık ve saygının oluşturulabilmesi,
- Hem yerel halk hem de turistler için olumlu deneyimlerin sağlanabilmesi,
- Çevreyi korumak için gereken finansal karın doğrudan sağlanması,
- Hem bölge halkına hem özel sektöre gereken finansal kaynakları oluşturmak,
- Turistlere, ev sahibi olan ülkenin çevresel, politik ve sosyo-kültürel yönlerine ilişkin duyarlılığın oluşturulabilmesi adına değerli olan deneyimleri paylaşmak,
- Çevreye en az etki edecek tesisler oluşturmak ve işletmek,
- Bölge haklarının haklarını ve manevi inançlarını tanımak ve bunları güçlendirebilmek adına işbirliği içinde çalışmalar yürütmek

1.1.5. Ekoturizmin  ok Yönlü Etkileri

Ekoturizm etkinlikleri, özelikle küçük gruplar ile veya bireysel olarak gerçekleştirilen faaliyetleri kapsamaktadır. Bu nedenle, ekoturizm etkinliklerine katılan kişiler, doğaya karşı daha sorumlu olur ve daha saygılı davranırlar. Bu durum turizm etkinliklerinin daha kabul edilebilir bir doğrultuda yapılmasını da olanaklı hale getirmiş olur. Bunun için ekoturizm etkinlikleri, bölge halkının çevreyi koruma üzerindeki etkisini artırır, çevreye yararlar sağlar, olumsuz çevresel ve sosyal-kültürel alanların tanıtımına da olum yönde katkı sağlar. Ekoturizm etkinlikleri, doğanın yapısını, işleyişini ve kültürel değerlerinin anlamaya yönelik çabalar da sergilemektedir (Demirbulat, 2018: 53).

Şekil 4. Ekoturizmi Başlıca Etkileyen Faktörler (Zere,2020: 56)

Dünyanın çeşitli bölgelerinde ekoturizm adı altında yapılan turizm faaliyetlerinin doğaya, doğal hayata, bölge halkına, yerel ve ulusal ekonomiye birçok etkisi bulunmaktadır. Bu etkiler aşağıda sıralanmıştır (Erdoğan, 2003: 154);

- Çevresel anlamda ortaya çıkan bozulmalar,
- Olumsuz sosyal ve kültürel etkiler ve değişiklikler meydana getirmesi,
- Bölge halkı için alışlagelmişin dışında iş imkanları ve yerel halkın ekonomisinin gelişmesine hiç ya da minimal katkıyı sağlaması,
- Bölge halkının yaşayış stillerinin ve istihsal biçimlerinin, turizmin sezonluk iş kültürü ve istihsal yönüyle etkilenmesidir. Ekoturizmin yerel ekonomileri genellikle ağırlıklı olarak yapıldığı bölgelerde yok ederek veya yöre için aykırı hallere koyup bölge halkının büyük bir çoğunluğunun işçi ya da el işleri,

bölgesel yemekler ve diğer ürünlerini satış çabası içine girmesi bununda mevsimlik ekonomiye dönüşmesi,

- Ekoturizm faaliyetleri ile kazanılan paraların büyük bir bölümünün endüstrileşmiş ülkelere aktarılması.

Bu noktadan hareketle ekoturizmin etkilerini; çevresel, sosyal-kültürel ve ekonomik etkiler olmak üzere üç başlık altında toplamak mümkündür.

1.1.5.1. Ekoturizmin Çevresel Yönde Etkileri

Doğayı ilgilendiren tüm turizm çeşidi, eğer doğanın muhafaza edilmesi ile alakalı zorunlu tedbirler alınmazsa doğaya her türlü zararı verebilir. Fakat kitle turizmi ile karşılaştırılmış olduğunda ekoturizm de bozulmaların boyutları çok yüksek olmasa sile belirgin sorunlar yine de ortaya çıkabilmektedir. Ekoturizmin çevreye vermiş olduğu çok ciddi olumsuz etkileri bulunmaktadır (Erdoğan, 2003: 155).

Ekoturizm dünya üzerinde son yıllarda popülerliği gün geçtikçe artan bir turizm olarak dikkati çekmektedir. Ekoturizme olan talebin günden güne artması, ülke ekonomisi ve doğaya olan yararlarının farkındalığını da beraberinde artırmış oldu. Ortaya çıkan bu durum dünya üzerinde birçok ülke ve hükümet açısından ekoturizm adına pozitif kararlar alınmasında son derece önemli bir etkiye sahip oldu. Birçok ülke değerli doğal alanlarını milli park ve koruma alanı haline getirerek ekoturizm faaliyetleri için kaynaklara dönüştürdüler. Ekoturizmin getirmiş olduğu bu farkındalık yalnızca turizmden değişik alanlarda da çevresel bilinç ile hareket edilmesine de katkı sağlamıştır. Birçok ülkede çevre bilinci ile birlikte farklı projeler yürürlüğüne konuldu. Farklı ülkelerde elektrik üretilmesi için rüzgârgülleri kuruldu. İnsanlara kendi elektriklerini üretebilmeleri ve ısınmalarını sağlayabilmeleri için güneş enerji santralleri kuruldu. Bu şekilde ülkeler içinde hem doğa korunmuş hem de ekoturizm için gereken çevre bilinci oluşturulmuş oldu (Korkmaz, 2019: 30).

Ekoturizmin temel almış olduğu ilkelere bakıldığında ekoturizmin temel sermayesini meydana getiren doğal çevrenin sadece insanlara ait olmadığı aslında bu doğal çevrenin içerisinde birçok bitki, hayvan ve diğer canlıları da barındırdığı söylenebilir. Bu nedenle ekoturizmin odak noktası çevre ve bu çevre içerisinde yer alan doğal ve biyolojik kaynakları olduğu söylenebilir. Ekoturizm faaliyetleri sırasında çevreye verilecek zararları en asgari seviyede tutabilmek için kullanılacak olan yapı

malzemelerinin hem çevreye duyarlı hem yöreye özgü mimari ile inşa edilmesi çevre adına çok büyük bir öneme sahiptir. Ekoturizm yapılarında enerji kaynaklarının dengeli bir şekilde kullanılması bu kaynakların boşu boşuna tüketilmesini engellemektedir. Ayrıca mevcut atıkların geri dönüştürülmesi veya bertaraf edilmesi için gereken düzeneklerin yer alması ekoturizmin çevresel anlamdaki olumsuzlukların ortadan kaldırılmasına büyük bir kolaylık sağlayacaktır (Oktay, 2019: 11-12).

Ekoturizm faaliyetleri doğrultusunda çevre üzerinde oluşabilecek tahribatlar ne kadar uğraşılsa uğraşılsın tekrar eski haline döndürülemeyecektir. Bu noktada asıl önemli olan tahribatların oluşumlarını engellemek ve çevreye verilecek zararı asgari seviyede tutabilmektir. Gerçekleştirilecek olan ekoturizm etkinliklerinin kontrollü olarak yapılması da tahribatların önüne geçmede önemli bir faktör olacaktır (Yiğit, 2020:47).

Tablo 2. Ekoturizmin Çevresel Etkileri

Faktörler	Etkiler ve Sonuçlar
Aşırı kalabalık	Çevresel stres ve yaban hayatında davranış bozukluğu, taşıma kapasitesi aşılması, stres, yer değiştirme
Aşırı yapılaşma	Mimari açıdan kent benzeri gelişim ve görsel kirlilik, estetik değerlerin azalması, doğallığın bozulması
Yol ve patikalar	Doğal hayata zarar, değişen su yolları, hayvanlara geçiş zorluğu, estetik bozulmalar, bitki örtüsüne zarar
Motorlu ulaşım	Yaban hayatını rahatsız etme, hava kirliliği, estetik kirlilik, doğallığın kaybı, gruplar arası rekabet
Gürültü	Doğal seslerin bozulması, yaban hayatı ve ziyaretçileri rahatsız etme ve stres yaratma
Çöpler	Görsel kirlilik, yaban hayatının çöple beslenmeye alışması, böcekler, sağlığa zarar
Tahripçilik	Doğal ve kültürel değerlerin tahribi ve bozulması
Araçlarla hız yapma	Yaban hayatına zarar ve bazen ölümü, güvenliğin azalması, rahatsız edici ses ve toz, kirlilik
Arazide araç kullanma	Toprak sıkışması, bitkilere ve yaban hayatına zarar vermesi, doğal alanların bozulması, yaban hayatının tahrip olması
Atıklarla beslenme	Yaban hayatında beslenme ve avlanma davranışlarında bozulmalar, turistler için tehlike, hayvan ölümü
Hatıra eşya toplanması	Doğal ve kültürel değerlerin kaybı, uygun olmayan davranışların görülmesi
Enerji hatları	Bitki tahribi ve erozyon, estetik bozulmalar

Kaynak: Ekoturizmin Çevresel Etkileri (Çalışkan, 2020: 27-28)

Yukarıda verilmiş olan olası tehditlerin gerçekleşmesi halinde doğal alanların sahip olmuş olduğu özgün değerlerin doğal özelliklerini kaybedeceği ve yok olabileceği öngörülmektedir. Bu sebeple doğal alanlara yapılacak olan ekoturizm faaliyetleri için gerekli planlamaların ve organizasyonların yapılması olası tehditlerin önlenmesi açısından önemlidir.

1.1.5.2. Ekoturizmin Sosyal ve Kültürel Alandaki Etkileri

Turizmin geliştirilebilmesi amacı ile hem yerel alanlarda hem de doğal alanlarda pek çok varyasyonlar yapılmaktadır. “Yerel toplumlarda, insanlar topraklarından ve yüzlerce yıldır kullanmış oldukları deniz ve doğadan mahrum bırakılmaktadır. Geleneksel üretim modelleri ortadan kaldırılarak bunun yerine mevsimlik faaliyetler esasına dayanan bir kültür ve ticari bir ilişki biçimi kurulmaktadır. Bu şekilde bir kültür tümü ile ortadan kaldırılarak turizm endüstrisi için fonksiyonel bir yapı hazırlanmaktadır.” Doğal alanlar önceleri koruma alanı iken artık turizm amaçlı kullanılmaya başlanmaktadır. Özellikle bölge halkına ekonomik fırsatlar sunulmadığı zaman, turizm faaliyetleri içerisinde yer alıp almak istemedikleri ya da nasıl yer almak istedikleri sorulmadığı sürece ekoturizm faaliyetlerinin sosyal etkileri daha da artacaktır (Erdoğan, 2003: 159-160).

Ekoturizm etkinlikleri sırasında turistler ile yerel halkın bir etkileşim ve iletişim içinde olmalarından dolayı, bu kişiler arasında birbirlerinin davranışlarından ya da fikirlerinden olumlu yahut olumsuz yönde etkilenebilmeleri söz konusu olmaktadır. Ekoturizm etkinliklerinde gereken çevre hassasiyetinin yanında yerel kültürünün yaşamasına yönelik sosyo-kültürel bir hassasiyet de gerekmektedir. Bu noktada ekoturizmin sosyo-kültürel anlamda büyük etkileri bulunmaktadır. Ekoturizmin bu alandaki etkileri gelenek ve göreneklerin unutulmaması ve tekrar değerlendirilmeye başlanması, sosyal yapı ile değerlerin korunması şeklinde ifade edilebilir. Fakat bölge halkının ekoturizmi kendi içine içselleştirememesi halinde, ekoturizm sosyo-kültürel anlamda bazı bir takım olumsuz etkilere neden olacaktır. Bu etkiler aşağıda sıralanmıştır (Tutcu, 2021: 5).

- Ekoturizm etkinliklerinde beklenen yararlar halkın geneline yayılamaz. Bu durum bölge halkının gelişme süreci içerisinde dışlanmasına ve beklentilerinin karşılanmamasına neden olur.

- Bölge halkının bazı örf ve adetleri yapılan ekoturizm etkinlikleri sebebiyle olumsuz şekilde değişim sonucu gösterebilir.
- Ekoturizm alanlarına göç artışları gerçekleşebilir.
- Bölgesel dil üzerinde bozulmalar meydana gelebilir.
- Bölgeye gelen ekoturistler yerel halkın günlük hayatlarını zorlaştırabilir.
- Bölgeye gelen ekoturistlerin bölge halkının kültürüne uygun kıyafetler giymemesi çatışmalara neden olabilir.
- Yöresel ve kültürel ürünlerin ticari bir araca dönüşmesi sonucu üretilen ürünlerin orijinallikleri bozulabilir.
- Bölge halkının hem kültürü hem de gelenekleri gelen turistler sebebi ile zamanla değişebilir.

Ekoturizmin sosyal ve kültürel çevre üzerinde meydana getirmiş olduğu olumlu etkilerine bakıldığında özellikle gelişmekte olan ülkeler üzerinde son derece önemli etkileri olduğu söylenebilir. Ekoturizm alanlarına turist olan gelen bireylerin yapı olarak sosyo-kültürel anlamda yüksek bir yapıya sahip olması bölgenin kültürüne de olumlu anlamda katkılar sağlamaktadır. Ayrıca ekoturizmin olumlu katkılara aşağıda sıralanmıştır (Bayhan, 2018: 6-7);

- Değişik kültürler arasında bilgi aktarımını sağlar,
- Yöresel bölgelerde turizm temelli istihdamlar sağlar,
- Farklı eğlence ve dinlence ortamlarının ortaya çıkmasını sağlar,
- Temizlik alışkanlığının gelişmesini sağlar bu da bölgelerin temiz kalmasına neden olur,
- Ekoturizm bölgelerinde koruma amaçlı vakıf ve derneklerin kurulmasına olanak sağlar.

Gaul (2003)'a göre ekoturizmin olumsuz olan sosyal ve kültürel etkilerinin birçok sebebi bulunmaktadır. Bu sebepler: hızlı nüfus artışları, yerel halkın beğenisinde azalma, bölge halkının yeme kültüründe meydana gelen değişimler, bölge içerisindeki sosyal ilişkilerde meydana gelen bozulmalar, suç oranlarında artışlar, bulaşıcı hastalıklarda artış, bölge halkı içerisinde ortaya çıkan sağlık problemlerinin artması ve bölge dil-lehçelerinin uluslararası diller ile yer değiştirmesi gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır (Gaul, 2003; Aktaran, Taş, 2012: 58).

Tablo 3. Ekoturizmin Sosyal ve Kültürel Etkileri

Sosyo-Kültürel Etkiler	
Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
Müzelerin standartlarının yükseltilmesi ve geliştirilmesi	Yöresel yapıya uygun olmayan yapıların inşa edilmesi
Genel ve yerel kurum ve kuruluşların çevre bilincine sahip olması ve çevre bilincinin geliştirilmesi	Kötü niyetli turistlerce eser yaban hayvanı ve yaban bitkileri kaçakçılığı yapılması ve bunun sonucunda doğal habitatın zarar görmesi veya yok olması
Yöre halkının geleneksel dil ve din değerlerinin korunması ve bu değerlere daha fazla saygı gösterilmesi	Dil ve konuşma yapısında bozukluklar yaşanması
Yerel halkın geleneksel yemek ve el sanatları gibi yöreye özgü değer ve becerilerin korunması ve bu sayesinde yeni işletme alanlarının kurulması	Din ve manevi değerlerde değişimler yaşanması veya yitirilmesi
Farklı kültür ve yaşam biçimlerine duyulan ilginin artması	Yapılan el sanatlarında verilen emeğin karşılığını almamanın sonucunda farklı ve hazır ürünlerin pazarda yer alması
Bilinçli bir şekilde ekoturizm yapan turistlerden doğal alanların, yaban hayatının, hayvanların ve çevrenin korunması gerektiği gibi değerlerin alınması	Turist gereksinimlerini karşılayabilmek için geleneksel sanat yapılarının bozulması, değişime uğraması
Göç alan bölgelere yapılan göçün azalması	Ekonomik olarak turistlere bağımlı hale gelmek
	Yerel yemeklerin yerini yeni turistlere uygun, hızlı, kolay hazırlanabilir yemeklerin alması
	Gasp, hırsızlık, dolandırıcılık gibi suçlarda artış görülmesi
	Festivaller, şenlikler, gösteriler gibi kültürel etkinliklerin ekonomik fayda güderek turistler için sergilenir hale gelmesi yöresel yapıyı bozmakta ve kültürel bozulmalara sebep olabilir.
	AIDS/HIV gibi hastalıklar ve sağlık problemlerinin artması

Kaynak:Ekoturizmin Sosyal ve Kültürel Etkileri (Korkmaz, 2019: 36)

1.1.5.3. Ekoturizmin Ekonomik Alandaki Etkileri

Ekoturizm ekonomik alanda ortaya çıkarmış olduğu etkileri üç başlık altında verilebilir. Bu başlıklar dolaylı, dolaysız ve tesir edilmiş olarak söylenebilir. Bu etkilerden dolaysız olanları direkt turist harcamalarından kaynaklanmaktadır. Dolaylı etkilere ise turistler için restoranların almış olduğu önlemler gösterilebilir. Tesir edilmiş

etkilere ise restoran içiresinde çalışan bir kişinin kazanmış olduğu para ile mal ya da hizmet satın alması gösterilebilir. Ekoturizm gerçek anlamda sağlamış olduğu avantaj, genel anlamda meydana gelen turist harcamalarının ortalama turist harcamalarından daha çok olmasıdır. Ekoturizm bileşenlerinin ve özellikle de bölge halkının da katılımı ile gerçekleşen bir Ekoturizm etkinliği sonrasında ortaya çıkan gelirlerin büyük bir kısmı yine bölge içinde kalmaktadır. Eğer iyi bir yönetim uygulanabilirse, Ekoturizm gelirleri yerel halka yeniden dağıtılabılır ve yerel alanlar içinde farklı dolaylı ekonomik kazançların elde edilmesine de olanak sağlar (Ahmadova, 2015: 17)

Gaul (2003) yapmış olduğu araştırmalar sonunda ekoturizmin ekonomik sonuçlarının olumlu yönlerini iki başlık altında toplamıştır. Bu yönler aşağıda sıralanmıştır (Aktaran, Korkmaz, 2019: 34-35);

- Bölge halkının istihdam olanaklarını artırması,
- Yöresel ek gelir kaynakları elde edilebilmesi.

Sonuç olarak ekoturizm pasif turizm türleri içerisinde yer aldığı için, park giriş ücretleri, yiyecek ve hediyelik eşya satışları yanında turistlerin ekoturizm etkinlikleri sırasında çok büyük paralar harcamamaktadırlar. Çoğunlukla da elde edilen gelirler uluslararası turizm ve ulaşım şirketleri ile tur operatörlerine kalmaktadır. Bu da yerel halkın büyük bir ekonomik gelir elde edemediğini göstermektedir (Erdoğan, 2003: 161).

1.1.6. Ekoturizm Kapsamında Yürütülen Faaliyetler

Ekoturizm, yerel kültürlere saygıyı temel alan, doğal alanların korunmasına katkı sağlayan turizm etkinliklerini kapsayan bir seyahat tecrübesi olarak kabul edilebilir. Fakat doğa içerisinde gerçekleştirilen tüm faaliyetler ekoturizm etkinlikleri olarak kabul edilemez. Örneğin hafta sonları yapılan piknik etkinlikleri, bisiklet sürmek, piknik sırasında doğanın fotoğrafını çekmek bir ekoturizm etkinliği olarak kabul edilemez. Yine bununla birlikte turizm faaliyetlerinin kültürel değerlere ve yerel ekonomilere zarar verebilme durumu söz konusu ise tüm bu faaliyetler de ekoturizm etkinliği kapsamında değerlendirilemez. Zira ekoturizm doğayı korumayı esas alan eylemler içinde bulunmayı gerektirmektedir. Bu doğrultu da herhangi bir şekilde yapılan etkinliklerin ekoturizm faaliyetleri içinde ele alınabilmesi için en temel olan niteliklerin başında doğal ve kültürel değerlerin korunarak turizm faaliyetleri içine dâhil edilmesi gelmektedir (Demirbulat, 2018: 58).

EKOTURİZM ETKİNLİKLERİ		
Öğrenmeye Dayalı Etkinlikler	Eğlenmeye Dayalı Etkinlikler	Dinlenmeye Dayalı Etkinlikler
Bilim Turizmi -Botanik turizmi -Doğa fotoğrafçılığı -Jeomorfolojik olayları izleme (Jeoturizm/Mağara turizmi) -Yaban hayatı gözlemciliği -Kuş gözlemciliği	Macera Turizmi -Balon turizmi -Dağ turizmi -Safari (dağa keşfi) -Olağan üstü olayları izleme -Yamaç paraşütü -Yön bulma (Orienteering)	Sağlık Turizmi -İklim konforu turizmi -Termal turizmi
Kültür Turizmi -Festival turizmi -Karayolu turizmi -Kültür rotaları -Agro (Tarım/Çiftlik) turizmi -Tarihsel Arkeolojik alan turizmi -Turistik el sanatları -Kültür yürüyüşü	Spor Turizmi -Atlı Doğa yürüyüşü -Bisiklet turizmi -Doğa yürüyüşü (Trekking) -Akarsu turizmi (Rafting/Kanoculuk) -Sportif olta balıkçılığı -Sualtı dalış	Kamp karavan turizmi
		Yayla turizmi
		Piknik alanlar ve orman içi dinlenme verileri
İnanç Turizmi		

Şekil 5. Ekoturizm Aktiviteleri (Zere,2020: 63)

1.1.6.1. Yayla Turizmi

Yayla turizmi içinde bulundurmuş olduğu doğal güzellikleri, konaklama olanakları, ekonomik olma özelliği gibi sahip olmuş olduğu özelliklerinden dolayı turizm çeşitleri içerisinde en fazla talep göre turizm çeşitleri arasında kabul edilebilir. Yayla turizmi diğer turizmlerden bir adım öne çıkaran bir diğer özelliği ise yayla turizminin diğer turizm faaliyetleri ile iç içe geçmiş bir yapısının bulunmasıdır. Yayla turizmi içerisinde avcılık, doğa yürüyüşü, kış sporları, şenlikler gibi etkinliklerin birlikte yapıldığı ve geniş kitlelere hitap eden bir turizm türü alanı olarak ortaya çıkmıştır. Yayla turizmi bu özellikleri sayesinde önceleri daha çok yerli turistlere hitap etmiş olsa da son dönemlerde yabancı turistlerde yayla turizmine rağbet etmeye başlamıştır (Korkmaz, 2019: 16).

Son dönemlerde yayla turizmi yalnızca bölge içerisinde ya da bölgeye yakın olan bölgelerde yaşayan insanların tercih etmiş olduğu bir turizm türü olmaktan çıkmıştır.

Şehrin gürültü hayatından sıkılan, kalabalık, gürültülü ve trafik yoğunluğundan olumsuz etkilenen bireylerin hem rahatlamak hem de bu hayattan kısa bir süreliğine de olsa uzaklaşmak için yayla turizmine yönelmişlerdir. Türkiye’de yayla turizmi açısından en yoğun bölge Doğu Karadeniz ve Akdeniz bölgesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yaylalar doğal güzellikleri, ormanları, kültürel mirası, akarsuları, dağ yürüyüşleri gibi birçok aktiviteleri ile birçok yerli ve yabancı turistin ilgisini çekmeye devam etmektedir (Sevinç, 2019: 13).

1.1.6.2. Dağ Turizmi

Dağcılık kelimesinin birçok dildeki karşılığı Alpinizm olarak geçmektedir. Dağcılık faaliyetlerinin yaygın bir turizm aktivitesine dönüşmesi ve bir spor dalı haline gelmesi dağcılık etkinliklerinin büyük bir çoğunluğunun Alp Dağlarında yapılması nedeni Alpinizm ismi verilmiştir. Dağ turizmi hem bir sportif faaliyet olması hem de içerisinde kültürel etkinlikleri barındırması hem de bireylerin doğa ile etkileşimde bulunarak fiziksel ve ruhsal dinginlik sağlamasına yarayan turizm türlerinden biridir. Turistler yeni maceralar, yeni heyecanlar ve değişik turizm aktiviteleri, farklı etkinlikler ve spor yapma imkânlarını dağ turizmi ile bulmaktadırlar. Özellikle dağ bisikleti, doğa yürüyüşleri, tırmanma, yön bulma gibi farklı aktiviteler dağ turizmi içerisinde yapılmaktadır (Şengöz, 2018: 27).

1.1.6.3. Doğa Yürüyüşü (Trekking)

Doğa yürüyüşü, daha çok dağlık alanlarda gerçekleştirilen bir faaliyet olması sebebi ile “dağ ve doğa yürüyüşü olarak isimlendirilebilir. Doğa yürüyüşlerinin bir takım aktivitelerini içerisinde barındırması gerekmektedir. Bu aktiviteler aşağıda sıralanmıştır (Ekim, 2017: 29-30);

- Uzun mesafelere doğru yapılan ve uzun süren yürüyüşlerden oluşması,
- Bölgesel bir köy ziyareti ve bölge halkı ile etkileşim içine girerek aynı hayatı paylaşabilmek.
- Doğa ile tamamen baş başa kalabilmek,
- Hem doğal güzellikleri seyredebilmek hem doğal dokuyu inceleyebilmek,
- Yaban hayatının gözlemleyebilmek,
- Macera dolu deneyimler yaşamak.

1.1.6.4. Mağara Turizm

Ekoturizm faaliyetlerinin farklılaştırılması ve geliştirilmesi doğrultusunda ülkemizde turizm etkinliklerinin farklı bölgelere ve yılın tüm aylarına yaygınlaştırılması amacı ile son yıllarda giderek ilgi gören turizm türlerinden biri de mağara turizmi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın envanterine göre ülkemizde turizm faaliyetleri içerisinde değerlendirilebilecek binin üzerinde mağara yer almaktadır. Daha çok macera arayan turistlerin tercih etmiş olduğu mağara turizmi, insanlara farklı deneyimler sunabilmektedir. Özellikle derinlemesine giriş, yer altında yer alan sulara bot ile yapılan geziler, ortaya çıkan sarkıt ve diktlerin vermiş olduğu doğal güzellikler ve mağara ortamına uyum sağlamış olan çok az da olsa canlı türünü keşfedebilme ve öğrenme bu deneyimler içerisinde sayılabilir. Mağaralar uzun yıllar boyunca insanların ilgisini cezbetmiş fantastik mekânlar arasında yer alan ve karstik oluşumları sayesinde insanlara farklı deneyimler arayan turistlerin günden güne ilgisini çekmektedir (Eğribaş, 2019: 18).

1.1.6.5. Av Turizmi

Yaban hayatının denetim altına alınması, denetim altında tutulan alanların yurtiçinden ve yurtdışından gelen turistlere açılabilmesi amacı ile oluşturulan ve turizm endüstrisine fayda yaratan bir turizm çeşididir av turizmi. Türkiye'de hayvanların sadece yeterli gelişime ulaşmış olanlarının avlanmalarına müsaade edilmektedir. Av turizmi ile birlikte Orman İşletmeleri mühim bir gelir kaynakları elde etmektedir. Her sene Türkiye'de yabani hayvanların çeşitlerine göre av zamanları belirlenir ve avlanma zamanları ile gereken hükümler alınır. Av yapanlar da belirlenen süreler içerisinde av için gerekli izin belgeleri ile birlikte belirlenen çevre içerisinde avcılık faaliyetlerini gerçekleştirirler. Avcılar belirlenen hayvanların dışında kalan hayvanları avlayamamaktadırlar (Türkütanıt, 2018: 17-18).

1.1.6.6. Kuş Gözlemciliği

“Kuş gözlemciliği farklı amaçlar doğrultusunda kuşların yaşamış olduğu doğal alanlara yönelik yapılan turizm faaliyetleri olarak ifade edilebilir. Kuş gözlemciliği

özellikle gelişmiş olan ülkelerde çok yaygın olarak görülen bir turizm türüdür. Ülkemizde de sahip olmuş olduğu matematik ve özel konumu, doğal oluşum şartlarına bağlı olarak meydana gelen zengin biyoçeşitlilik sayesinde kuş türlerinin zenginliği ve türleri açısından önemli alanlara sahip diyebiliriz. Ülkemiz 468 kuş türünün olduğu ve üreyen kuşlar açısından da Avrupa içerisinde en zengin doğal şartlara sahip ülkesi konumundadır. Değişik habitatların hüküm sürmesi, konumu itibari ile kuşların göç yolları üzerinde yer alması, sulak alanların bolluğu ülkemizde kuş türünün zenginliğinin yüksek olmasına sebep olmuştur. Mevcut olan bu zenginlik ülkemizde kuş gözlemciliğinin dolayısıyla dünya üzerinde öne çıkan alternatif turizm etkinliklerinden biri olan kuş gözlem turizminin gelişimine büyük olanak sağlamıştır” (Ünal, 2018: 78).

1.1.6.7. Akarsu Sporları Turizmi

Türkiye’nin doğal kaynaklarından olan akarsular çevresinden barındırmış olduğu doğal, kültürel, arkeolojik ve otantik değerleri turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Özellikle bu akarsular üzerinde gerçekleştirilen rafting, kano ve nehir uygulama faaliyetleri ekoturizm etkinlikleri içerisinde son derece önemli bir yere sahiptir. Akarsu sporları tamamı ile doğal şartlar içerisinde meydana gelmesinden dolayı hem çevreye uyumlu hem de ülkemizin doğal güzelliklerini ortaya çıkarması sebebi ile özellikle doğa turizmi, macera turizmi ve ekoturizm gibi sürdürülebilir turizm etkinlikleri yapabilmek için bölgeye gelen turistlerin sayısını günden güne artırmaktadır (Turpcu, 2017: 28).

1.1.6.8. Botanik Turizmi

Botanik; bitkileri derinlemesine araştıran bir bilim branşıdır. Bitkiler insanlığın var olmasından beri insanların ilgisini çeken ve turizm etkinliklerini düzenlenen önemli bir turizm türüdür. “Botanik turizmi belirli bir alan içinde yetişen, özellikle de endemik türlerin görülebilmesi ve incelenebilmesi için yapılmış olsa da günümüzde özel amaçlar doğrultusunda oluşturulan botanik bahçelerinin ziyareti şeklinde yapılmaktadır.” Botanik turizmi yalnızca aristokrat ve elit bireylerin bir turizm aktivitesi değil aynı zamanda tüm bireylerin bir turizm faaliyeti haline gelmiştir. Şehirlerde beton binalar arasında yaşamaya mahkûm olan insanlar boş zamanlarda farklı etkinlikler olarak parklara, botanik bahçelerine bitkileri görebilecekleri ve rahatlama yerlerine gitme isteği botanik turizmini ortaya çıkarmıştır (Gökdemir, 2016: 68).

1.1.6.9. Oryantiring (Yön Bulma)

“İskandinav’ca kökenli bir sözcük olan ve yön bulma anlamına gelen Oryantiring; üzerlerine kontrol noktaları konulmuş büyük bir ölçekteki bir harita ve pusula yardımı ile yönünü bulup belirlenen bir parkuru en kısa sürede tamamlama esasına dayanan bir yarışmadır. Belirlenen parkurlar birbirlerinden uzak ve ters yönlerde konulan kontrol noktaları ile hazırlanır. Noktalar dikkatlice gizlenir. Bu sayede yarışmacılar haritayı ve pusulayı daha çok kullanır. Bu nedenle Oryantiring, koşarken satranç oynamak olarak ifade edilir. Parkurlarda yer alan kontrol noktalarında her biri birbirinden farklı olan hem şifreler hem de zımbalar bulunur.” Yarışmaya katılan kişiler ya bu şifreleri toplamak veya ellerinde bulunan kartı her kontrol noktasında zımbalatmak zorundadır. Yarışmaya katılan bireyler iki dakikalık aralar ile start alır. Bunun nedeni yarışmacıların birbirlerine izlemelerinin kolaylaştırmaktır (Batur, 2013: 38).

1.1.7. Dünyada ve Türkiye’de Ekoturizm

Ekoturizm kavramı oldukça yeni olan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünyada ve Türkiye’de ekoturizm kavramının benimsenmesi yakın dönemde oluşmaya başlamıştır.

1.1.7.1. Dünyada Ekoturizm

Dünya üzerinde son yıllarda artan nüfusa bağlı olarak insanlar kalabalıklardan ve rahatsızlık veren ortamlardan kaçma isteği içine girmiştir. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak ulaşımda maliyetlerin düşmesi ve hava yollarının dünyanın her yönüne yayılması ile birlikte birçok doğasever hem huzurlu hem de bozulmamış güzellikleri keşfetmeye başlamış ve bu durumun sonucu olarak da 1970’li yılların sonları ve 1980’li yılların ortalarına doğru ekoturizm olarak bilinen yeni bir turizm aktivitesi doğmuştur. Bu yıllar içinde içeriği çok belli olmayan ekoturizm 1990’lı yıllar ile birlikte önem kazanmış ve prensipleri sayesinde çok geniş bir aktivite sahası kazanmıştır (Eskin vd., 2017: 16).

“Ekoturizm faaliyetleri son dönemde birçok ülkede büyük bir kabul gören aktiviteler arasına girmeyi başarmıştır. 2002 senesini Dünya Turizm Örgütünün Dünya Ekoturizm Yılı olarak kabul etmesi ile birlikte ekoturizm etkinlikleri daha geniş çevrelere yayılmaya başlamıştır.” Ekoturizmin kısa süre içerisinde bu kadar büyük alana yayılmasında hem ekonomik anlamda büyük bir gelişme potansiyeline sahip olması hem de ekoturizm etkinliklerinin iyi planlanması, geliştirilmesi ve idare edilmesi durumunda doğal çevrenin korunmasında güçlü bir araç olma özelliği yatmaktadır. Bu duruma paralel

olarak son dönemde dünya üzerinde geleneksel turizm olarak adlandırılan deniz, kum ve güneş turizmden uzaklaşmakta ve turist profilleri ekoturizme doğru kaymaya başlamaktadır (Arslan, 2012: 38).

Dünya üzerinde ekoturizm faaliyetleri gerçekleştiren ülkeler örnek olarak ABD ve Kanada örnek olarak gösterilebilir. Amerika Birleşik Devletlerinde Salt Lake City ve San Francisco şehirleri arasında bulunan Tahoe Gölü mühim derecede dinlenme alanı çekiciliği taşımaktadır. Yellaw Stone Mili Parkı'nın ilk öncelikli olmasının yanı sıra Kings Canyon, Yosemite, ve Sequoia Milli Parkları her sene birçok turistin akınına uğramaktadır. Kadana ise Laurentin dağlarında yer alan ormanlar, yürüyüş parkurları, manzaraları, gölleri gibi birçok doğal kaynakları sayesinde zengin ekoturizm değerlerini bünyesinde barındırmaktadır (Zere, 2020: 92).

Şekil 6. Dünya Üzerinde Ekoturizm Faaliyetleri Yürütülen Alanlar (Turan, 2021: 26)

1.1.7.2. Türkiye’de Ekoturizm

Türkiye’de uzun dönemler boyunca turizm sektöründe klasik turizm anlayışı (deniz-kum-güneş) hâkim olmuştur. Ancak son dönemler de turizm anlayışının dünyada büyük bir yayılım gösteren sürdürülebilir alternatif turizm çeşitlerine doğru evrilmesi Türkiye’nin de geliştirilebilecek alternatif turizm faaliyetlerine yoğunlaşmasına neden olmuştur. Ve ülkemizde de turizmin belli bir sezona değil de tüm yıla yayılmasını sağlamaya yönelik girişimler büyük bir hız kazanmıştır. Bu doğrultu da birçok proje

hayata geçirilmiştir. Türkiye’de ekoturizm etkinlikleri dünyanın farklı ülkelerinde olduğu gibi tabiat parkları, milli parklar, tabiat koruma alanları ve tabiat anıtları gibi korunan alanlarda gerçekleştirilmektedir (Eskin vd., 2017: 17).

“Türkiye; tarihi, kültürü ve doğal güzellikleri sayesinde doğa aktiviteleri açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Bu nedenle ülkemizde sadece yaz turizmine bağlı kalmadan turizmin faaliyetlerinin yıl boyunca devam etmesi ve daha fazla kazanç sağlayabilmek adına ekoturizm son derece büyük bir öneme sahiptir.” Farklı türlerdeki doğal zenginliklerin yer almış olduğu ülkemizde ekoturizm etkinlikleri içerisinde; bisiklet turları, yayla turizmi, kuş gözlemciliği, akarsu sporları, atlı doğa yürüyüşleri, safari, foto, botanik, karavan, mağara ve dağ turizmi gibi faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde endemik türler, flora ve fauna türlerinde de dünya üzerinde eşine az rastlanacak bir zenginliğe sahiptir. Türkiye florasında endemik olanları %34’ü geçmektedir. Dünya üzerindeki üç önemli kuş göç yollarının ikisi ülkemizden geçmektedir. Son yıllarda geliştirilen Karadeniz ve Akdeniz bölgesini içine alan GAP ekoturizm koridoru da bu konuda yapılan en büyük projelerin başında gelmektedir (Ankaya vd., 2018: 70).

17-18 Nisan 2017 tarihinde Safranbolu ilçesinde düzenlenen 4. Avrupa Ekoturizm Konferansı sonrasında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanmış olduğu “Türkiye Turizm Stratejisi 2023” isimli genelge ile Türkiye’nin ekoturizme ilişkin temel hedeflerini belirlemiştir. Bu hedefler aşağıda sıralanmıştır (Tutcu, 2021: 10).

Bölge halkının turistiklere satılacak ürünler, hediyelik eşyalar, yemek servisleri, kalite ve işletmelerin yönetimi konusunda gerekli eğitimleri alması,

Kültürel ve çevresel özelliklerin sergilendiği müze evlerinin daha çok açılmasına teşvik edilmesi,

Doğal alanlara giriş noktalarında kabul noktalarının oluşturulması ve turistlere değişik güzergâhlar ile yöresel yemekleri gösterecek mola noktalarının haritalarını vermek,

Ekoturizm etkinliklere çerçevesinde kullanılacak olan doğal alanlara tuvalet, çeşme, barınak, mesafe ve yön levhalarının yerleştirilmesi ve yeni rotaların GPS ile uydulara tanıtılarak yeni taşıt yollarının açılması

2. BÖLÜM

2.1. GİRESUN İLİNE İLİŞKİN BİLGİLER VE GİRESUN İLİNİN EKOTURİZM POTANSİYELİ

2.1.1. İlin Tarihçesi

Giresun ilinin tarihine ait ilk bilgiler, Yunanlı coğrafyacılar ve seyyahların eserleri içerisinde geçmektedir. Giresun ili içerisinde günümüze kadar birçok uygarlık varlıklarını sürdürmüştür. Bu uygarlık ve topluluklar, “Kolhlar, Driller, Mossinoikler, Halibler, Tibarenler, Gaşkalar, İskitler, Kimmerler, Amazonlar, Hunlar, Kumanlar, Peçenekler, Akhunlar, Sabirler, Hazarlar, Bulgar Türkleri ve Oğuz Türkleri” olarak gösterilebilir. Giresun ili Osmanlı Devleti döneminde Yıldırım Bayezid’in Anadolu içerisindeki Türk birliğini sağlama faaliyetleri doğrultusunda Hacı Emir Beyoğlu Bayramlı Çepni Türkmen Beyi Emir Süleyman Bey’in de Osmanlı birliklerine katılması ile 1398 yılı sonlarına doğru Giresun Osmanlı Devleti sınırları içerisine dâhil olmuştur. Fakat Anadolu 1402 tarihinde Timur tarafından istilaya uğrayınca, Giresun 1404 tarihinde tekrar Trabzon Rum İmparatorluğu topraklarına dâhil olmuştur. 1453 tarihinde İstanbul fethedilmesinden sonra Fatih Sultan Mehmet tarafından 1461 yılında Trabzon Rum İmparatorluğu yok edilince Giresun yeniden Osmanlı topraklarına dâhil olmuştur (Akyurt ve Demirdağ,2021: 2).

Osmanlı topraklarına dâhil olan Giresun bir kaza merkezi görevi görmüş ve 1486 yılında Trabzon Sancağına bağlı Zeamet-i Kürtün isimli idari bölgenin merkezi olarak varlığını devam ettirmiştir. 1515 yılında Kürtün kazasına bağlı olarak Çepni Vilayetinin merkezi olmuştur. 16. yy’ın sonlarına doğru Çepni vilayeti isminin yerine Giresun kazası adını almıştır. Uzun yıllar boyunca mevcut idari konumunu devam ettiren Giresun, Tanzimat Dönemi içerisinde Trabzon’a bağlanmıştır. 1847 yılında Trabzon Osmanlı Devletinin eyaleti olunca Trabzon merkez livasına dâhil olmuştur. 1850 yılında “Giresun Ma’Keşap” ismini alan kaza, 1855 yılında Ordu livasına, 1856 yılında yeniden Trabzon livasına ve 1857 yılında yine Ordu livasına dâhil olmuştur. 1879 yılı itibarı ile Trabzon Sancağına dâhil olan Giresun 1891 tarihinde 3 nahiyesi, 140 köyü ve 14 mahallesi olan bir yer haline gelmiştir. 1923 tarihinde Giresun il olmuştur. 2021 yılı itibarı ile 16 tane

ilçesi, 17 belediyesi ve 552 köyü bulunan bir il olarak konumunu devam ettirmektedir. (T.C. Giresun Valiliği, 2021).

Giresun ilçeleri içerisinde 8 ilçe denize kıyısı olmakla birlikte diğer 8 ilçenin konumu ise iç kısımlarda yer almaktadır.

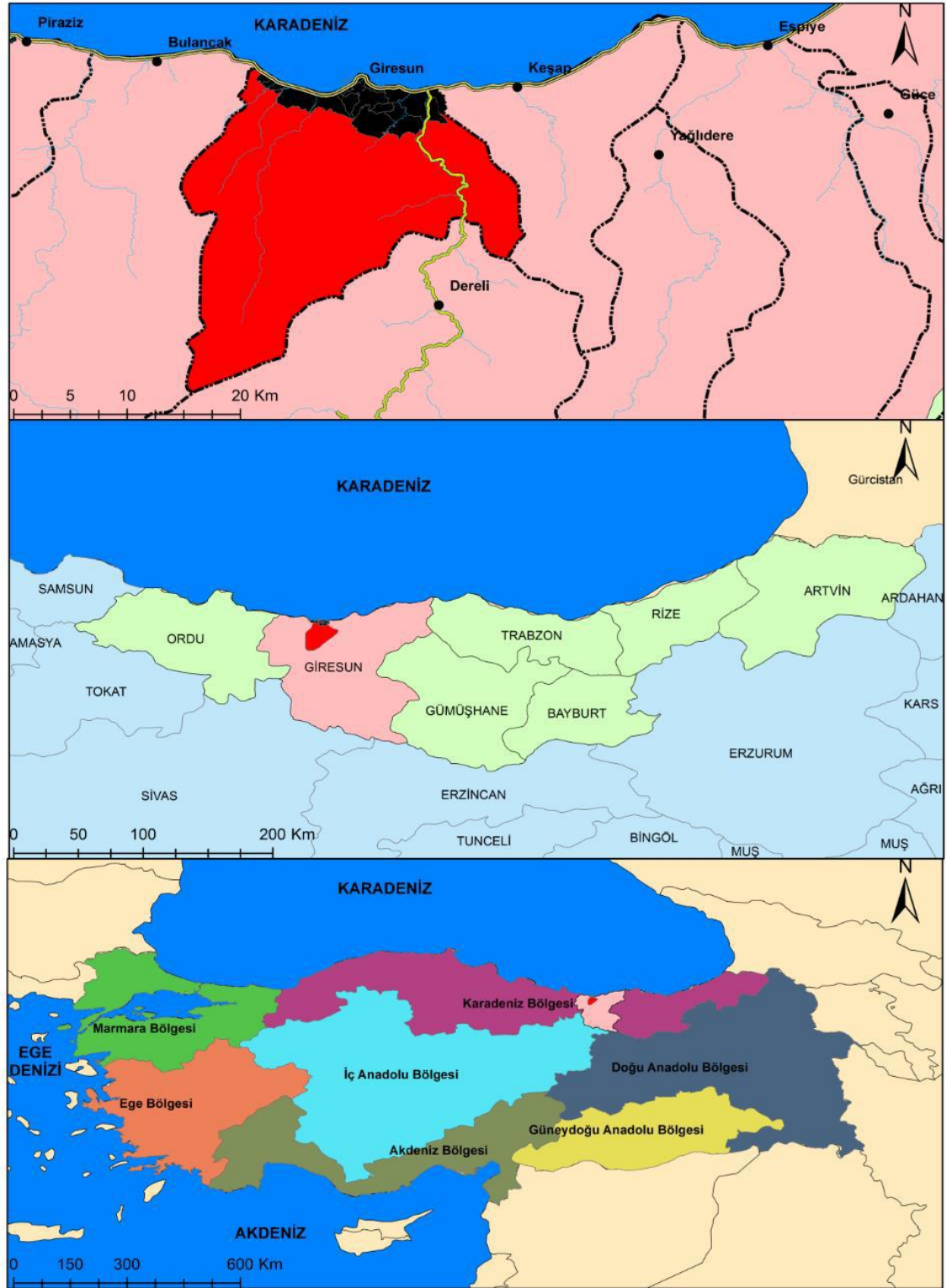
Şekil 7. Giresun İli ve İlçeleri Haritası (Akyurt ve Demirdağ, 2021: 3)

2.1.2. İlin Coğrafi Konumu

Giresun ili, Karadeniz Bölgesi içerisinde yer alan Doğu Karadeniz Bölümü içinde konumlanmış bir ildir. Komşuları olarak doğu tarafında Gümüşhane ve Trabzon, batı kısmında Ordu, güney kısmında da Erzincan ve Sivas ile komşu olan bir şehirdir. Giresun ilinin kuzey kısmı ise Karadeniz ile sınırdır. Giresun ilinin yüz ölçümü 6935 km²'lik yüzölçümüne ve 122 km deniz kıyısına sahiptir. Giresun ilinin bu yüzölçümü Türkiye topraklarının yüzölçümünün %0,85'ine karşılık gelmektedir. 2020 yılına göre Giresun ilinin nüfusu 448.721'dir (T.C. Giresun Valiliği, 2021).

Giresun ilinde yerleşim Giresun Kalesi ve çevresinde konumlanmıştır. Bu sebeple şehir merkezinin gelişimi Giresun Kalesini temel alarak gelişme göstermiştir. Giresun Kalesinin tam karşısında ise Giresun Adası yer almaktadır. Giresun Adası, Doğru Karadeniz bölgesi içerisinde canlı olarak yaşayan tek ada olma özelliğine sahiptir. Bu ada şehir merkezinin yer almış olduğu sahile yaklaşık olarak 2 km mesafede yer almaktadır.

Bu ada çok eski dönemlerden itibaren Giresun şehrinin sembolü olarak kabul görmektedir (Giresun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2021).

Şekil 8. Giresun İlinin Lokasyon Haritası (Bekdemir,2016: 510)

2.1.3. İlin İklimi

Giresun ilinde iki farklı iklim tipi bulunmaktadır. Giresun ilinin kıyı kesimleri boyunca Karadeniz iklimi özellikleri hâkim iken iç kesimlerinde karasal iklim özellikleri hâkim olmaktadır. Kıyı ve iç kesim arasındaki iklim farklılığın temel nedeni ise Karadeniz’de dağların kıyıya paralel uzanmasıdır. Dağların kuzey kesimlerinde yer alan bölgelerde nem oranı yüksek olduğundan dolayı yağış miktarı daha yüksektir (Çavuş ve Zere, 2021: 175).

Giresun ilinin merkez bölgelerinde yıllık yağış toplamı ortalaması 1288.8 mm’dir. En fazla yağış alan ayı Mart ayıdır. Mart ayında yağış ortalaması 16.3 mm’dir. Yıllık ortalama yağış miktarı 171.2 mm’dir. En az yağış alan ay Temmuz ayıdır. Temmuz ayında ortalama yağış miktarı 11.6 mm’dir. Yıllık ortalama en yüksek sıcaklık 18°C’dir. En yüksek sıcaklık 26,6 °C ile Ağustos ayında yaşanmaktadır (Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2021).

2.1.4. İlin Bitki Örtüsü

Giresun ili içerisinde iklim özelliklerinde görülen farklılıklar bitki örtüsüne de yansımıştır. Çok fazla yağışlı olan kıyı bölgeleri bitki örtüsü yönüyle son derece zengin olmasına rağmen daha az yağış alan iç kesimler ise nispeten bitki örtüsü bakımından daha fakir bulunmaktadır. Kıyı bölgesinden iç kesimlere yöneldiğinde 800 metre yüksekliğe kadar yenilebilir meyve ağaçları, fındık ve kiraz ağaçları yer almaktadır. Bunlara ek olarak kızılâğaç, akçaâğaç, kayın, gürgen, meşe, köknar, ıhlamur ve kestane gibi ağaçlarda yer almaktadır. Bitki örtüsünde hem kıyıda hem de yükseklikte farklı özellikler sergilediğinden doğal durum ekonomiyi de etkilemekte ve iç bölgelerde de tahıl bitkileri, yem bitkileri, bakliyat, ceviz ve bunlara benzer ürünlerin tarımı yapılmaktadır (Akgün, 2016: 18).

Giresun ilinin bitki örtüsünün zengin olması yörede bol miktarda yenilen otların kendiliğinden yetişmesine imkân sağlamaktadır. Hem iç bölgelerde hem kıyı bölgelerde yetişen bu otlar Giresun mutfağında yaz ve kış aylarında mutfaklarda sıklıkla kullanılmaktadır. Bölgede, madımak, pazı, ısırgan otu, galdirik, sakarca, dikenucu,

mendek otu, şerbetçiotu, eğrelti otu, basur otu, geven, sahlep, kuzukulağı, düğün çiçeği, nane, kekik, kardelen çiçeği ve çuha çiçeği bir birçok farklı türde bitki ve ot türü yetişmektedir. Giresun ili içerisinde özellikle 26 farklı türde mantar türü yetiştirilebilmektedir (Ekinci, 2021: 6).

2.1.5. İlin Demografik Yapısı

TÜİK 2020 verilerine göre Giresun ilinin toplam nüfusu 448.721 olarak kayıtlara geçmiştir. Bu nüfusun 223.738'ini erkekler oluştururken, kadınların nüfusu ise 224.983 olarak kayıtlara geçmiştir. Bir önceki yıla göre nüfus artışında 321 artış meydana gelmiştir (TÜİK, 2021).

Giresun ili sınırları içerisinde toplam ilçe sayısı 16 olarak kayıtlara geçmiştir. İle bağlı mahalle sayısı 199'dur. Giresun iline bağlı köy sayısı ise 552'dir. Giresun ilinin yüzölçümü 6972 km² olarak kayıtlara geçmiştir. Giresun ili sınırları içerisinde metrekareye 64 kişi düşmektedir. (TÜİK, 2021).

2.1.6. İlin Ekonomik Yapısı

Giresun ilinin ekonomik yapısı büyük oranda tarıma dayanmaktadır. Hem coğrafi konumu hem de iklim özelliklerinden kaynaklanan sebepler nedeni ile kıyı kesimlerde tarım faaliyetleri büyük ölçülerde etkilenmektedir. Giresun ili topraklarının büyük bir bölümü vadiler ile yarılmış olduğundan dolayı ortaya çıkan eğim fazlalığı nedeni ile tarımsal faaliyetler büyük zorluklar yaşamaktadır. Giresun ilinde tarım anlamında ilk sırayı fındık almaktadır. Daha sonra sırası ile mısır, buğday ve arpa gibi tahıl ürünlerinin üretimi gerçekleştirilmektedir (Akgün ve Aslan, 2017: 233).

Giresun ili içerisindeki arazilerin, %32'lik kısmı orman, %26'sı tarım toprakları, %22'lik kısmı çayırlar-meralar ve %20'lik kısmını da tarım dışı araziler oluşturmaktadır. Tarım alanlarının büyük bir kısmını fındık bahçeleri meydana getirmektedir. Fındık bahçelerinin dışında ise çay, sebze ve meyve bahçelerinden meydana gelmektedir. Giresun ili içerisinde fındık arazilerinin toplam miktarı 117.729 hektardır. Giresun Türkiye'de fındık üretimi alanının yaklaşık %17'lik kısmına sahiptir. Türkiye içerisinde fındık üretiminin ise ortalama %14'üne sahiptir. Giresun ilinde fındık dışında bitkisel üretim olarak tahıl ve meyve üretimleri de gerçekleştirilmektedir (DOKA,2021). Giresun ili içerisinde Türkiye'de yetiştirilen birçok meyvenin üretilme imkânı olmasına rağmen yeteri kadar üretim gerçekleştirilmemektedir. Giresun ili içerisinde meyveler sadece

ailelerin ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Özellikle bölgede ceviz kiraz ve elma iç kesimlerde, kıyı kesimlerde ise fındık ve kivi gibi ürünler üretimi gerçekleştirilmektedir (Giresun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2021).

Giresun ilinin sahil kesimlerinde yeteri kadar otlak alanları yer almadığı için bu bölgeler hayvancılık yapmaya uygun bölgeler değildir. İ bölgelerde yaylaların çevrelerinde yer alan mera alanları olmasına rağmen ilin sürekli olarak dışarıya g vermesi ve hayvancılık maliyetlerinin çok yüksek olması hayvancılık faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemiştir. Hayvancılık özellikle yaz aylarında yaylalara çıkan aileler tarafından yapılmaktadır (avuş ve Zere, 2021: 176).

Giresun ili tarım ve hayvancılık dışında birçok maden kaynaklarına da sahiptir. İl içerisinde bakır, çinko ve kurşun gibi metalik maden kaynakları vardır. Bulancak, Dereli ve şebinkarahisar ilçelerinde de kaolen, barit ve bentonit gibi endüstride kullanılan maden kaynakları yer almaktadır (Yiğit, 2020: 60).

2.2. GİRESUN İLİNİN TURİZM POTANSİYELİ VE EKOTURİZM FAALİYETLERİ

Turizm sektörünün gelişmesi için turizm potansiyellerinin belirlenip ortaya çıkarılması büyük bir önem arz etmektedir. Bir ili turizm potansiyellerinin belirlenmesi içinde tarihi değerlerin, doğal kaynakların ve sosyo-kültür kaynakların ve bu unsurların alt branşlarının belirlenmesi gerekmektedir. Bu kaynaklar arasında özellikle doğal ve tarihi değerler son derece önemli bir yere sahiptir.

Şekil 9. Giresun İlinin Mevcut Turizm Potansiyel Yapısı (Akgün ve Aslan, 2017: 230)

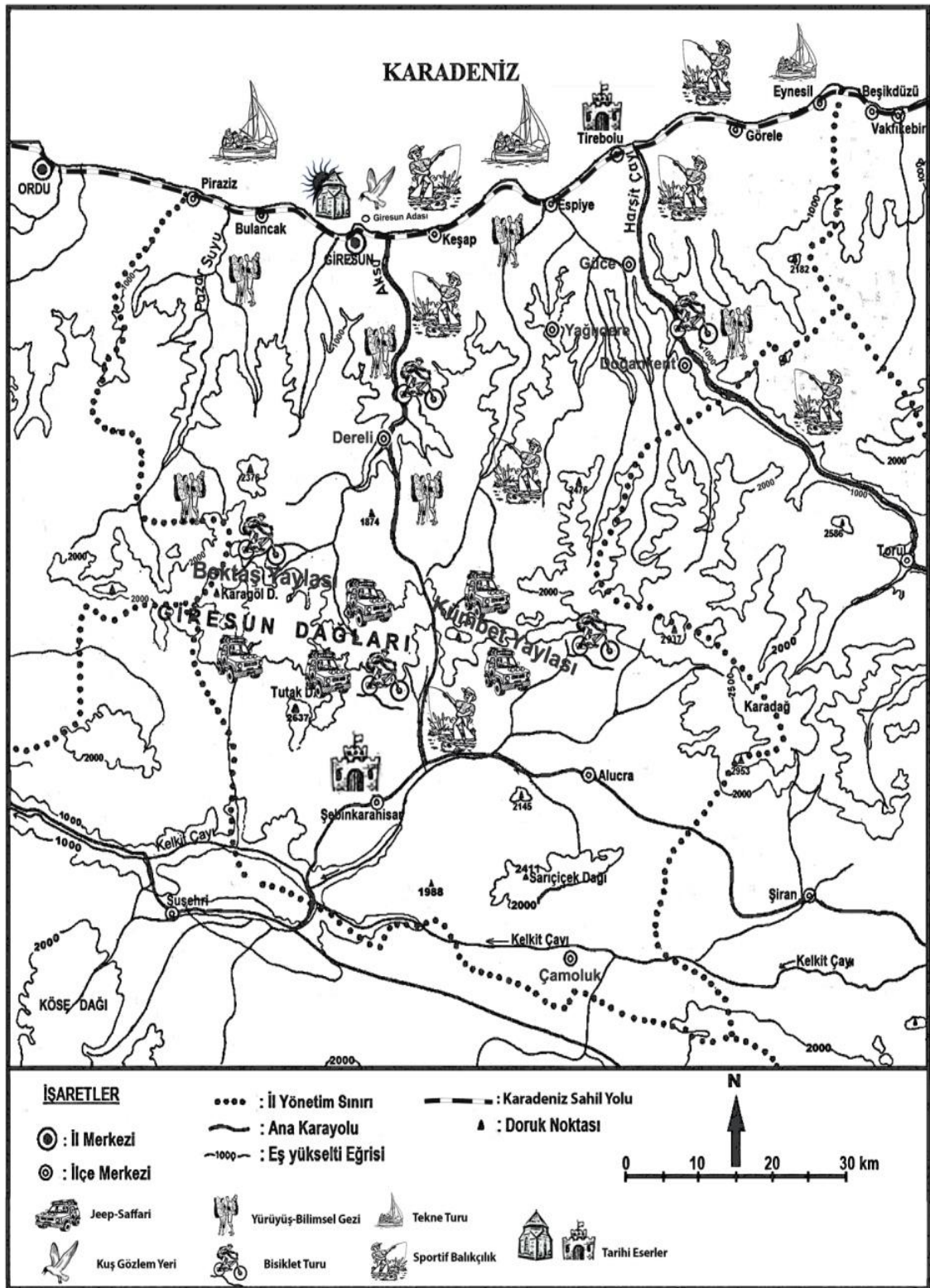
Giresun Karadeniz Bölgesinin Doğu Karadeniz Bölümü içinde yer alan bir bölümdür. Giresun'un sahip olmuş olduğu, yaylaları, denizi, köklü geçmişi ve kültürü, bölgesel lezzetleri, tabii güzellikleri ve Giresun Adası ile ekoturizm olanakları açısından son derece önemli potansiyelleri bünyesinde barındırmaktadır. Özellikle doğal varlıklar yönüyle tabiat parkları, tabiat anıtları, piknik meydanları ve tabii sit alanları ile önemli ekoturizm alanlarına sahiptir. Bununla beraber Giresun'da botanik turizmi, bisiklet turizmi, dağcılık, doğa yürüyüşü ve en önemlisi de yayla turizmi bölgede aktif olarak yapılmaktadır (Bekdemir ve Elmacı, 2014: 5-6).

Giresun ili sınırları içerisinde yer alan köylerde günümüzde halen geleneksel yaşam devam etmektedir. Geleneksel yaşama bağlı olarak da geleneksel ürünler yetiştirilmektedir. Giresun'da bölgesel yemekler, yetiştirilmiş olan meyve ve sebzeler, dağlarda tabiatıyla büyüyen bitkiler, köylerin devam eden örf ve adetleri, yöreye özel kıyafetler ve benzeri birçok faaliyet Giresun için ekoturizm bakımından son derece

önemlidir. Ekoturizm faaliyetleri içinse olması gereken en önemli unsur canlılığını sürdüren köy hayatıdır. Ekoturizm faaliyetlerine yeni yeni başlayan bir il olmasına rağmen Giresun sınırları içerisinde yer alan birçok köy ekoturizm faaliyetlerine son derece uygundur. Giresun içerisinde; inece, kuş köy, boyluca, şeyhli ve tamzara gibi köyler ekoturizm faaliyetleri açısından son derece uygundur (Gök, 2020: 62)

Giresun ilinde ekoturizm faaliyetleri açısından son derece yüksek potansiyele sahip olan bir diğer faktör ise yaylalarıdır. Giresun yaylaları; temiz havası, zengin bitki örtüsü, fauna ve familyası, iklimsel özellikleri, gölleri, akarsuları, şifalı suları, dağ-doğa yürüyüşleri, avcılık, olta balıkçılığı açık havada yaylalarda yapılabilecek birçok ekoturizm faaliyetlerine uygun bir yapıdadır. Giresun sınırları içerisinde; Bektaş, Kümbet, Sisdağı, Kulakkaya, Paşakonağı, Karaovacık, Çakrak, Alacadağ, Sarıçiçek, Çıkırıkkapı, Tamdere, Karaduğa Yaylası yaylaları gibi birçok yayla son dönemlerde ekoturizm etkinlikleri açısından önemli rol oynamaktadır (Zaman vd., 36)

“Giresun ili ekoturizm potansiyeli yüksek, zengin bitki örtüleri ve yabani hayvan varlıkları ile dikkati çeken doğa koruma alanlarına ev sahipliği yapmaktadır. Giresun ili içerisinde 4 adet tabiat parkı, 9 doğal sit alanı, 10 avlak sahası, 33 anıt ağaç yer almaktadır” (Sezer, 2016: 1091).

Şekil 10. Giresun ilinin eko-turizm haritası (Bekdemir ve Elmacı,2014: 9).

Haritada Giresun ve ilçelerinde bulunan ekoturizm yerleri gösterilmiştir.

.....

2.2.1. Giresun İlinde Gerçekleştirilen Ekoturizm Faaliyetleri

Giresun ili, ekoturizm açısından birçok faaliyetin yürütülebileceği turistik bir potansiyeli bünyesinde barındırmaktadır. Aşağıdaki tablo Giresun ilinde gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerini göstermektedir. Bu tür ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi esnasında ise ekoturizm ilkelerine uygun olarak plan yapmak son derece büyük bir önem taşımaktadır.

Tablo 4. Giresin İlinde Yürütülen Ekoturizm Faaliyetleri

Foto-Safari	Atlı-Doğa Yürüyüşü
Kamp-Karavan Turizmi	Bisiklet Turizmi
Rafting Turizmi	Botanik Turizmi
Sportif Olta Balıkçılığı	Çiftlik Turizmi
Yayla Turizmi	Dağ ve Doğa Yürüyüşü

Kaynak:Giresin İlinde Yürütülen Ekoturizm Faaliyetleri (Giresun İli Doğa Turizm Master Planı 2013-2023)

2.2.1.1. Giresun İlinde Foto-Safari Faaliyetleri

Foto-Safari faaliyetleri; profesyonel ya da amatör fotoğrafçıların iklimsel olayları, flora ve fauna çeşitlerini, değişik kültürel özellikleri, doğal güzellikler gibi faktörleri doğru bir zaman diliminde doğru bir açı ile fotoğraflayabilmek adına gerçekleştirilen etkinliklerdir Foto-Safari ekoturizm faaliyetlerinde coğrafi özellikler, iklim olanakları, yeterli ekipman, doğru yerde bulunmak ve doğru açıyı yakalayabilmek son derece önemlidir.(Paslı ve Çelikkanat, 2019: 299).

Mevsimler içerisinde farklı görüntülerin ortaya çıkması foto-safari faaliyetlerinin tüm mevsimler içerisinde yapılmasına olanak sağlamaktadır. Giresun ili foto-safari ekoturizm faaliyetleri açısından son derece zengin bir potansiyele sahiptir. Aşağıdaki tabloda Giresun ili içerisinde foto-safari yapılabilecek alanlar gösterilmiştir.

Tablo 5. Giresun İli Foto-Safari Ekoturizm Alanları

Yağlıdere Ekindere-Ayvat	Yağlıdere Yeşilpınar-Gölyanı
Şebinkarahisar-Sayderesi-Şehitler	Merkez-Erimez- Arslanyurdu Yaylası
Bulancak Kovanlık-Paşakonağı	Bulancak Döngeri-Çambaşı
Dereli Tamdere-İkisu	Dereli-Kulakkaya- Süllü-Çaldağ
Görele Bayazıt-Sisdağı	Dereli-Kümbet-Çırıkkağı-Şehitler
Alucra Çakrak-Çırıkkağı	Alucra-Tohumluk-Çakrak
Şebinkarahisar Arslancık- Üçköprü- Tutakdağı- Aksu-Karagöl	Şebinkarahisar Arslanşah

Kaynak:Giresun İli Foto-Safari Ekoturizm Alanları (Giresun İli Doğa Turizm Master Planı 2013-2023)

2.2.1.2 . Giresun İlinde Kamp-Karavan Faaliyetleri

Kişilerin hem konaklama hem de yeme-içme gibi gereksinimlerini karşılayabilecekleri şekilde özel olarak tasarlanmış olan karavanları ile kamp-karavan faaliyetlerini gerçekleştirebilecekleri yerlere yanlarında çadırları, lambaları ve gerekli tüm malzemeler ile doğa ile iç içe olacak bir biçimde kamp yapacakları alanlara giderek yapmış oldukları turizm destinasyonlarına kamp-karavan turizmi ismi verilmektedir. (Bekdemir ve Sezer, 2016), Giresun ili ekoturizm faaliyetleri doğrultusunda kamp-karavan turizminin yapılabileceği birçok alana sahiptir. Bu alanlar aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 6. Giresun İli Kamp-Karavan Ekoturizm Alanları

Dereli Aksu Köyü	Görelle Bayazıt-İnişdibi	Bulancak Paşakonağı Sarıalan
Yağlıdere Gölyanı Dereli Kümbet- Salonçayırı	EspiyeYeniköy Yedideğirmenler Mağarası	Merkez Erimez- Ay Tepesi- Alucra Çıkrıkkapı-Kırkharman- Dereli-Bulancak Bektaş Yaylası

Kaynak:Giresun İli Kamp-Karavan Ekoturizm Alanları (Giresun İli Doğa Turizm Master Planı 2013-2023)

2.2.1.2. Giresun İlinde Rafting Faaliyetleri

Farklı macera turizm faaliyetleri arasında bulunan ekoturizm faaliyetlerinden biride akarsular üzerinde yapılan rafting sporudur. Kişilere olağanüstü ve heyecan veren deneyimler kazandıran rafting sporu ülkemizde son yıllarda popüler olan spor dallarından biridir. Rafting aktiviteleri, raftingi botları, can yelekleri ve kask ile yapılan, katılan kişilerin rafting sırasında karşılaşabilme ihtimali olan farklı durumlar hakkında önceden bilgilendirildiği, botlarda bulunan rehberler tarafından temel rafting becerilerinin verildiği ve gerekli güvenlik kontrollerinin yapılması ile birlikte genel olarak 3-4 saat boyunca süren bir aktivite olarak kabul edilir (Gülmez vd., 2019: 102). Giresun ili rafting turizmi açısından son derece zengin bir potansiyele sahiptir. Giresun ilinin rafting alanları aşağıdaki tabloda sıralanmıştır.

Tablo 7. Giresun İli Rafting Ekoturizm Alanları

Harşit Çayının Doğanket Güvendik Köyü ve Tirebolu Ketençukuru Köyü Arasındaki Yaklaşık 15 km’lik Alan Bu Aktivite İçin En Uygun Olan Bölüm.
Bulancak, Pazarsuyu Deresi Bozat Sapağından Kiroğlu Kum ve Taş Ocaklarına Kadar Olan Bölüm
Gelevera Deresinin Direkbükü-Espiye Merkez Arasında Kalan Bölüm
Kelkit Çayının Çamoluk İlçe Merkezi İle Sarpkaya Arasında Kalan 15 km’lik Bölüm

Kaynak:Giresun İli Rafting Ekoturizm Alanları (Giresun İli Doğa Turizm Master Planı 2013-2023)

2.2.1.3. Giresun İlinde Sportif Olta Balıkçılığı Faaliyetleri

Sportif olta balıkçılığı, para kazanmanın aksine eğlence amacı taşıyan para harcayan kişilerin katılım göstermiş olduğu bir aktivite türü olarak ifade edilmektedir. Sportif olta balıkçılığı bu eğlencelerin yanında yiyecek sağlama ve egzersiz yapmak gibi ek faydalarda sağlamaktadır. Sportif olta balıkçılığı dünya üzerinde büyük bir endüstri kolu haline gelmiştir. Dünya üzerinde birçok ülkede bu sportif faaliyetler için kulüpler, dernekler ve hatta federasyonlar kurulmuştur (Fusun vd., 2016: 92). Türkiye’de T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı’nın yayınlamış olduğu su ürünlerinin yönetmeliği içerisinde sportif olta balıkçılığı tanımı, “*Ticari amaç dışı ve spor amacıyla amatör olarak yapılan su ürünleri avcılığı*” olarak tanımlanmakta ve “*yasak olmayan yer ve zamanlarda, paraketa dışında kalan çapari, seğırtme ve kaşık dâhil her nevi oltalar ile 5 kg ağırlığa kadar serpmeye ağırlar ve kepçelerle yapılır* (T.C. Resmi Gazete, 2015)” şeklinde yapılmıştır. Giresun ili sportif olta balıkçılığı faaliyetleri için birçok doğal kaynağa sahiptir. Bu kaynaklar aşağıda tabloda sıralanmıştır.

Tablo 8. Giresun İli Sportif Olta Balıkçılığı Ekoturizm Alanları

Piraziz Turnasuyu Deresi	Batlama Deresi, Lapa Kolu, Yavşan Deresi
Bulancak Ezeltere Deresi	Aksu Deresi, Çalca, Kümbet, Çalköy, Akkaya, Yavuzkema
Pazarsuyu Deresi Bölgesinin Aydındere ve Kovanlık Beldesinden Yukarı Olan Kısmı	Yağlıdere, Üçtepeler Kollarının Kaynağına Kadar Olan Kısım
Şebinkarahisar, Arslanşah Deresi Kaynağına Kadar Olan Kısım	Alucra Boyluca, Yeşilyurt, Demirözü
Şebinkarahisar Sayderesi Kaynağına Kadar Olan Kısım, Asarcık Vadisi Deresi	Keşap Kabulduk Deresi, Karabulduk Deresinden Kaynağına Kadar Olan Kısım

Gelevera Deresi, Gökahmet, Karaovacık, Karadoğa Kolları Kaynağına Kadar Olan Bölge	Görelle Çömlekçi Deresi,
Harşit Deresi, Eymür İğnece Köyünden Tüm Kolları Kaynağına Kadar Olan Bölge	Görelle Deresi, Ege Deresi ve Çanakçı Merkezden Kollarının Kaynağına Kadar Olan Bölge
Çavuşlu Deresi, Kırıklı Beldesi, Koyunhamza Köyünden Kaynağına Kadar Olan Bölge	İkisü, Çamlıyayla Dereleri

Kaynak:Giresun İli Sportif Olta Balıkçılığı Ekoturizm Alanları (Giresun İli Doğa Turizm Master Planı 2013-2023)

2.2.1.4. Giresun İlinde Atlı Doğa Yürüyüşü Faaliyetleri

Gelişen teknolojiler ve artan nüfuslar, alternatif turizm ürünlerinin çeşitliliklerinin artmasına ve sürdürülebilirlik kavramının daha fazla önem kazanmasına neden olmuştur. Betonarme yapılaşmaların giderek daha da arttığı günümüzde, insanların doğaya olan yönelimleri ve özlemleri de giderek artmaktadır. Duyulan bu özlem aynı zamanda, turizm sektörünün de ortaya çıkan bir talebe cevap vermesini gerektirmiştir. Atlı doğa yürüyüşleri, ortaya çıkan bu talepler doğrultusunda devam edilebilir turizm bünyesinde ekoturizm isteğinin bir türü olarak oluşmuştur. (Belber ve Erdoğan, 2019: 1157).

Atlı turizm, kendi yaşam alanında bilindik bir canlı olan atı keşfedebilmek ve onun ile birlikte doğada daha çok zaman geçirebilmek, doğayı gözlemlemek ve hissedebilmek amacına yönelik faaliyetler olarak kabul edilebilir (Paslı ve Çelikkat, 2019: 301).

Giresun ilinde atlı doğa yürüyüşü yapılacak bölgeler aşağıdaki tabloda sıralanmıştır.

Tablo 9. Giresun İli Atlı Doğa Yürüyüşü Ekoturizm Alanları

Karaovacık Yaylası	Bektaş, Kümbet Uzundere Hattı
Çıkrıkkapı Yaylası, Kümbet Hattı	Karaduğa Yaylası
Aksu, Kızıлтаş, Karagöl	Çakrak Köyü
Kulakkaya	Tamdere Yaylası

Kaynak:Giresun İli Atılı Doğa Yürüyüşü Ekoturizm Alanları (Giresun İli Doğa Turizm Master Planı 2013-2023)

2.2.1.5. Giresun İlinde Bisiklet Turizmi Faaliyetleri

Bisiklet turizmi; gün içerisinde veya bir gecelik kendi evinden uzakta bir şekilde geçiren ve geçirmiş olduğu süre zarfında bisikleti gezisinin mühim bir kısmı gören bireylerin yapmış oldukları faaliyetler olarak ifade edilmektedir (Soyalp, 2017: 21) Giresun ilinde bisiklet turizmine uygun birçok alan yer almaktadır. Bu alanlar aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 10. Giresun İli Bisiklet Turizmi Ekoturizm Alanları

Şebinkarahisar Çağlayan Şelalesi, Nesco Maden	Espiye Yedideğirmenler, Avluca Sapağı
Paşakonağı, Sarıalandepo	Sisdağı, Şalpazarı Bölgesi
Süllü, Yavuzkemat	Süllü, Alçakbel
Uzundere, Kümbet, Kümbet, Koçkayası	Bektaş, Dörtöl, Kulakkaya, Ağaçbaşı, Dörtöl

Kaynak:Giresun İli Bisiklet Turizmi Ekoturizm Alanları (Giresun İli Doğa Turizm Master Planı 2013-2023)

2.2.1.6. Giresun İlinde Botanik Turizmi Faaliyetleri

Biyolojik çeşitlilik açısından dünya üzerinde yer alan zengin ülkelerden biri de Türkiye'dir. Türkiye sahip olmuş olduğu biyolojik çeşitlilik ile her yıl yerli ve yabancı birçok turiste ev sahipliği yapmaktadır. Botanik turizmi; bitki çeşitlerini özel olarak görebilmek ve inceleyebilmek adına yapılan turlar olarak tanımlanmaktadır (Paslı ve Çelikkanat, 2019: 302). Ülkelerin ekonomileri açısından turizm gelirleri son derece önemli bir yere sahiptir. Son yıllarda sanayileşmenin getirmiş olduğu kimyasal problemlerin meydana getirdiği doğal denge problemleri sebebi ile insanlar daha fazla temiz hava ve doğal hayata ilgi duymaya başlamışlardır. Tüm bu gelişmeler ise hem bireyleri hem de toplumları doğal turizmin bir dalı olan botanik turizmine itmektedir (Avcu, 2005: 96).

Tablo 11. Giresun İli Botanik Turizmi Ekoturizm Alanları

Şebinkarahisar Arslancık, Arslanyurdu Yaylası	Şebinkarahisar Arslanşah, Üçköprü, Tutakdağı
Alucra Tohumluk, Çakrak	Alucra Çakrak, Çıkrıkçı
Dereli Kulakkaya, Süllü, Çaldağ	Dereli Tamdere, İkisu, Aksu, Karagöl
Dereli, Kümbet, Çıkrıkçı, Şehitler	Görece Bayazıt, Sisdağı
Bulancak Kovanlık, Paşakonağı	Bulancak Döngeri, Çambaşı
Şebinkarahisar, Sayderesi, Şehitler	Merkez, Erimez
Yağlıdere Ekindere, Ayvat	Yağlıdere Yeşilpınar, Gölyanı

Kaynak:Giresun İli Botanik Turizmi Ekoturizm Alanları (Giresun İli Doğa Turizm Master Planı 2013-2023)

2.2.1.7. Giresun İlinde Çiftlik Turizmi Faaliyetleri

Çiftlik turizmi kırsal turizm çerçevesinde güçlü bir çevre unsuru ile birlikte ele alınan bir turizm türü olarak kabul edilir. Genel olarak çiftlik turizmi çiftliğin sahibi ile

birlikte çiftlik işlerini yapma olanağı olan çiftliklerde gerçekleştirilebilen turizm faaliyetlerinin temeline dayanan bir turizm türü olarak kabul edilir (Ahmadova ve Akova, 2016: 17). Giresun ilinde gerçekleştirilebilecek çiftlik turizmi alanları aşağıdaki tabloda sıralanmıştır.

Tablo 12. Giresun İli Çiftlik Turizmi Ekoturizm Alanları

Dereli Uzundere	Görelle Sisdağı	Dereli Kulakkaya
Bulancak Paşakonağı	Kabadüz Çambaşı	Çakrak Yaylası
Dereli Kümbet	Bektaş Yaylası	Çıkrıkkapı Yaylası
Torul Kazıkbeli	Şebinkarahisar Avutmuş	Alacadağ Yaylası

Kaynak:Giresun İli Çiftlik Turizmi Ekoturizm Alanları (Giresun İli Doğa Turizm Master Planı 2013-2023)

2.2.1.8. Giresun İlinde Dağ-Doğa Yürüyüşü Faaliyetleri

Son dönemlerde dünya üzerinde deniz, güneş ve kum turizm anlayışının yerini heyecan verici, eğitici ve eğlenceye dayalı turizm anlayışına bırakmıştır. Özellikle doğayla iç içe yürüyüş yapmanın zevkini alan modern şehrin insanları zaman içerisinde dağ ve doğa yürüyüşlerini bir tutkuya dönüştürmüştür. Dağ ve doğa yürüyüşleri kuralları, zorluk dereceleri, özellikleri ve alt türleri olan bir alternatif turizm türüdür. Bu yürüyüşler yalnız olarak yapılabileceği gibi ekip olarak da gerçekleştirilebilmektedir (Gürsoy, 2015: 1096).

Tablo 13. Giresun İli Dağ-Doğa Yürüyüşü Turizmi Ekoturizm Alanları

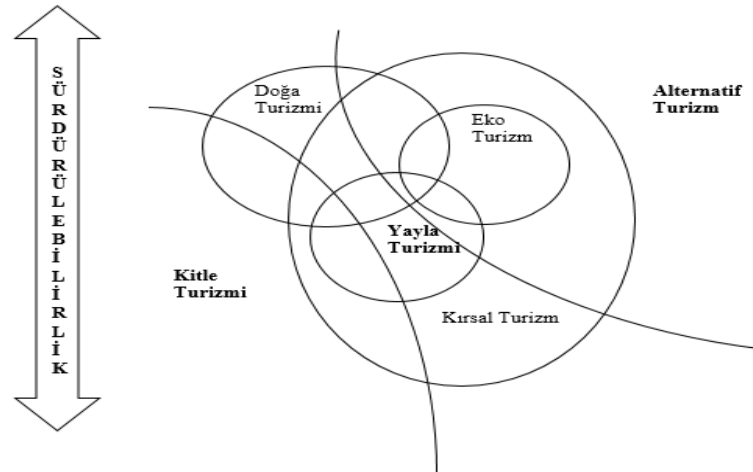
Yağlıdere Ericcek, Akpınar	Dereli, Kazankaya Tepe	Giresun, Taşhan, Erimez, Aytepesi
Dereli, Karagöl, Kırklar Tepesi	Kulakkaya, Ağaçaşası Yaylası	Alucra, Gavurdağı

Karagöl, Aygır Gölü, Gölova Yaylası, Aksu Köyü	Piraziz Şerefli, Pangal, Döngeri Turnalık Yaylası	Bögürtlenbükü, Kazıkbeli, Karaovacık
Dereli, Kümbet Kuşburnu Tepesi	Espiye, Akkaya	Şebinkarahisar, Tutak Dağı

Kaynak:Giresun İli Dağ-Doğa Yürüyüşü Turizmi Ekoturizm Alanları (Giresun İli Doğa Turizm Master Planı 2013-2023)

2.2.1.9. Giresun İlinde Yayla Turizmi Faaliyetleri

Yayla turizmi doğayı seven, doğanın içerisinde olmaktan hoşlanan bireyler ya da macera severler tarafından günübirlik ya da kısa süreli konaklama yaparak gerçekleştirilen ve yüksek rakımlı yerlere yapılan turizm faaliyetleri olarak kabul edilir (Pahlı ve Çelikkanat, 2019: 302).

Şekil 11. Yayla Turizminin Turizm Sınıflandırması İçindeki Konumu (Aytuğ, 2016: 162)

Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan yaylalar, son dönemler iş ve dış turizmi hizmet verecek bir biçimde değerlendirilebilmek adına gerekli planlamalar yapılmaya başlanmıştır. Son dönemlerde yürürlüğe konulan Yeşil Yol Projesi bölgenin yaylarını turizme kazandırmak adına planlanmıştır. Bu noktada turizm faaliyetlerini çeşitlendirmek, farklı pazarlara yönelebilmek ve turizm sezonunu tüm mevsimlere yayabilmek adına Turizm Bakanlığı yaylaları turizm merkezleri olarak ilan etmiştir (Bekdemir ve Elmacı, 2014: 11).

Giresun ilinin ekoturizm kaynakları bakımından sahip olmuş olduğu önemli unsurların başında yaylalar gelmektedir. Giresun ilinin yayla potansiyeli için bozulmamış doğası, temiz havası, zengin bitki örtüleri, faunası, akarsuları, yöresel hayatı ve taşımış olduğu kültürel değerleri ile ekoturistlerin ilgisini çekmektedir. Giresun ilinde Bektaş, Kümbet, Yavuzkema, yaylaları turizm merkezi olarak ilan edilmiştir. Bununla birlikte Kulakkaya, Paşakonağı, Çıkırıkkapı, Tamdere gibi birçok yaylada ekoturizm faaliyetleri yürütülmeye devam etmektedir. Yaylalar içinde yöreye özgü yöresel yemekler, ahşap mimariler, el sanatları gibi kültürel değerler ile birlikte doğa yürüyüşleri, kuş gözlemciliği, yaban hayatı gözlemciliği, safari, trekking, , bisiklet turizmi gibi birçok aktivite yürütülmektedir (İşler, 2021:44).

Tablo 14. Giresun İli Yayla Turizmi Ekoturizm Alanları

Bektaş Yaylası	Kümbet Yaylası	Sisdağı Yaylası
Kulakkaya Yaylası	Paşakonağı Yaylası	Karaovacık Yaylası
Çakrak Yaylası	Alacadağ Yaylası	Sarıçiçek Yaylası
Çıkırıkkapı Yaylası	Tamdere Yaylası	Karaduğa Yaylası
Güce Yaylası	Bulancak Adatepe Yaylası	

Kaynak:Giresun İli Yayla Turizmi Ekoturizm Alanları (Giresun İli Doğa Turizm Master Planı 2013-2023)

2.2.2. Giresun İli İçerisinde Yer Alan Tabiat Parkları

Giresun ili tabiat parkları bakımından oldukça zengin illerimizden biridir. Giresun ili içerisinde ekoturizm kapsamında değerlendirilen T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının istatistiklerine göre 11 adet tabiat parkı yer almaktadır. Bu tabiat parkları içerisinde en önemlileri; Ağaçbaşı Tabiat Parkı, Koçkayası Tabiat Parkı, Kuzalan Tabiat Parkı, Aymaç Tabiat Parkı ve Köroğlu Tabiat Parkı, Yedideğirmenler ve Mağarası Tabiat Parklarıdır. Bunların dışında Paşaca Tabiat Parkı, Efendioğlu Hanyanı Tabiat Parkı, Harşit Tabiat Parkı, Hızırılıyas Tabiat Parkı, Şabankalesi Tabiat Parkları yer almaktadır (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2021).

Tablo 15. Giresun İlinde Yer Alan Tabiat Parkları

Tabiat Parkı	Bulunduğu Konum
Koçkayası Tabiat Parkı, Kuzalan Tabiat Parkı, Aymaç Tabiat Parkı	Giresun/Dereli
Ağaçbaşı Tabiat Parkı	Giresun/Dereli/Yavuzkema
Yedideğirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı	Giresun/Espiye

Kaynak: Giresun İlinde Yer Alan Tabiat Parkları (Giresun İli Doğa Turizm Master Planı 2013-2023).

2.2.2.1. Koçkayası Tabiat Parkı

Giresun ili içerisinde, barındırmış olduğu doğal ve beşeri kaynakları ile önemli tabiat parklarından biri olan ve ekoturizm potansiyeli son derece yüksek olan tabiat parklarından biri “Giresun ili Dereli ilçesine bağlı Kümbet köyü sınırları içerisinde Koçkayası mevkiinde yer alan Koçkayası Tabiat Parkıdır. Koçkayası Tabiat Parkı, A Sınıfı mesire yeri olmasına rağmen Orman ve Su İşleri Bakanlığınca 05.07.2011 tarihinden itibaren “Koç Kayası Tabiat Parkı” olarak tescil edilmiştir. Koç Kayası Tabiat Parkı 354 hektar alan üzerine kuruludur. Bu tabiat parkı devletin mülkiyetinde yer

almaktadır. Tabiat parkının 252,16 hektarlık kısmı orman, 98,64 hektarlık kısmı ise mera alanıdır” (Turan, 2021: 63).

“Koçkayası Tabiat Parkı hem doğal hem de beşeri çekicilik açısından değerlendirilebilecek seviyede ekoturizm potansiyeline sahiptir. Bu tabiat parkı kendine özel iklimiyle, ladin ve kayın ağaçları ile birlikte geniş ve iğne yapraklı ağaçlardan meydana gelen zengin faunasıyla, engebeli ve dağlık arazilerin oluşturmuş olduğu etkileyici topoğrafyası ile, muhteşem seyir ve manzaraya sahip ortamları ile dikkati çekmektedir.” Koçkayası Tabiat Parkında; sportif olta balıkçılığı, dağ-doğa yürüyüşü, ATV safari, mesire, yaban hayatı gözlemciliği, dağ bisikleti, fotoğrafçılık, kamp, oryantirinig, yayla turizmi ve botanik turizmi gibi farklı ekoturizm etkinlikleri gerçekleştirilebilmektedir. Yine bu tabiat parkında idare ve ziyaretçi merkezi, çeşme, kamp alanları, gölet, kamelyalar, orman köşkleri, fosseptik çürütme depoları, konuk evleri, etkinlik alanları, büfe, dere, güvenlik noktaları, kuş gözetleme kuleleri, lokantalar, depolar, çocuk oyun parkları, gezi rotaları, konaklama tesisleri, bisiklet yolları, bungalov evler ve göl yer almaktadır (Sezer, 2015: 179).

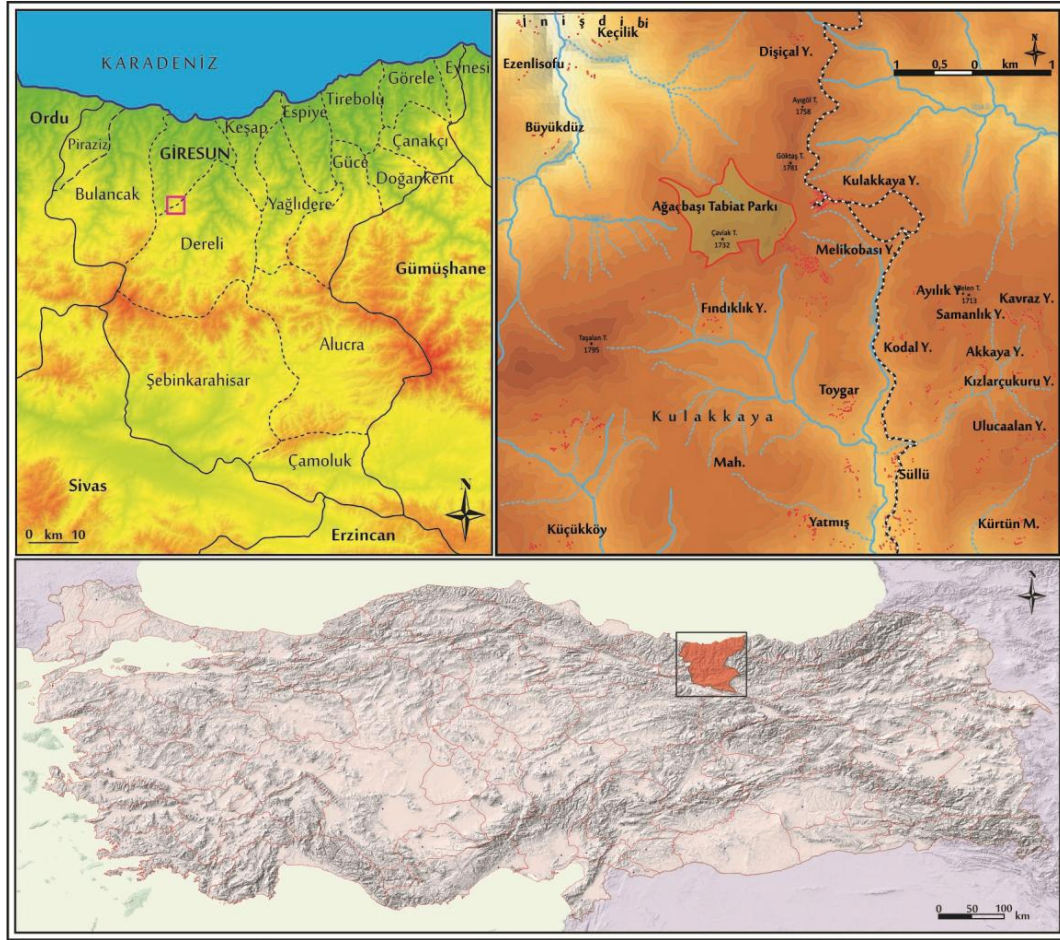
Koçkayası Tabiat Parkı flora yapısı olarak 1 adet endemik türü barındırmaktadır. Fauna yapısı olarak ise 14 adet sürüngen, 104 kuş türü, 36 memeli türü olarak toplam 160 adet omurgalı ve balıklardan 3 takım, 4 familyaya ait 6 adet tür yayılış göstermiştir (Turan, 2021: 64).

Fotoğraf 1. Koçkayası Tabiat Parkı 2022, 19 Ocak (Erişim Adresi: <http://kockayasi.tabiat.gov.tr/>)

2.2.2.2. Aaçbaşı Tabiat Parkı

“Aaçbaşı Tabiat Parkı, Giresun ilinin merkez ilçelerinden olan İnişdibi Beldesi içerisinde, 40° 41' 34"- 40° 42' 14" kuzey enlemleri ile 38° 18' 54" – 38° 20' 02" doğu boylamları arasında konumlanmıştır. Aaçbaşı tabiat parkının güney sınırı Yavuzkemaİ-İnişdibi ilçeleri sınırında yer almaktadır. Tabiat parkının doğusunda Kulakkaya Yaylası ve Yavuzkemaİ ilçesi, güneydoğusunda Aaçbaşı Yaylası, güney kısmında Fındıklık Yaylası, kuzeybatısından İnişdibi ilçesi ile Keilik, Çiğdibi, Ezenlisofu ve Büyükdüz Mahalleleri, kuzey kısmında ise Dişçal ve Keilik Yaylaları, güneybatısında ise Gürgenli Boğazı yer almaktadır” (Sezer, 2016: 1093).

Şekil 12. Ağaçbaşı Tabiat Parkı ve Yakın Çevresinin Lokasyonu (Sezer, 2016: 1094)

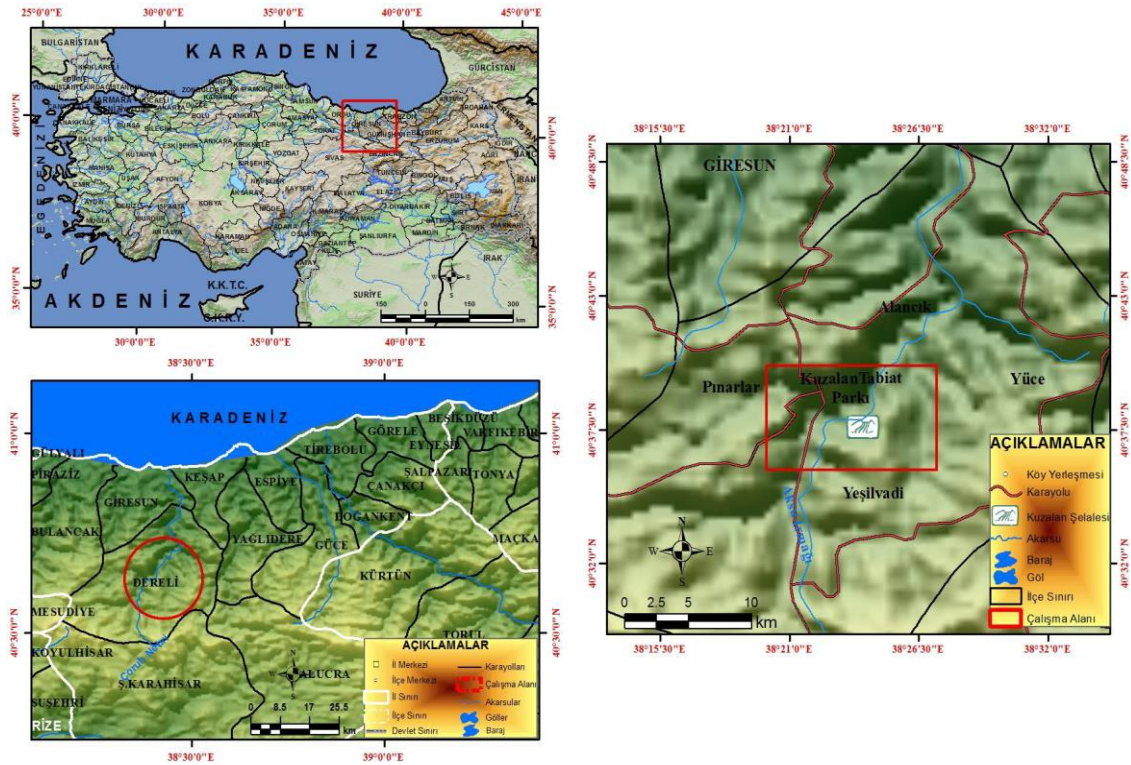
Ağaçbaşı Tabiat Parkı Giresun ilinin Dereli İlçesine 30 km mesafede yer almaktadır. Oldukça zengin bir canlı türliliğine sahip olan Ağaçbaşı Tabiat Parkı içerisinde 131 omurgalı hayvan türü yaşamakta ve 75 çeşit bitki bulunmaktadır. Ağaçbaşı Tabiat Parkı'nda yer almış olan Cenevizlilerce kervan yollarını gözetleyebilmek ve koruyabilmek amacı ile yapılmış olan Kuşluhan kalesi, kemerler, köprüler gibi bir kültürel değerler ile anıt ağaçları ile birlikte turistlerin ilgisini cezbeden bir ortama meydana getirmektedir. Tabiat parkında ayrıca turistlerin konaklayıp dinlenecekleri günübirlik tesisler, bungalov tipi evler ve kır gazinoları da yer almaktadır. Tabiat parkı içerisinde ayrıca; bisiklet turları, doğa yürüyüşleri, kamp alanları, yayla turizmi, fotoğrafçılık, oryantinig, yaban hayatı gözlemciliği, kuş gözlemciliği ve benzeri birçok farklı ekoturizm faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. (Zere,2020: 121).

Fotoğraf 2. Ağaçbaşı Tabiat Parkı Fotoğrafları (Erişim Adresi: <http://agacbasi.tabiat.gov.tr/>)

2.2.2.3. Kuzalan Tabiat Parkı

Kuzalan Tabiat Parkı, “Giresun iline bağlı olan Dereli ilçesinde Alancık köyüne bağlı Kuzalan mahallesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Kuzalan Tabiat Parkı ilçe merkezine 13 km uzaklıkta Giresun il merkezine ise 45 km mesafede yer almaktadır. Kuzalan 40° 38’ 13’’- 40° 36’ 28’’ kuzey enlemleri ile 38° 25’ 27’’ - 38° 23’ 20’’ doğu boylamları arasında konumlanmaktadır. Kuzalan Tabiat Parkı ulusal sınıflama kodu olan Giresun ilindeki dört parkından biridir. 482,24 hektarlık alana sahip olan tabiat parkı 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunun 2. Maddesi doğrultusunda 09.05.2013 yılında milli park ilan edilmiştir. Kuzalan Tabiat Parkının ortalama yükseltisi 1440 metre olup parkın doğal değerlerini ormanlık alanlar, anıt ağaçlar, travertenler, şelaleler meydana getirmektedir. Rekreatyoneel açıdan günübirlik kullanım, doğa yürüyüşleri, çadırli kamp alanları, foto safari gibi bir çok ekoturizm faaliyetlerine olanak sağlamaktadır. Son dönemlerde Kuzalan Tabiat Parkı yerli ve yabancı turistlerin uğrak alanı olmaya başlamıştır” (Koday vd., 2018: 126-127).

Şekil 13. Kuzalan Tabiat Parkı ve Yakın Çevresinin Lokasyonu (Koday vd., 2018: 127)

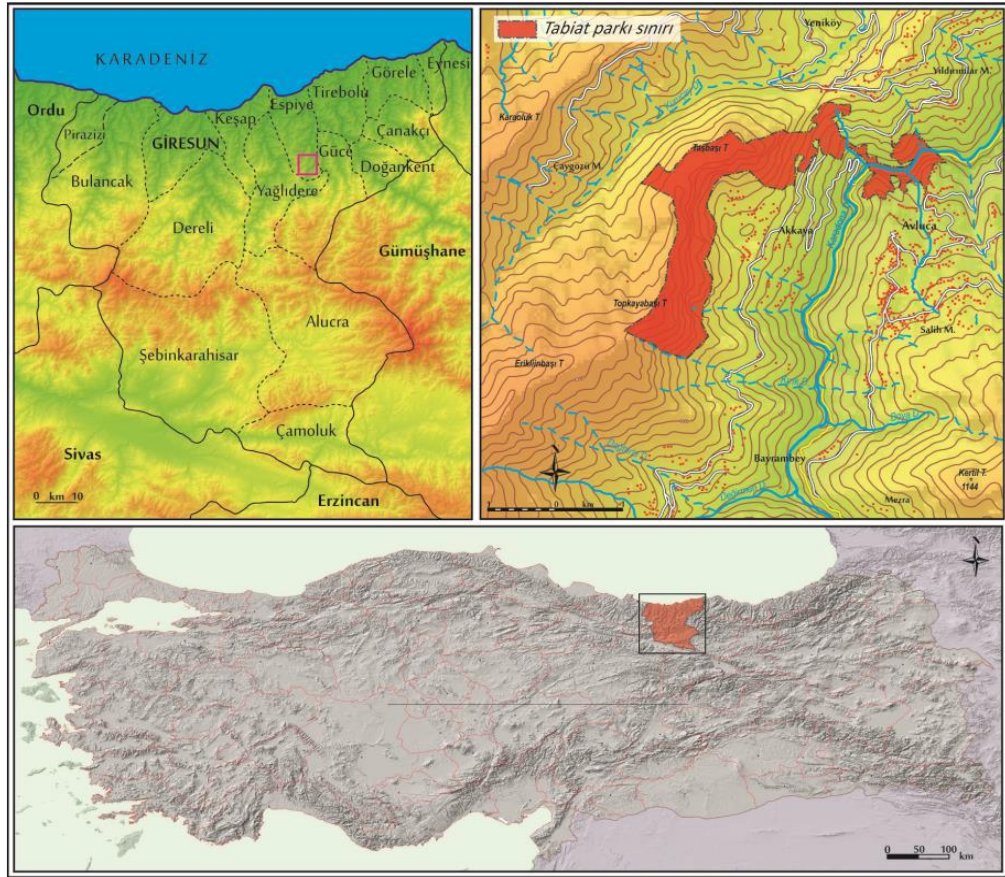
“Kuzalan Tabiat Parkı, doğal turistik kaynaklar açısından oldukça zengin bir doğal kültürel mirasa sahiptir. Bölgedeki Kuzalan Şelalesi ve travertenler başta olmak üzere küçük çapta çağlayanlar, dereler, içilebilen kükürtlü ve demirli doğal maden suları ve tatlı suların çıkmış olduğu gözler bulunmaktadır. Tüm bunlara ek olarak Kuzalan Tabiat Parkı içerisinde anıt ağaç karakteri gösteren kayın, göknar ve ladinler, saf şimşir toplulukları, subasar ormanlarının da bulunmuş olduğu zengin flora sayesinde birçok türde farklı yaban hayatının yaşamış olduğu fauna alanlarını da kendi içerisinde barındırmaktadır. Tüm bu doğal zenginlikler ile birlikte tabiat parkı içerisinde doğal ortamlarda gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetleri de yürütülmektedir. Tabiat parkında doğa yürüyüşleri, trekking, hiking, tırmanma, foto safari, botanik turizmi, kamp-karavan turizmi, yaban hayatı gözlemciliği, manzara seyretme, sportif olta balıkçılığı açık havada gerçekleştirilebilecek gününbirlik rekreasyonel faaliyetlerde gerçekleştirilebilmektedir” (Sezer ve Bekdemir, 2017: 512).

Fotoğraf 3. Kuzalan Şelalesi Tabiat Parkı (Erişim Adresi: <http://kuzulan.tabiat.gov.tr/>)

2.2.2.4. Yedideğirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı

Yedideğirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı “Giresun iline bağlı Espiye ilçesinin Akkaya, Avluca, Yeniköy ve Bayrambey köyleri arasında, Karadona Deresinin doğu ve batı kenarında konumlanmaktadır. Tabiat parkı Giresun il merkezine 64 km, Espiye ilçe merkezine ise 33 km mesafede yer almaktadır” (Sezer ve Bekdemir, 2016: 36).

Şekil 14. Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı’nın Lokasyonu (Bekdemir ve Sezer,2015: 50)

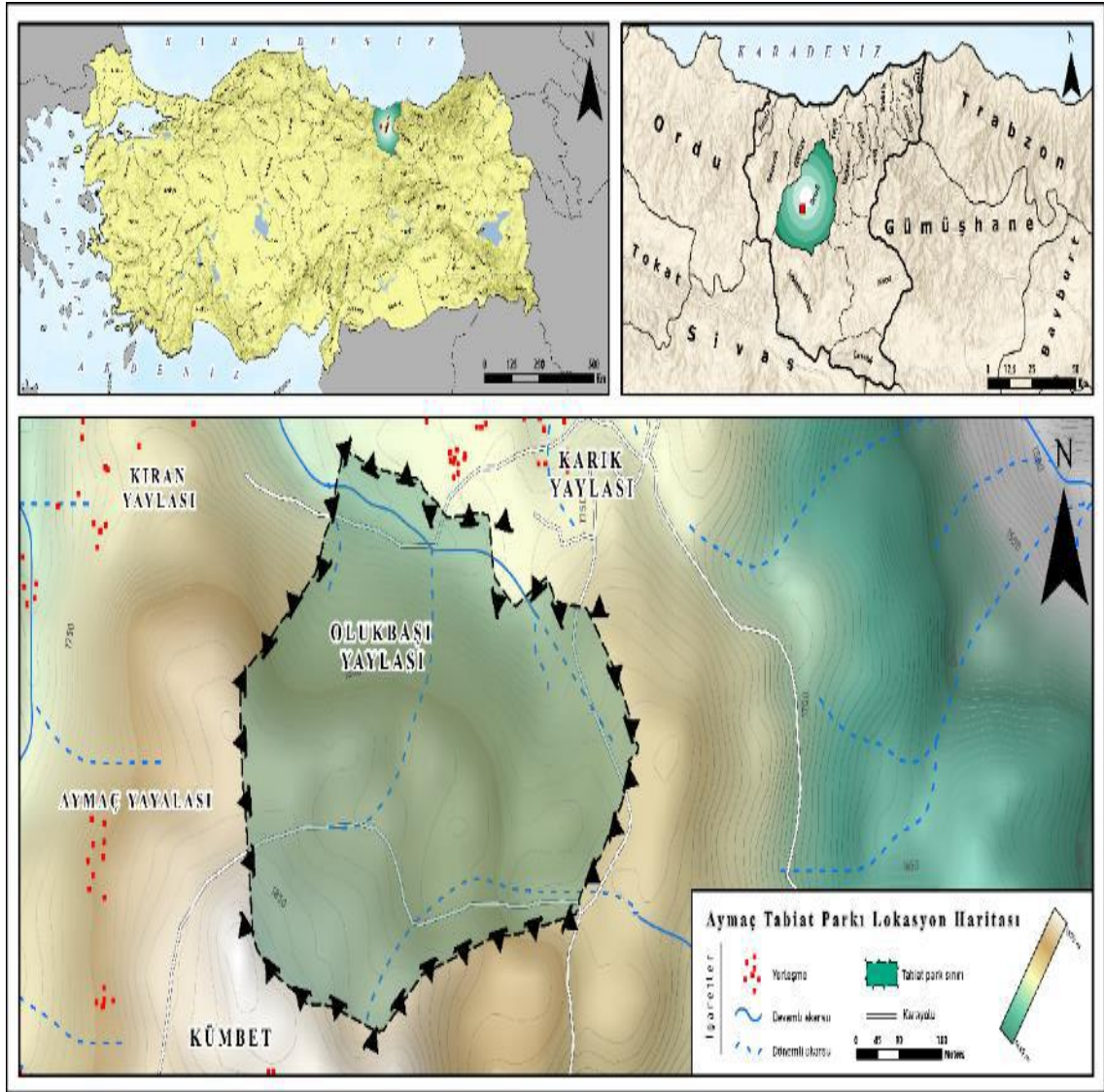
“Yedigöller ve Mağarası Tabiat Parkı, sahip olmuş olduğu doğal ve kültürel turistik kaynakları ile çok yüksek bir düzeyde ekoturizm potansiyelini bünyesinde barındırmaktadır. Ekoturizm potansiyeli çok yüksek olan bu tabiat parkında zengin bitki örtüsü ve yabani hayvan varlığı ile dikkat çeken koruma alanlarını bünyesinde barındırmaktadır. Bölge içerisinde 4 adet tabiat parkı, 9 adet doğal sit alanı, 10 avlak alanı ve 33 anıt ağaç yer almaktadır. Tüm bu doğal zenginlikler ile birlikte tabiat parkı içerisinde doğal ortamlarda gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetleri de yürütülmektedir. Tabiat parkında doğa yürüyüşleri, trekking, hiking, tırmanma, foto safari, botanik turizmi, kamp-karavan turizmi, yaban hayatı gözlemciliği, manzara seyretme, sportif olta balıkçılığı açık havada gerçekleştirilebilecek günübirlik rekreasyonel faaliyetlerde gerçekleştirilebilmektedir” (Zere, 2020: 124).

Fotoğraf 4. Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı Fotoğrafları (Erişim Adresi: <http://yedidegirmenler.tabiat.gov.tr/>)

2.2.2.5. Aymaç Tabiat Parkı

Aymaç Tabiat Parkı, Giresun'un Dereli kazasına ait Alancık Köyü sınırları içinde konumlanmaktadır. Aymaç Tabiat Parkı, idari olarak Alancık Köyü sınırları içinde yer almaktadır. Aymaç Tabiat Parkı 38° 25' 17" - 38° 24' 41" doğu boylamları ile 40° 34' 37" - 40° 34' 13" kuzey enlemleri arasında yer almaktadır (Sezer, 2021: 2095).

Şekil 15. Aymaç Tabiat Parkı'nın Lokasyonu (Sezer, 2021: 2096)

Aymaç Tabiat Parkı, Aksu ırmağı ve kolları tarafından derin bir şekilde yarılmış vadilerin arasında engebeli ve 1700 metreden daha fazla yükseltilerin yer almış olduğu oldukça yüksek bir topoğrafyaya sahip denilebilir. Aymaç Tabiat Parkı ve yakın çevrelerinin ilgi çeken topoğrafyası birçok farklı açık hava rekreasyon faaliyetleri ve ekoturizm faaliyetleri açısından büyük potansiyel taşımaktadır. Aymaç Tabiat Parkı eğimli yamaçlar, derin vadiler ve yüksek tepeler ile çevrili bu tabiat parkında doğa izleme, fotoğraf çekme, doğa yürüyüşleri, bisiklet turizmi, safari, jeep safari, yamaç paraşütü gibi birçok açık hava rekreasyon faaliyeti ile ekoturizmi faaliyetleri gerçekleştirilmektedir (Turan, 2021: 63).

Fotoğraf 5. Aymaç Tabiat Parkı Fotoğrafları (Erişim Adresi: <http://aymac.tabiat.gov.tr/>)

2.2.3. Giresun İlinde Yer Alan Ekoturizm Köyleri

Sanayileşmiş olan ülkeler içerisinde yaşam standartlarının 1980’li yıllardan itibaren çok yüksek düzeylere ulaşmasına rağmen dünya genelinde yapılmış olan ayak izi analiz raporlarında insanların doğal kaynaklar yenilenebilirlik seviyelerinin çok üzerinde kullanması nedeni ile dünya genelindeki yaşamında sürdürülebilir olmadığı anlaşılmıştır. Dünya üzerindeki doğal kaynakların hızlı tükenmeye başlaması ile birlikte bozulan ekolojik dengenin insan yaşamı üzerinde ortaya çıkarmış olduğu olumsuz etkiler insanoğlu için sürdürülebilir bir ortak yaşamın meydana getirilmesini gündeme getirmiştir. Ekoturizm köyleri, yukarıda sayılan sebepler doğrultusunda toplum içerisinde ortaya çıkan hasarların onarılabilmesi ve insanlığın, dünyanın sunmuş olduğu limitler

dâhilinde yaşayabilmesi konusunda yol gösterici yerleşimler olduğu son yıllarda büyük bir kabul görmektedir. Ekoturizm köyleri hem çevre değerlerinin sürdürülebilirliği için etkin bir olgu hem de sürdürülebilirlik doğrultusunda tabii yaşamın turizme kazandırılabilmesini yarayan kırsal yerleşimlerdir. (Tuğun ve Karaman, 2014: 324).

Ekoturizm köyleri, ekolojik, ekonomik, sosyokültürel ve spiritüel manada sürdürülebilir yerleşim yerleridir. Tabiat düzenli tasavvur modelleri ve gönüllülük esasına dayalı katılımı bireylerin tabiata karşı zararlı eylemlerini azaltmayı hedeflemek adına ortaya çıkarılmıştır (Zeybek, 2014: 759). Son dönemlerde dünya üzerinde hızla gelişim gösteren ve bu duruma paralel olarak ülkemizde de yaygınlaşan ekoturizm köyleri, günlük hayat yaşantısından uzaklaşmak isteyenler için, bireylerin köy sosyal hayatı içerisinde aktif rol alabilecekleri, toplumun hareketlenmesinin şekillenmesine ve farklılaşmasına ve ortak kullanım hareketlerinin meydana getirilmesine imkân sağlamıştır (Asımgil, 2017: 96).

Giresun son dönemlerde ülkemizde ekoturizm köyleri anlamında önemli bir atılım gerçekleştirmiştir. Giresun ili içerisinde; Bulancak İnece Ekoturizm Köyü, Piraziz Şeyhli Ekoturizm Köyü, Piraziz Ekolojik Güney Köyü ve Şebinkarahisar Tamzara Ekolojik Pazar olmak üzere dört adet ekoturizm köyü yer almaktadır.

2.2.3.1. Bulancak İnece Ekoturizm Köyü

Bulancak kazası, Giresun iline 13 km uzaklıkla yer almaktadır. Bulancak ilçesi 608 km yüzölçümüne sahip olmakla beraber ilçe kıyı sahil kısmına kurulmuştur. İlçenin batı tarafında Piraziz kazası ve Ordu şehri, doğu ve güney tarafında Giresun şehir merkezi ile Dereli kazası bulunmaktadır. Bulancak kazasının toprak yapısı genel olarak hem engebeli hem de dağlıktır. İç kısımlara ilerledikçe rakım git gide yükselmektedir. Bulancak ilçesinin rakımı Karagöl Dağlarında 2.017 metreyi geçmektedir. Bölge bitki örtüsü bakımından oldukça zengin bir yapıya sahiptir. Yetişen bitki örtülerine; funda, meşe, kocayemiş, defne, mersinağacı ve meyve ağaçları örnek gösterilebilir. Bununla birlikte Bulancak ilçesinde kızılbaş gürgen, karakavak, kestane, ıhlamur, karaağaç ve benzeri orman bitkileri de yer almaktadır. Bölge içerisinde fındık üretimi 2.000 metreye kadar gerçekleştirilebilmektedir. Daha yükseklerde ise ladin, köknar ve çam ağaçları görülebilmektedir (Zere, 2020: 130).

İnece ekoturizm köyü Bulancak kazasına 9 km, Giresun şehir merkezine ise 14 km'dir. Ordu-Giresun Havaalanına 20 km mesafede yer alan köye ulaşım kolaylıkla sağlanabilmektedir. Buraya gelen turistler, yöre insanının kurmuş olduğu “Alaşağı Oyun Ekibi” yöreye özel kıyafetler ve yöresel halk oyunlarını oynanarak karşılanır. Bununla beraber 130 senelik bir tarihi geçmişe sahip olan “Baba Ocağı” ismindeki ev içerisinde canlı müzik eşliğinde yöresel yemekler ikram edilmektedir. Yine köye gelen turistler mevsim şartlarına göre yürütülen tarım ve hayvancılık faaliyetleri gerçekleştirebilmektedir. Dağ ve doğa yürüyüşleri ile beraber tabii ve geçmişten gelen değerleri yerinde gözlemleyebilme fırsatı yaratan Bulancak İnece Ekoturizm Köyü içerisinde fotoğrafçılık, manzara, kamp-karavan, yöresel geziler, parkur gezileri, bisiklet turizmi, agro turizmi ve benzeri farklı birçok etkinlik ile birlikte organik ürünler ile yapılan yöresel yemekler de bölgenin çekiciliğini artırmaktadır (Keleş, Pelit, Keleş ve Pelit, 2015: 469).

2.2.3.2. Şebinkarahisar Tamzara Ekolojik Pazar

Şebinkarahisar ilçesi Giresun ili sınırları içerisinde, Kelkit Havzasında konumlanmıştır. Şebinkarahisar ilçesinin kuzey kısmında Giresun merkezi ile Dereli kazası, güney kısmında Sivas'a ait Gölova ve Akıncılar beldeleri, doğu kısmında Giresun ilinin Alucra kazası ve batı kısmında ise Sivas'a bağlı Suşehri ve Koyunhisar kazaları bulunmaktadır. Şebinkarahisar Giresun merkezine 118 km mesafede yer almaktadır. Denizden yüksekliği yaklaşık olarak 1300 mt'dir. Şebinkarahisar kazası Çoruh-Kelkit Vadi oluşu ile Giresun Dağları arasında konumlanmıştır. Karadeniz Bölgesi sınırları içerisinde yer almasına rağmen daha çok Orta Anadolu iklim özellikleri hâkimdir. Bölgede dağların denize paralel uzanmasına bağlı olarak denizden karaya gelen nemli ve fazla yağışlı rüzgârlar iç kesimlere ulaşamamaktadır. Bölgede yağışlar genel olarak ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinde görülmektedir. Kış mevsimi ise kar yağışı birlikte soğuk hava egemendir. Yaz ayları sıcak ve kurak geçmektedir. Bölge ekonomisi tarım, hayvancılık ve madencilik dayanmaktadır (Erişim Adresi: www.sebinkarahisar.bel.tr).

Tamzara, Şebinkarahisar ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır. İlçeye uzaklığı 4 km'dir. Tamzara Parlak Şafak anlamına gelmektedir. 1184 yılında Anadolu'da Erzincan ve Kemah dolaylarında hüküm süren Mengücekliler tarafından kurulmuştur. Tamzara Mengüceklilerden sonra Anadolu Selçuklu Devletinin himayesine girmiştir. Daha sonra

İlhanlılar, Eretna Devleti ve Osmanlıların egemenlikleri altında varlığını devam ettirmiştir. Günümüzde ise Giresun ilinin Şebinkarahisar ilçesine bağlıdır. Tamzara tarihi ve kültürel zenginliği köklü bir geçmişe sahiptir. Bununla beraber doğal güzellikleri de bünyesinde barındırmaktadır. Tamzara ekolojik pazarı tarihi ve doğal zenginliklerin yanında bölgede organik ürünlerden yapılmış olan gıda, süs ve yöresel ürünlerin satılmış olduğu bir pazardır. Pazar yerli ve yabancı birçok turistin ilgisini çekmektedir (Erişim adresi: <https://giresungazete.net/>).

Tamzara mahallesinde; restore edilen konaklar, yöresel tamzara dokumaları, havası ve kültürel hayatı, insana huzur veren Silbehan Gölü ile kent yaşamından uzaklaşmak isteyen turistlerin ilgi odağı haline gelmiştir. Tarihi konakları içerisinde dokuma atölyeleri ve kök boyama atölyeleri yer almaktadır. Yöre halkının el işçiliği ile üretmiş olduğu ürünler ekolojik pazarlar içerisinde satılarak yöre halkına gelir kaynağı olmaktadır (İşler, 2021: 69).

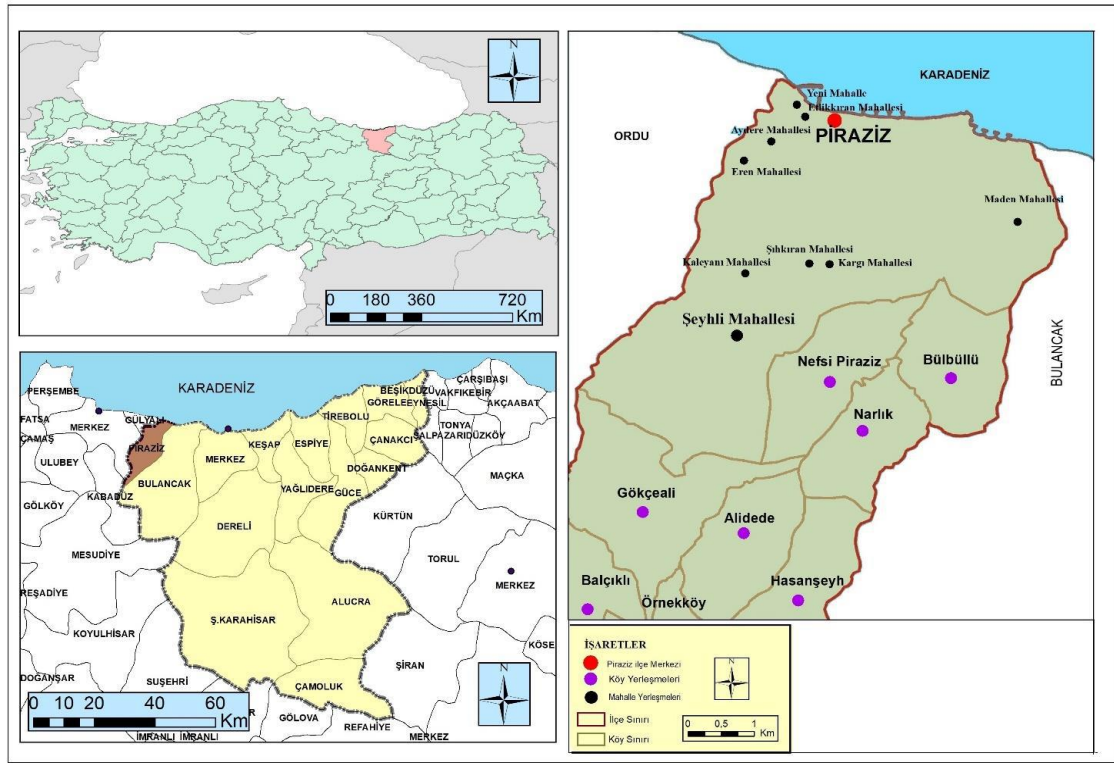
Fotoğraf 6. Şebinkarahisar Tamzara Ekolojik Pazar Fotoğraflar (Erişim adresi: www.sebinkarahisar.bel.tr)

2.2.3.3. Piraziz Şeyhli Ekoturizm Köyü

“Piraziz Şeyhli Ekoturizm köyü, Giresun il merkezine 30 km uzaklıkta, Ordu-Giresun Havalimanına 9 km mesafede yer almaktadır.” Piraziz Giresun ilinin en batı ucunda yer almaktadır. Yüzölçümü 130 km² olan ilçede iklim; özelliklerine ve yükseltiye bağlı olarak farklılıklar gösterebilmektedir. Kıyıdan 800 metre yukarıya kadar fındık bahçeleri görülebilmektedir. Daha yukarılara çıkıldıkça kızılâğaç, gürgen, kayın, meşe, kestane gibi ağaç türlerine rastlanabilmektedir. 1600 metreden daha yükseklerde de ladin, köknar ve sarıçamların meydana getirdiği ormanlık sahalar yer almaktadır. 2000 ve daha yukarılarda ise ormanlık alanlardan sonraki Alplere benzer gür çayırlar ile örtülü yaylalar bulunmaktadır. Tipik Karadeniz ikliminin egemen olmuş olduğu bölge hemen hemen her mevsim yağışa maruz kalmaktadır. Yaz ayları serin ve sıcak kış ayları da yağışlı ve karlı geçmektedir. Yağışın çok ve yeterli olmasından ötürü dere ve çay bakımından bölge fazlasıyla zengin bir yapıya sahiptir. Ekonomi olarak fındık tarımı yapılmakta ve bunun yanında hem hayvancılık hem de ormancılık faaliyetleri yürütülmektedir (Sezer ve Bekdemir, 2017: 691-694)

Şekil 16. Şeyhli Mahallesi'nin Lokasyonu (Sezer, 2019: 2179)

Piraziz Şeyhli Ekoturizm köyü, doğal, tarihi ve kültürel anlamda birçok çekiciliğe sahiptir. Köyde Karadeniz kültürüne özgü köy yaşamları, bölgesel el sanatları ürünleri, bölgesel yemekler ve bölgesel folklorik etkinlikler ile gelen turistler ağırlanmaktadır. Köy içerisinde doğa yürüyüşleri, bisiklet turizmi, safari, foto safari, manzara, kamp-karavan ve agro turizmi gibi farklı Ekoturizm etkinlikleri yapılabilmektedir. Köy içinde bununla birlikte gezi parkurları da yer almaktadır. Parkurların başlangıç rotaları Ekoturizm konağından başlayıp, fındık bahçelerini geçerek Nefsi Piraziz Köyü içerisindeki Piraziz Türbesinde sona ermektedir. Yine turistlerin konaklamaları için Şeyhli Ekoturizm Köyü Konağı bulunmaktadır. Bu konak 10 yatak kapasitesine ve 50 kişi ağırlama potansiyeli ile birlikte restoran hizmetleri vermektedir. Köyde yerel kıyafetler ve yöresel yemekler ile beraber bölgenin kültürü halen devam ettirilmektedir. Gelen turistler tarım ve hayvancılık faaliyetlerine yardımcı olma imkânını bulabilmektedirler (Sezer, 2019: 225-231).

2.2.3.4. Piraziz Ekolojik Güney Köyü

Piraziz Ekolojik Güney Köyü Piraziz kazasına 9 km uzaklıkta yer almaktadır. Köy yazlık köy evi tipi şeklindedir. Köy içerisinde geleneksel el sanatları yaşamaktadır. Köy hem deniz hem de dağ manzarası ile yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir (Zere, 2020: 135).

2.2.4. Giresun Adası

Giresun Adası Karadeniz'in yaşanabilir tek adasıdır. Adanın tarihi M.Ö 3 yy'e kadar uzanmaktadır. Adanın toplam alanı 3 km²'dir. Adanın en yüksek tepesi 24.5 metredir. Giresun il merkezinin doğu yamaç kısmında yer alan Gemilerçekeği'nin 1600 metre açıklarında yer almaktadır. Adanın sahil kıyısı kayalık denizel yerleşme özellikleri göstermekle beraber çok farklı kuş türlerine de ev olma özelliği taşımaktadır. Ada çok fazla farklı kuş türlerine yaşam alanı olmasından ötürü kuş gözlemciliği ve zengin florası sayesinde ise botanik turizmi bakımından oldukça yüksek ekoturizm potansiyeline sahiptir. (Bekdemir ve Elmacı, 2014: 16).

Ada doğal güzellikleri açısından olduğu kadar tarihi açıdan da önemli bir turizm potansiyelini barındırmaktadır. Ada ikinci derece arkeolojik ve tabii sit alanı olarak kabul görmüştür. Tarih boyunca ada üzerinde birden çok farklı millet yaşamış ve özellikle amazonların Giresun Adasını kullandıkları son yapılan araştırmalar ile gözler önüne çıkarılmıştır. Yine mitolojik zamanlara ait bulgular ada üzerinde yapılan kazılarda ortaya çıkarılmıştır. "Mitolojik kahraman Herkül'ün Altın Post Seferinde adaya uğradığı bilinmektedir. Pontus Rum imparatorluğu hüküm sürdüğü zamanda adaya Aretias Adası ismi verilmiştir. Antik kaynaklarda geçen adanın adı Grekler döneminde Ares, Roma dönemlerinde ise Khalkeritis olarak geçmektedir. Amazonların yaşamış oldukları dönemlerde mitolojik tanrı Ares'e vakfedilmiş bir tapınak olduğu, ada içerisinde yuvarlak ve siyah bir taş olan Hamza taşına taptıkları bilinmektedir. Adanın içinde ortaçağa ve klasik döneme ait bulgular da yer almaktadır." Adanın etrafında yer alan sur yapısı yıkık haldedir. Bu surlar Pontus Rum Devleti döneminden inşa edilmiştir (Akgün, 2016: 24).

Fotoğraf 7. Giresun Adası (Erişim adresi: giresun.bel.tr)

3. BÖLÜM

YEŞİL YOL PROJESİ VE YEŞİL YOL PROJESİNDE GİRESUN

3.1. YEŞİL YOL PROJESİ VE YEŞİL YOL PROJESİNİN İÇERİĞİ

3.1.1. Yeşil Yol Projesinin Tarihçesi

Doğu Karadeniz Bölgesi ülkemizin kuzeyinde yer alan ve deniz turizmi alanları bakımından son derece kısıtlı olan bir bölge yapısına sahiptir. Deniz turizminin kısıtlı olduğu bu bölgemizde turizm faaliyetleri genel olarak üst bölgelerde yapılan yaylacılık faaliyetlerine dayanmaktadır. Son dönemlerde yaylacılık faaliyetleri hem yerli hem de yabancı turistlerin yoğun ilgisini çekmektedir. DOKAP, Doğu Karadeniz bölgesi içerisindeki yaylaların üst kottan birbirine bağlanmasının Karadeniz Bölgesinin turizm faaliyetlerinin daha da artıracağını ifade etmektedir (Çalışkan, 2017: 72). Tüm bu sebepler ile hazırlanmış olan proje ise Yeşil Yol Projesidir.

Yeşil yol projesi ilk kez resmi bir yayında 2 Mart 2007 yılında yer almıştır. Türkiye Turizm Stratejisi (2023) ve Türkiye Turizm Stratejisi Eylem Planı (2007-2013) 26450 sayılı Resmi Gazete içerisinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Yeşil Yol Projesi, Yayla Gelişim Koridoru ismi ile ilk kez bu resmi belge içerisinde yer almıştır. Yeşil Yol Projesine dayanak teşkil eden Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı 24 Haziran 2011 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

Yeşil Yol Projesi, Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı aracılığıyla hazırlanmış olan “Karadeniz Bölgesi Master Planı” çerçevesi içerisinde Karadeniz’in güneyinde yukarı kısımlarından, Samsun ilinden Sarp’a kadar uzanacak bir biçimde toplamda dokuz ilin olmuş olduğu yaylarının turizm merkezlerini ve yollarını bir koridor halinde birleştirmeyi hedefleyen bir yol projesidir.

3.1.2. Yeşil Yol Projesinin İçeriği

Yeşil Yol Projesi Doğu Karadeniz Turizm Master Planı çerçevesinden hazırlanan bir programdır. Yeşil Yol Projesi Samsun, Ordu, Giresun, Gümüşhane, Bayburt, Trabzon, Rize, Artvin ve son olarak Tokat ilinin de dâhil edilmesi ile birlikte bu illere gelen yerli veya yabancı turistlerin hazırlanan yol güzergâhı içerisinde hem güvenli hem de konforlu

bir şekilde seyahat edebilmesi, yeterli düzeyde konaklanma imkânlarına sahip olması ve bölgenin ekonomik anlamda büyük bir refaha kavuşturulması amaçlanmaktadır.

Yapılması düşünülen yol toplamda 2600 km'dir. Islah edilmesi düşünülen bu yolun 1000 km'lik bölümü Karayolları Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu içerisinde bulunan yollardan meydana gelmektedir. Bunun dışında kalan kısımlar ise bölge içerisinde iyileştirme çalışmaları kapsamında yapılması planlanmaktadır. Hazırlanan yeşil yol projesinin güzergâhı aşağıdaki şekilde verilmiştir. Planlanan yol projesi kapsamında yol güzergâhı üzerinde toplamda 38 tane turizm merkezi ve beş tane Kültür ve Turizm Koruma Gelişim Bölgesi oluşturulması tasarlanmaktadır. (Birden, 2019: 70-71).

Şekil 17. Yeşil Yol Güzergâhı 2022, 25 Ocak (Erişim adresi : <https://www.evrensel.net>)

9 il içerisinde yer alan yayları birbirine bağlayacak olan Yeşil Yol Projesinin tamamlanıp hizmete vermeye başlaması halinde yayla turizmi için de çok büyük problemlerden biri olan ulaşım probleminin ortadan kalkacağı iddia edilmektedir. Yeşil Yol Projesi ile özellikle bölgenin doğal dokusunun bozulmadan projenin gerçekleştirileceği iddia edilmektedir. Yeşil Yol Projesi Doğu Karadeniz Turizm Master Planı doğrultusunda Samsun Havalimanından başlayan ve Sarp Sınır Kapımızda sona erecek yol güzergâhının yolcu ve araç güvenliğinin sağlanması ve turizmi kazandırılması

hedefi ile yol güzergâhında bakım, iyileştirme ve gerekli olunan durumlarda yeni yolların yapımının gerçekleştirilmesini hedeflemektedir. Tüm bu faaliyetlerin hem fiziki planlara hem de bölge planlarına uygun olarak yapılması yine Yeşil Yol Projesinin amaçları arasında yer almaktadır (Çalışkan, 2017: 72).

Yeşil Yol Projesi içerisinde yapılacak yol güzergâhı içerisindeki turizm yatırımlarını destekleme, bölgenin içerisinde yer alan yaylalarının doğal dokusunu bozmayacak mimari projeler hazırlama, gereken uygulamalarının planlanması ve kaçak yapılarının önüne geçebilme gibi birçok tedbir alınmıştır. Yeşil Yol Projesi içerisinde yer alan açıklamada “Doğu Karadeniz bölgesinin sahip olmuş olduğu yaylaların doğal dokusuna dokunmadan, yaylalar içerisinde yapılacak olan evlerin, turizm tesislerinin ve hizmet amaçlı yapıların bölge koşullarına en uygun olan mimari proje türünün belirlenmesi, uygulanması ve kaçak yapılaşmanın önlenmesi için gerekecek tüm tedbirlerin alınacağı” kararı yer almıştır (Erişim adresi: <https://www.dokap.gov.tr/>).

Şekil 18. Doğu Karadeniz Turizm Master Planı (Karadeniz vd., 2018: 175)

Şekil 19. Yeşil Yol Projesi Güzergâhı (Erişim Adresi: <https://www.dokap.gov.tr>)

Proje içerisinde hem yerli turistleri hem yabancı turistlerin ilgilerini bölgeye yönlendirebilmek ve bölge içerisindeki konaklama merkezlerinin sayılarını artırmak amacı ile turizm bölgeleri ve illerde belgeleri olan konaklama tesislerinin sayılarını artırabilmek yer almıştır (Ekşioğlu, 2020: 16-17);

Yeşil Yol Projesi ile sekiz ilin yaylalarının birbirine bağlanması planlanmaktadır. Ancak 2018 yılında Tokat ilinin de dâhil edilmesi ile Yeşil Yol Projesi güzergâhındaki il sayısı dokuza yükselmiştir. Güzergâh üzerindeki bu iller ve bağlanacak olan yaylalar aşağıda sıralanmıştır (Çalışkan, 2017: 72);

“Artvin: Kaçkar Turizm Merkezi ve Kafkasör Kültür Turizm Koruma Gelişim Bölgeleri.

Bayburt: Kop Dağı Turizm Merkezi.

Giresun: Aksu TM, Bulancak Bektaş Yaylası TM, Kümbet Yaylası TM, Yavuz Kemal Yaylası TM.

Gümüşhane: Çakırgöl Kış Sporları TM, Süleymaniye Kış Sporları TM, Zigana TM.

Ordu: Akkuş Argın Yaylası TM, Aybastı Perşembe Yaylası TM, Aybastı Toygar Kabaktepe TM, Bolaman KTKGB, Çambağı Yaylası TM, Mesudiye Keyfalan Yaylası TM, Mesudiye Yeşilce-Topçam Yaylaları TM, Fatsa-Çerkezler TM.

Rize: Anzer KTKGB, Anzer TM, Çamlıhemşin Ayder Kaplıcası TM, Çamlıhemşin Ayder KTKGB, Çayeli TM (Kuspa), İkizdere Ovit Dağı Kış TM.

Samsun: 19 Mayıs TM, Ayvacık KTKGB, Bafra Kolay TM, Havza 25 Mayıs Termal TM, Havza Mevcut Kaplıca Termal TM, Ladik Akdağ Kış Sporları TM, Vezirköprü TM.

Trabzon: Akçaabat Karadağ TM, Araklı Pazarcık Yaylası TM, Araklı TM, Araklı Yeşilyurt Yılantaş Yaylası TM, Sis Dağı TM, Maçka Şolma TM, Tonya Armutlu GümüŞhane Kürtün Erikbeli TM.

Tokat: Yeşil Yol Projesine 2018 yılında dahil edilen özellikle Tokat iline ait Pazar kazasında yer alan Ballica Mağarası ve Tokat'ın diğer destinasyon sahalarının da projede yer alması gerekliliği sonucu Yeşil Yol Projesine dahil edilmiştir.”

3.1.3. Yeşil Yol Projesine Yönelik Açılan Davalar ve Durdurma Kararları

2018 yılında bitirilmesi planlanan ancak hala günümüzde tamamlanamamış olan yeşil yol projesi için bölgede yaşayan halkın görüşleri ve düşünceleri farklılıklar göstermektedir. Yaylalarda hayatlarını devam ettiren halkın bir kısmı yeşil yol projesini desteklerken bir kısmı ise bu yaylaların yollarının birleşmesine karşı gelmektedir. Yayla yollarının iyi hale getirilmesini isteyen bölge halkı, yaylalar arası geçiş ulaşımını ve yaylalar içerisinde oluşturulması düşünülen turizm merkezlerine karşı çıkmaktadırlar. Yeşil yol projesinin tabii zenginliğe ve tabii güzelliklere zarar verileceğine kanısındadırlar. Halkın bir kısmı ise bunun tam tersini düşünmektedir. Projenin hayata geçirilmesi ile faaliyet yürüten çalışanlara karşı, değişik illerden toplanarak bölgeye gelen sivil toplum kuruluşu temsilcileri, çevreciler, siyasal parti temsilcileri, yöre insanına destek amacı ile yol çalışmalarının yürütüldüğü sahaya giderek, bölge halkı ile birlikte tasarıya karşı çıkmışlar ve direnişe arka çıkmaya çalışmışlardır. 9 Aralık 2015 yılında TEMA Vakfınca açılmış olan ve Yeşil Yolu içine alan duruşmada, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca belirlenen, dava dosyası içerisinde “yaylalar arası entegrasyon” ifadelerinde belirsizlik olması ve söz konusu entegrasyon kavramlarının niteliğinin, gayesinin, hedeflediğinin belirsiz olması nedeni ile Danıştay tarafından yürütmeyi durdurma kararı verilmiştir (Çalışkan, 2017: 2).

Verilen bu karardan sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca Yeşil yol projesinin meçhullük taşıyan bütün maddeleri tekrar baştan tertiplenmiştir.. Yapılan yeni

düzenlemeler ile meçhullük ifade eden entegrasyon kavramı yerine yayla koridoru ifadesi kullanılmıştır. Yeşil yol projesinin gayesi, ülküsü, esasları, boyutu detaylı bir şekilde en baştan elden geçirilmiştir. Yine yeşil yol projesi kapsamında proje içerisinde bulunan şehirlerin bünyesine ait olmuş olduğu kültürel, tarihi, turistik ve doğal önem taşıyan yerlerin korunmasının planın bir mesele haline geldiği vurgulanmıştır. Danıştayın aldığı karara uygun şekilde tekrarlanan Yeşil Yol Projesini kapsayan Çevre Düzeni Planı, 21 Ekim 2016 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yeniden onaylanmıştır (Erişim Adresi: <http://webdosya.csb.gov.tr>).

Hazırlanan bu plan, alınan mahkeme kararlarına rağmen farklı tarihlerde revize edilerek hayata geçirilmeye devam etti. Yeşil Yol Projesi 11 Aralık 2011 yılında Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay tarafından basına duyuruldu. Bakan Günay yaptığı toplantıda Yeşil Yol Projesi’ni “Türkiye’nin güney kesiminde dünyaca meşhur bir Mavi Yolculuk var. Karadeniz’e de bir Yeşil Yolculuk hayal ettik. Doğu Karadeniz’de Samsun’dan Artvin’e kadar, Gümüşhane ve Bayburt’u da kapsayan bir çerçevede Yeşil Yolculuk planlıyoruz” sözleri ile duyurmuş oldu (Erişim Adresi: <https://www.hurriyet.com.tr/>).

Yeşil Yol Projesi ile ilgili ilk durdurma kararı ise 26 Ocak 2014 yılında verildi. Danıştay bölge içerisinde yürütülen çalışmalara ilişkin yürütmeyi durdurma kararı verdi. TEMA Vakfı Çevre Düzeni planı içerisinde yer alan bölgenin doğal varlıkları açısından tehdit meydana getirilebilecek bölümlerine dava açtı. Açılan dava ile ilgili 2013 yılında bölgede keşif ve bilirkişi incelemesinin ardından yürütmenin durdurması kararı alındı (Erişim Adresi: <https://www.dunya.com>).

2015 yılında bölge içerisinde halk Yeşil Yol Projesine karşı birçok eylem gerçekleştirdi. Vatandaşların göstermiş olduğu tepkiler üzerine 20 Ağustos 2015 yılında Çamlıhemşin’in Samistal yaylasında durdurulan çalışmalar mahkemenin kararına rağmen Jandarma denetiminde yeniden başladı. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da Yeşil Yol Projesi konusunda hiçbir onama veya işlem yapma kararı olmadığını duyurdu. Başlayan çalışmalar TEMA Vakfı tarafından “Yeşil Yol Projesi’ni de kapsayan Karadeniz Bölgesi’ndeki 6 ilin ‘Çevre Düzeni Planı’ için açılarda dava sonucunda yürütmeyi durdurma kararı aldı (Erişim Adresi: <https://www.tema.org.tr/>).

TEMA, Danıştay 6. Dairesi tarafından 2014 yılında verilen kararı Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'na taşıdı. Yeşil Yol ve HES'lere ilişkin de karar alınması taleplerini içeren itirazı değerlendiren mahkemenin kararı 14 Ocak 2016'da UYAP'ta yayınlandı. Kararla birlikte çevre düzeni planındaki HES'ler ve Yeşil Yol hükümleri de durdurulmuş oldu. Kararla birlikte dava nihai karar için tekrar Danıştay 6. Dairesi'ne gönderildi (Erişim Adresi: <https://www.tema.org.tr/>).

21 Ekim 2016 yılında mahkemenin durdurma kararına rağmen Yeşil Yol Projesine bakanlıktan ikinci kez onay çıktı. Tema'nın açtığı dava sonrası Danıştay tarafından durdurulan 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yeniden düzenlenerek askıya çıkarıldı. TEMA, Ağustos ayında yeniden onaylandığı anlaşılan ve Ekim'de askıya çıkartılan Çevre Düzeni Planı'nın da yasadışı olduğunu açıkladı (Erişim Adresi: <https://www.tema.org.tr/>).

11 Ekim 2017 yılında Sayıştay DOKAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın 2016 yılı hesap denetim raporunda bölgenin "korunması gereken önemli ekolojik hassas bölgeler" arasında olduğu anımsatılarak, DOKAP'ın ÇED raporu olmaksızın çalışmalara başlamasının yasadışı olduğu ifade etti. 2018 yılında Yeşil Yol Projesinin iptali için açılmış olan davada mahkeme ret kararı vermiş oldu. Rize İdari Mahkemesi, Yeşil Yol Projesi'nin iptali istemiyle açılan davada köylülerin istediği yürütmeyi durdurma hakkında 'red kararı' verilerek Yeşil Yol Projesi kapsamındaki çalışmaların devam edeceği duyurmuş oldu. 16 Aralık 2019 yılında Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu Yeşil Yol Projesi için durdurma kararını yeniden a9ldı. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu; "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın revize ederek 2016 yılında onayladığı Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin planlama bölgesinin yürütmesini oybirliği ile durdurdu" (Erişim Adresi: <https://fikritakip.com>).

30 Aralık 2019 yılında DOKA Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun durdurma kararına karşın "Yeşil Yol güzergâhındaki Kültür – Turizm Yatırımlarının Desteklenmesi Mali Destek Programı 2. Etap" kısmında ihale çıkmışsa da 13 Temmuz 2020 yılında Danıştay Yeşil Yol Projesi ile yeni bir karar aldı. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu imar planlarının yürütmesini durdurma kararı verdi. Kararda Doğu Karadeniz yaylalarını birbirine bağlayan yolların, yaylaların varlığını yok edeceği vurgulandı. 24 Ağustos 2020 yılında Danıştay'ın iptal kararlarına rağmen Doğu

Karadeniz Kalkınma Ajansı mali destek adı altında 5 Milyon Türk Lirası program bütçesi hazırlaması Sivil Toplum Kuruluşlarının tepkilerine neden olmuştur. 7 Mart 2021 yılında 2 mahkemenin iptal ettiği Yeşil Yol Projesinin Rize’de devam edilmesi kararı alındı. Rize İl Özel İdaresi, mahkeme kararlarını hiçe sayarak 2020-2024 stratejik planında proje yapımına yer verdi (Erişim Adresi: <https://www.independentturkish.com>).

3.1.4. Yeşil Yol Projesine Yönelik Eleştiriler

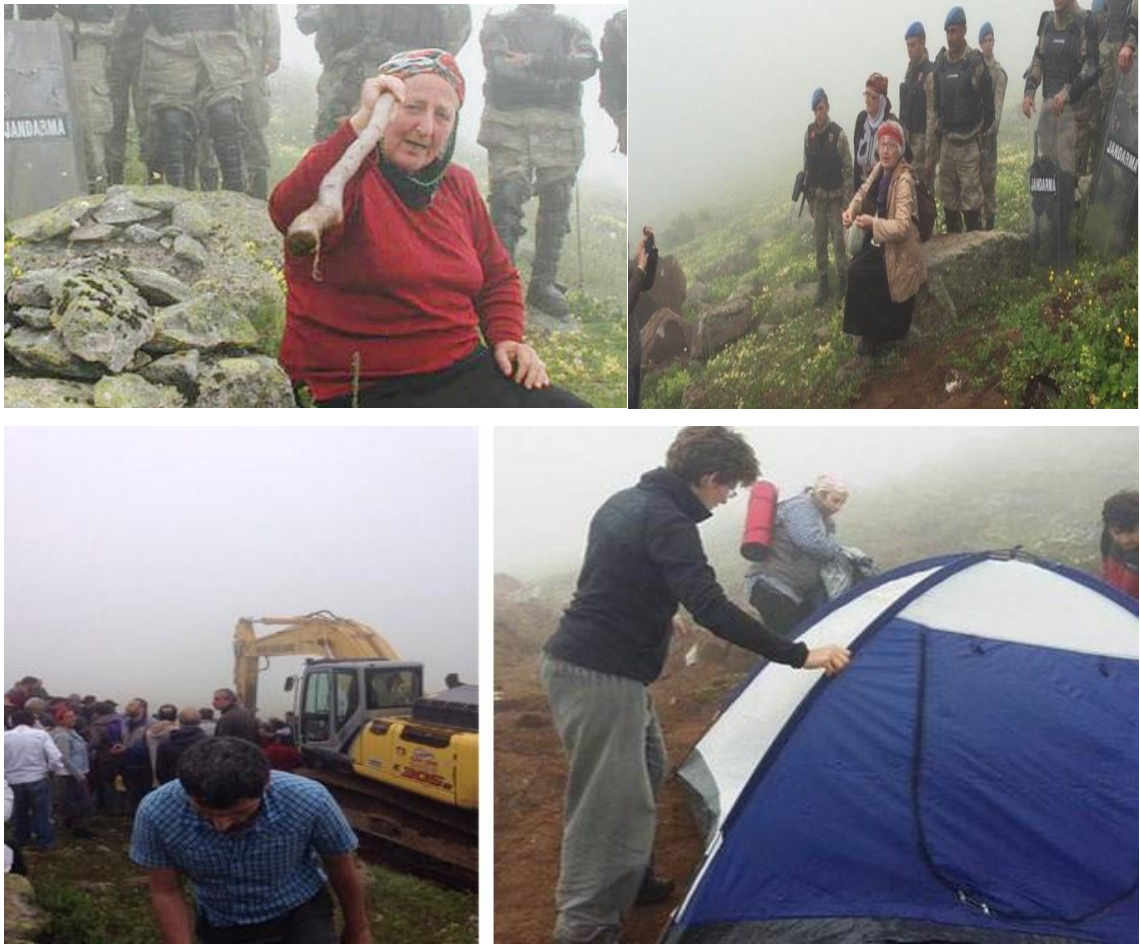
Türkiye Turizm Stratejisi Eylem Planı’nın 2 Mart 2007 yılında yürürlüğe girmesi ile adı duyulan Yeşil Yol Projesi onaylandığı 24 Haziran 2011 yılından bugüne gelene kadar birçok tartışmayı da beraberinde getirdi. Özellikle uygulanan projede ÇED raporlarının yer almaması ve mahkeme kararlarına rağmen çalışmaların devam etmesi tepkilerin ana nedeni oldu. Yeşil Yol Projesine gösterilen tepkilerin ana nedenleri ise aşağıda sıralanmıştır (Erişim Adresi: <https://140journos.com/>);

- Yeşil yol projesine karşı çıkanların en çok tepki gösterdikleri olay yapılacak asfalt yol olmuştur. Bölgenin dokusuna zarar vereceklerini düşündükleri bu yol aynı zamanda bölgenin havanın kirlenmesine de sebep olacaktır. Yapılacak 2600 km yolun bir kısmı olan mevcut yayla yolunun iki şeritli bir asfalt yol olacak. Uzmanlara göre özellikle oluşacak yol trafikleri doğayı çok fazla kirletecektir. Karayollarının verilerine göre bu standartlar arasında yer alan bir dağlık yol günde ortalama 2500 aracın geçmesi anlamına gelmektedir. Bu rakam gün içerisinde çok az aracın geçtiği yaylalar için çok fazla. Yine 2500 araç yolun sadece 1 kilometrelik kısmını kullansa 200 gr/km emisyonu atmosfere vermiş olur. Bu da 0,5 ton karbondioksit atmosfere salınması anlamına gelmektedir.
- Yeşil Yol Projesine karşı çıkanların tepki göstermiş oldukları bir diğer durum ise bölgede yapılacak yollar, tesisler ve diğer alanlar için kesilecek ormanlardır. Araştırmacılara göre Türkiye’nin 2014 yılı emisyon hesabına göre bir hektar ormanın ortalama tuttuğu karbon miktarı yaklaşık olarak 2,78 tondur.
- Yeşil Yol Projesine tepki gösterilmesinin bir diğer sebebi ise 38 turizm merkezi ile yapılacak binalar ve dökülecek betonlar. Araştırmacılara göre bir kamyon çimentonun turizm inşaatı için üretilmesi yaklaşık olarak 7,5 ton karbondioksit emisyonu meydana gelmektedir.

- Yeşil yol projesindeki bir diğer tepki de yapılacak asfalt yolların güneşi daha fazla tutacak olması. Yapılan araştırmalara göre yeşil alanlar güneş enerjisinin yaklaşık %5'ini tutarken, yollar ise %50'sini tutmaktadır. Bu nedenle Yeşil Yol Projesi ve turizm tesisleri ile Karadeniz yaylaları bölgesel olarak daha da ısınacak. Bu da ekolojik dengenin bozulması anlamına gelmektedir.
- Yeşil Yol Projesinde 2600 kilometrelik yol tamamlanınca 1,325 milyon metrekareden fazla bina yapılıncaya milyonlarca metrekare toprağın su ile olan ilişkisi kesilecek. Doğa yağın yağmurların %55'ini toprağa geçirirken, asfalt ve beton kaplı yollarda bu oran %15'lere düşmektedir. Bu sebeple bölgede sel baskınları daha da artacaktır.

Fotoğraf 8 Resim Yeşil Yol Projesine Karşı Yürütülen Eylemler (Erişim Adresi: <https://www.agos.com.tr>).

Trabzon Mimarlar Odası Başkanı Sayım Adanur Karadeniz'deki yaylalar arasında ulaşımı sağlayacak olan DOKA'nın 'Yeşil Yol' projesi için; *"Doğru yatırımı destekleriz fakat bu yatırım yaylalarımızın namahremini ortadan kaldıracacağı gibi imara da açacaktır"* açıklamasını yapmıştır (Erişim Adresi: <https://m.arkitera.com>).

Nursel Arslan 11 Ağustos 2020 yılında yazmış olduğu “Yeşil Yol Projesi Bölgenin Ekosistemine Zarar Veriyor” başlıklı yazısında Samsun Çevre platformu (SAMÇEP) Sözcüsü Mehmet Özdağ görüşmüştür. Mehmet Özdağ Yeşil Yol Projesinin bölgenin ekosistemine zarar verdiğini ifade ederek; *“Mahkeme kararlarının uygulanmasını sağlamak için bölge halkının desteği ile tüm çevre örgütlenmelerinin politikalar geliştirmesi, kamu yönetimini, kamu görevlilerini görevlerini yapmaya zorlaması gerekmektedir.”* açıklamalarını yapmıştır (Erişim Adresi: <https://www.sivilsayfalar.org/>).

24 Ağustos 2020 tarihinde 55 Sivil Toplum Kuruluşu ortak bir açıklama yaptı. 55 Sivil Toplum Kuruluşu, Danıştay'ın "yürütmeyi durdurma" kararına rağmen Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı 5 milyon lira bütçe ayrılmasına tepki göstermiştir. Sivil Toplum Kuruluşları; "... öngörülen yaylalar arası ulaşım koridorunun, kendi özgün koşulları ve doğal çevresi ile yayla yerleşmelerinin öne çıkmaları yerine, yaylanın tanımı ve niteliğine aykırı bir biçimde yaylalar arasında yatay bir ilişki yaratarak yayla yerleşmelerinin özgünlüklerinin zayıflamasına sebebiyet vereceği sonucuna ulaşılmıştır." açıklamasını yapmışlardır. 55 Sivil Toplum Kuruluşu ayrıca (Erişim Adresi: <https://ankahaber.net/>);

- "Danıştay'ın kararı bütün hüküm ve sonuçlarıyla birlikte derhal uygulanmalı
- Yaylara, meralara, su kaynaklarına, ormanlara ve tüm doğal yaşama verilen zararlar sonlandırılmalıdır.
- Yeşil yol - yayla koridoru' projesi koşulsuz şartsız gündemden kaldırılmalıdır.
- Yaylaların ve meraların asıl işlevlerini yerine getirebilmesi amacıyla koruma altına alınmalı ve yöre halkı maddi, manevi teşvik edilmeli, desteklenmelidir.
- Hukuken ve bilimsel olarak ekolojik yapıyı bozduğu tespit edilen yollar tekrar doğaya geri bırakılmalıdır.
- DOKA bu proje kapsamında yaptığı tüm ihaleleri, ayırdığı bütçeyi, programlarını derhal geri çekmelidir." Bildirisini yayınlamışlardı.

Güven İslamoğlu CNN TÜRK internet sitesi üzerinde yazmış olduğu Yeşil Yol masum bir proje mi? İsimli köşe yazısında Yeşil Yol Projesi hakkında önemli açıklamalarda bulunmuştur. İslamoğlu yazısında; "Gelişi güzel yapılan yollar doğayı ve yaylaları yok etti. Apartmanlar dikildi ve devlet kamu malı olan yaylaları denetleyemedi. Yaylalar bozuldu. Bunu durdurmanın bir yolu bulunamadı. Buna bir dur demeli... Başboş kalırsa bu coğrafya kısa zamanda elimizde kayıp gidecek, peki acaba Yeşil Yol projesi bir çıkış yolu mu?" görüşlerine yer vermiştir (Erişim Adresi: <https://www.cnnturk.com>).

Tuğçe Berber entdergi.com yayınlamış olduğu Yaylama Dokunma! isimli yazısında; "Doğa talanının durmak bilmediği ülkemizde bugünlerde yıllardır süregelen davalara konu olan Yeşil Yol Projesi çalışmalarına yeniden başlandı. Bölgedeki birçok

yayla şimdiden iş makineleri tarafından talan edilmiş durumda.” Diyerek tepkisini göstermiştir (Erişim Adresi: <https://entdergi.com/>).

3.2. YEŞİL YOL PROJESİ İÇERİSİNDE GİRESUN

Giresun ilinin coğrafi yapısı ve sahip olmuş olduğu doğal zenginlikleri ile yayla turizmi, kış turizmi, kamp-karavan turizmi, dağ-doğa yürüyüşleri, safari, kuş gözlemciliği, botanik turizmi, yamaç paraşütü, avcılık, atlı doğa yürüyüşleri ve dağ tırmanışı gibi farklı turizm ekoturizm faaliyetlerinin yürütülmesine imkân sağlamaktadır.

Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı sürdürülebilirlik bölümü içerisinde, “Doğu Karadeniz Bölgesi’nin doğal ve kültürel değerlerinin özgünlüğü nü yitirmeden turizme kazandırılması, turizm sektörünün uzun vadede devamlılığını sağlama bakımından zaruridir” ifadeleri yer almaktadır. Katılımcılık bölümü içerisinde ise, “Bölge’de turizm gelişimine yönelik alınacak her kararın sivil toplum örgütleri, özel sektör ve kamu kurumları tarafından ortak bir çalışma neticesinde belirlenmesi, ileriki dönemlerde yapılacak olan çalışmaların tutarlılığı ve sahiplenilmesi açısından önem arz etmektedir” ifadeleri yer almaktadır. Bunlara paralel olarak biyolojik çeşitlilik ve doğal kaynaklar açısında son derece zengin olan Giresun ili yayla koridoru içerisine alınmıştır. Yine Giresun ili için kentsel ölçekte markalaşma, turizm türlerinin çeşitlendirilmesi ve mevcut turizm alanlarının iyileştirilmesi planlanmaktadır (DOKAP Eylem Planı 2018-2023).

Giresun ili sınırları içerisinde yeterli konaklama tesislerinin olmaması, nitelikli hizmet sunumlarında yaşanan problemler, kaliteli istihdam problemleri ve Giresun ilinin geçiş güzergâhı olarak kullanılması bahsi geçen sektörlerin gelişmesi önünde engel teşkil etmektedir. “Bu sebeple markalaşma, komşu iller ve farklı bölgeler ile işbirliği, kalite ve alternatif hizmetler sunumu, belirlenen alanlarda sürekli ve etkili bir tanımı ve koordinasyon sektörler içerisindeki hem sürdürülebilir kalkınmayı hem rekabetçiliği hızlandırmaya yardımcı olacaktır. Bu doğrultuda Giresun ili Doğu Karadeniz Master Planı içerisinde yer alan ve bölge yaylaları etrafından şekillendirilen Yeşil Yol projesine dâhil edilmiştir” (DOKAP Eylem Planı 2018-2023).

Yeşil projesi içerisinde toplam üç yol yer almaktadır. Bunlardan ilki en uzun olanı, ikinci yol 5 ili kapsayan yol, üçüncü yol ise en kısa olanıdır. Giresun ili özellikle ikinci

yol projesi içerisinde büyük bir yer tutmaktadır. Bu yollar aşağıda sıralanmıştır (Aydoğdu, 2018: 8-9);

- **Birinci Olacak Öncelikli Yol:** “Yeşil yol projesi içerisinde en uzun yol olacak olan bu yol plan içerisinde yeşil renk olarak belirtilen birinci öncelikli güzergâhı meydana getirecektir. Yeşil yol projesinin birinci öncelikli yol güzergâhı Samsun ilinden başlayarak Artvin ilinde sona erecektir. Proje ile 8 ilin yaylaları birbirine bağlanacaktır.”
- **İkinci Yol:** “Birinci öncelikli yolu harita içerisinde mor renkle gösterilen bu yol izleyecek. Mor rota adlandırılan bu yol Ordu, Giresun, Gümüşhane, Rize ve Bayburt illerini içine alan 5 ili kapsamaktadır. Mor rota, Ordu ilindeki Çambaşı Turizm Merkezi ile Giresun ilindeki Bektaş Yaylası Turizm Merkezini, Bulancak ile Bicik Avlağını, Giresun ile Ağaçbaşı Tabiat Parkını, Tamara Tabiat Parkı ile Olucak Vadisini birbirine bağlayacak rotadır. Mor rota bunlarla beraber, Giresun ilini çevre yolu gibi çevresinden saracak, Şalpazarı Avlağı ile Limni Gölü Milli Parkı Arasında bu yol geçecektir. Görelî ile Sisdağı Yaylasından geçecek aynı rota, Sultan Murat Yaylası ile Çaykara içerisinde doğal alanları da içine alacaktır.”
- **En Kısa Yol-Üçüncü Yol:** “Mavi renk ile gösterilen bu rota Samsun, Giresun, Gümüşhane, Trabzon, Rize ve Artvin şeklinde sıralanmış olan 6 il içindeki yaylaları birbirine bağlamış olacaktır.”

Giresun ilinin yeşil yol projesi kapsamında Aksu Turizm Merkezi, Bulancak Bektaş Yaylası Turizm Merkezi, Kümbet Yaylası Turizm Merkezi, Yavuz Kemal Yaylası Turizm Merkezleri yer almaktadır. .

3.2.1. Aksu Turizm Merkezi

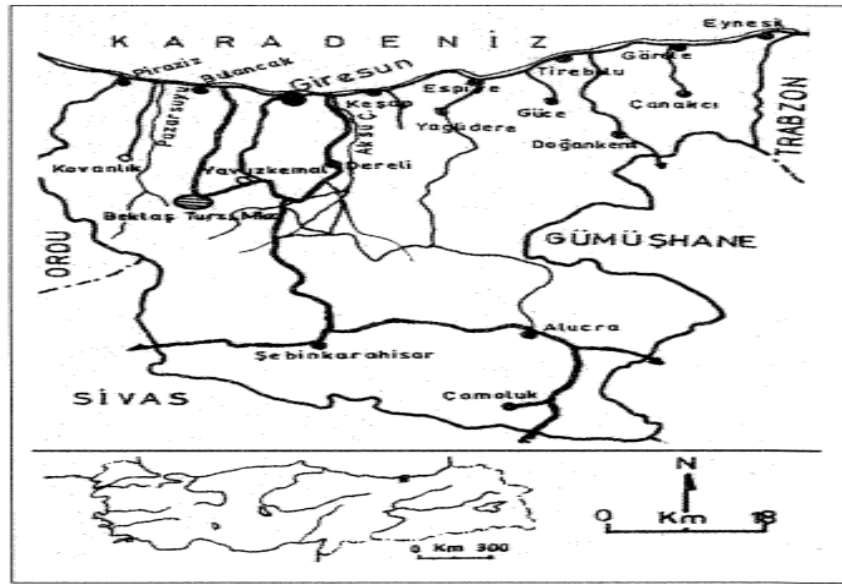
“Aksu turizm merkezi 4957/2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu kapsamında 08.12.2006 tarih ve 26370 sayılı resmi Gazete yayınlanarak “Giresun Aksu Turizm Merkezi” olarak ilan edilmiştir.” 9 hektarlık bir alan sahiptir <https://giresun.ktb.gov.tr/>).

Şekil 20. Aksu Turizm Merkezi (Erişim adresi: <https://giresun.ktb.gov.tr/>)

3.2.2. Bektaş Yaylası Turizm Merkezi

Bektaş Yaylası Turizm Merkezi Giresun dağlarının Karagöl dağları kütesinin etek kısımlarında yer alır. “Coğrafi konumu ile yayla yerleşmesi, Giresun merkezinin yaklaşık 55-60 km kadar güney batısında Dereli ve Bulancak ilçelerinin kesiştiği bir alanda yer almaktadır. Bu alan Dereli ilçesi Konuklu köyüne bağlıdır. Bektaş yaylası turizm merkezi bağlı bulunduğu Dereli ilçe yerleşme merkezinin ve yine bu ilçeye bağlı olan önemli yayla turizm merkezlerinden biri olan Yavuz Kemal Yaylasının güneybatısında, Karagöl dağlarının doğusunda, Yürücek Tepesinin güneyinde yer alan bir plato üzerinde konumlanmıştır.” Bektaş yaylası turizm merkezi yaz aylarında nüfuslanan geçişli bir oba-yayla yerleşkesi durumundadır (Güner, 2018: 45).

Şekil 21. Bektaş Turizm Merkezinin Lokasyon Haritası (Bekdemir ve Özdemir, 2011: 12)

Fotoğraf 9. Bektaş Yaylası (Erişim adresi: <https://www.kulturportali.gov.tr/>)

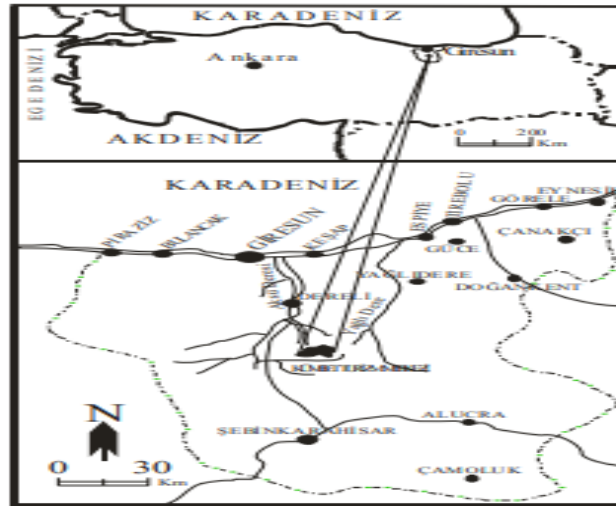

“Bektaş yaylası ve çevresi; zengin ormanlık alanlar, flora-faunası, kaynak suları, iklim özellikleri ve önemli manzaraları ile oldukça yüksek bir ekoturizm potansiyeline sahiptir. Yaz aylarının ilk dönemlerinde bile bir kısmı kar örtüsü ile kaplı olan yayla içerisinde Kurttepe mevki kayak turizmine son derece elverişlidir. Özellikle yaz

aylarında çim kayağı yapmakta mümkün olabilmektedir. Yine Bektaş yaylası aktif ve pasif yayla turizmi, dağ-doğa yürüyüşleri, avcılık, atlı doğa gezisi, binicilik gibi ekoturizm faaliyetleri açısından son derece uygun bir bölgedir” (Bekdemir ve Özdemir, 2011:16).

3.2.3. Kümbet Yaylası Turizm Merkezi

“Kümbet Yaylası Turizm Merkezi, Giresun’ait Dereli kazası sınırları içinde bulunmaktadır. Giresun il merkezine hemen hemen 60 km, Dereli kazasına ise 26 km uzaklıkta yer almaktadır. Yaylanın yüksekliği 1750-1950 metre yükseltileri arasındadır. Yayla özdeşi ismi taşıyan Kümbet köyü sınırları içinde yer almakla beraber, geçici bir yayla yerleşmesi olarak Uzundere ahalisi ile beraber değerlendirmektedir. Turizm merkezi, Kümbet yaylasının yanı sıra çevrede yer alan oba-yayla yerleşmelerinden meydana gelmektedir. Bunun ile birlikte; Erenler yaylası, Can obası, Çeğerli yaylası, Tekke yaylası, Çomakkonağı obası,, Yağmurca yaylası, Çeğerçukur obası, Köyyeri obası, Hamurlu obası ve Elemeği obası gibi birçok oba-yayla yerleşmesi bulunmaktadır.” Kümbet Yaylası Turizm Merkezi yaylacılık sezonu içerisinde bu geçici yerleşmelerin Pazar fonksiyonu merkezi görevini görmektedir (Zaman vd., 36-37).

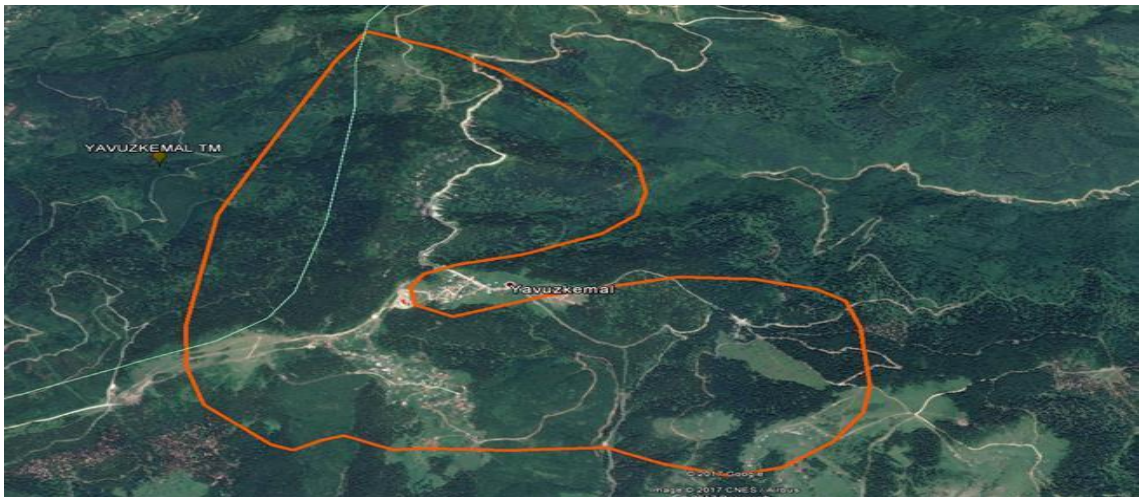
Şekil 22 Kümbet Yaylası Turizm Merkezi Konum Haritası (Zaman vd., 36-37)

Kümbet Yaylası Turizm Merkezi sahip olmuş olduğu eşsiz arazileri ile hem piknik yapmaya hem kamp kurmaya son derece elverişli yaylalardan biridir. Kümbet yaylasına bağlı olan ve yaklaşık 2 km mesafede bulunan Aymaç mevki ise Kümbet Yayla

Şenliklerinin yapıldığı bir alandır. Giresun içerisinde en fazla ziyaretçi çeken yaylaların başında Kümbet Yaylası gelmektedir. Bölge içerisinde hem turistlerin konaklayabilmesi için hem otel hem de yayla evleri bulunmaktadır (Güner, 2018: 44-45).

3.2.4. Yavuz Kemal Yaylası Turizm Merkezi

Yavuz Kemal Yaylası Turizm Merkezinin Giresun merkezine olan uzaklığı 45 km'dir. 20.09.1991 tarihli Bakanları Kurulu kararının ardından Yavuz Kemal Turizm Merkezi olarak ilan edilmiştir. Yaylanın içerisinde Alçakbel Orman İçi Piknik Alanı mesire alanı olarak hizmet vermektedir (Giresun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü,2021).Yavuz Kemal yaylasında her yıl temmuz ayı içerisinde Kulakkaya-Ağaçbaşı Uluslararası Yayla Kültür ve Sanat Festivali gerçekleştirilmektedir. Zengin bitki örtüsü, doğal güzellikleri, temiz havası-suyu, flora-faunası, yöresel yemekleri, mimari yapıları ve el sanatları açısından son derece oldukça zengin bir bölgedir. Yayla sadece yaz aylarında gerçekleştirilebilecek ekoturizm faaliyetlerine değil yılın her mevsiminde gerçekleştirilebilecek ekoturizm faaliyetlerine sahiptir. Yaylada doğa yürüyüşleri, kamp-karavan, bisiklet turizmi, foto safari, oryantirinig, botanik turizmi, fauna gözlemi, avcılık, off road, atlı doğa yürüyüşleri gibi birçok ekoturizm faaliyetleri gerçekleştirilebilmektedir (Sezer, 2015: 33-34).

Şekil 23. Yavuz Kemal Yaylası Turizm Merkezi (Erişim adresi

<https://giresun.ktb.gov.tr/>)

SONUÇ

Kalabalık insan topluluklarının katıldığı kitle turizmi ortaya çıkarmış olduğu olumsuz etkileri nedeni ile son dönemlere önemi yitirmektedir. Son dönemlerde kitle turizminin yerini hem sürdürülebilir olan hem de turistik faaliyetlere katılan insanların çevre bilinçlerini artıran ekoturizm kavramı almaya başlamıştır. Ekoturizm faaliyetlerini hem yayılması hem gelişmesine paralel olarak doğal çevre korunmuş ve yerel kalkınma desteklenmiştir. Bu sayede turizmin sürdürülebilir olması sağlanmıştır. Dünya üzerinde ekoturizm faaliyetlerine olan katılımların zaman geçtikçe artması insanların kalabalık kitle turizmine oranla daha az sayıda kişiler ile ya da kişisel olarak seyahat edebilme gereksiniminin gelecek yıllarda daha da artacağı söylenebilir.

Araştırma konusu olan Giresun ekoturizm kaynakları ve faaliyetleri açısından son derece zengin bir potansiyele sahiptir. Ancak buna rağmen Giresun çevresindeki iller gibi turizm endüstrisinden yeteri kadar faydalanmamaktadır. Özellikle bölge içerisinde Trabzon, Rize ve Ordu illerini turizm endüstrisi içerisindeki yeri düşünüldüğünde Giresun hala turizm endüstrisi açısından yeteri seviyelere ulaşmamıştır. Giresun ili birçok nedenden ötürü farklı problemler yaşamaktadır. Özellikle geçim kaynaklarının sınırlı olması sebebi ile ilde dış göç yaşanmaktadır. Zengin ekoturizm kaynaklarına sahip olsa da turizm açısından yeteri kadar alt ve üst yapılara sahip değildir. Bu nedenle bölgenin ekoturizm olanaklarının iyileştirilmesi, turizm endüstrisinin geliştirilmesi adına Giresun ili DOKAP Eylem Planı içerisine dâhil edilmiştir.

DOKAP Eylem Planı, Doğu Karadeniz Bölgesi bünyesinde yer almış olan dokuz ilin bölgesel anlamda kalkınabilmesini sağlamak adına planlanmıştır. DOKAP Eylem Planı içerisinde yer alan Yeşil Yol Projesi Doğu Karadeniz Bölgesi içinde yer alan dokuz ilin yaylalarını birbirine bağlayabilmek, yayla turizmini artırabilmek ve bölge içerisinde turizmin her mevsim yapılabilmesini sağlamak adına hazırlanmıştır. Yeşil Yol Projesi ile turizmin yıl boyu yapılabilmesi ve yöre halkının kalkınabilmesi amaçlanmaktadır. Proje doğrultusunda yeni yolların yapılmasının yanı sıra mevcut yolların yenilenmesi de proje kapsamı içerisindedir. Yeşil Yol Projesi kapsamında sadece yollar değil aynı zamanda yol üzerindeki belirli güzergâhlara turizm merkezlerinin inşası da gerçekleştirilecektir.

Proje içerisinde ayrılcı kış aylarında turizmi daimi kılacak bir biçimde kayak tesisleri de kurulacaktır.

2018 yılı içerisinde bitirilmesi hedeflenen proje 2022 yılı itibari ile bölge içerisindeki birçok ilde hala devam etmektedir. Bunun en önemli sebeplerinden birisi bölge içerisinde yürütülen proje için tüm halkın aynı ortak görüşleri paylaşmamasıdır. Bir kısım halk projenin bölge için zararları olacağını düşünürken bir kısım halk ise bu fikre katılmaktadır. Proje faaliyetleri devam ederken çevrecilerin yürütmüş olduğu eylemler nedeni ile 2015 yılının Aralık ayında proje hakkında yürütmeyi durdurma kararı çıkmıştır. TEMA Vakfı tarafından Yeşil Yol Projesini de içine alan Karadeniz Bölgesi içerisindeki altı ilin çevre düzenleri planları için açılmış olan dava sonucunda Danıştay yürütmeyi durdurma kararı vermiştir. Ancak durdurulan proje 2016 yılı Ekim ayı itibari ile yeniden başlanmıştır.

Yeşil Yol projesi hala tartışılmaya devam etmektedir. Bunun sebebi ise özellikle yürütülen projelerin halka tam olarak yansıtılamaması olabilir. Özellikle yapılacak olan yolların bölgenin dokusuna zarar vereceği, bu yollar üzerinde kurulacak olan tesisler ve oteller ile birlikte bölgenin imara açılacağı ve sit alanlarının zarar göreceği, yine bununla birlikte bölge içerisinde yapılacak olan tesisler ile birlikte bu bölgede faaliyet gösteren küçük esnafların zarar göreceği, yapılacak 2600 km'lik yol üzerindeki güzergâh üzerinde yapılacak olan tesislerin, akaryakıt istasyonlarını, yol yapım-onarım birimlerinin, otel ve tesislerin hem bölgenin dokusunu hem de bölgedeki yaşamı olumsuz etkileyeceği hala tartışılmaya devam etmektedir. Bu nedenle bölge içerisinde yürütülen faaliyetlerde aşağıdaki önerilerin dikkate alınması yapılan projenin hem halka anlatılması hem de bitmesi açısından önem arz edebilir.

Yürütülen Yeşil Projesi için aşağıda bazı öneriler sıralanmıştır. Bu öneriler hem doğanın korunması hem de bölgenin ekoturizm potansiyellerinin ortaya çıkarılması adına son derece önemlidir.

- Yeşil Yol Projesi içerisinde bölgenin turizm alt yapısı meydana getirilirken özellikle Doğu Karadeniz Bölgesinin tarihi dokusunun korunması, bölgeye yapılacak olan mimari yapıların gelenek yapıya uygun olması, doğal sit alanlarında yapılaşmalara müsaade edilmemesi, yolların gelişigüzel değil planlı

bir şekilde açılması ve mutlaka bölge halkının turizm uygulamalarına dâhil edilmesi önem arz etmektedir.

- Bölge içerisinde yapılan yollar üzerinde ziyaretçilerin hızlı bir şekilde bir yerden diğer yerlere gitmelerini engelleyecek çevre ile olan ilişkilerini artıracak tedbirlerin alınması ve bölgenin milli parklarının bazı kurallar çerçevesinde koruma altına alınarak ziyaretçilere açılması.
- Yapılacak olan çalışmalarda doğanın yapısı bozulmamalıdır. Özellikle bu konuda yerli halkın görüş ve önerileri dikkate alınmalıdır.
- Bölge içerisinde yürütülen kalkınma hamlelerinde bölgenin hem doğal hem kültürel değerleri ile beraber bölge içerisinde yaşayan kişilere önem veren ve bu insanların hem korunmasını hem kalkınmasını sağlayacak bir yaklaşımın takip edilmesi önem arz etmektedir. Özellikle bölge içerisinde yürütülen çalışmaların bölgeler arasında eşit olarak yer alması hem gelir adaletinin hem sosyal adaletin gözetilmesi gerekmektedir.
- Yapılacak olan çalışmalar içerisinde özellikle coğrafi işaretli ürünlerin tanıtılmasını ve bu ürünlerin ön plana çıkarılmasını sağlayacak yatırım hamlelerinin yapılması gerekmektedir.
- Bölge içerisinde yürütülen tüm faaliyetler için halkın bilgilendirilmesi ve yürütülen projenin çevreci özelliklerini sürekli olarak bölge insanlarına aktarılması önemli bir husustur. Bu konuda bölge insanlarına sürekli olarak hizmet verecek destek birimlerinin oluşturulması gerekmektedir.
- Bölgenin yapısı itibari ile özellikle akarsular ve dereler son derece önemli ekoturizm alanları olmakla beraber bölgenin yağış miktarına bağlı olarak yıl boyunca büyük bir debi ile akmaktadırlar. Bu nedenle bu bölgeler içerisinde yapılacak olan çalışmalarda zemin etütleri son derece önemlidir.

KAYNAKÇA

Ağaçbaşı Tabiat Parkı, <http://agacbasi.tabiat.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 03/12/2021.

Ahmadova, S. (2015). Türkiye’de Organik Ekoturizm Çiftlikleri Üzerine Bir Araştırma. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ahmadova, S., Akova, O.(2016). Türkiye’de Organik Ekoturizm Çiftlikleri Üzerine Bir Araştırma. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (1),14-29.

Akay B., B. Zengin. (2012). Ekoturizm Kaynaklarının Geliştirilmesi: Doğu Marmara Bölgesi Örneği. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (23), 115-122.

Akgün, A. (2016). Giresun İlinin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi, Yerel Halk Ve Sektör Temsilcilerinin Algısı Üzerine Bir Araştırma. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Akgün, A., Aslan, Z. (2017). Giresun İli'nin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi, Yerel Halk Ve Sektör Temsilcilerinin Algısı Üzerine Bir Araştırma. Journal of Tourism and Gastronomy Studies 5/3, 226-254.

Akoğlu, Z. (2018). Sürdürülebilir Bir Turizm Türü: ‘Ekoturizm’ (Dünyadan ve Türkiye’den örnekler). İstanbul Teknik Üniversitesi Konut Araştırma ve Uygulama Merkez Müdürlüğü, İstanbul.

Akpınar, E., Bulut, Y. (2010). Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı ve Uygulama Alanları. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Cilt: IV, 1575-1594.

Akyurt, H., Demirdağ, Ş. A. (2021). Giresun İli Turizm Rehberi Ve Notaları. Akademisyen Yayınları, Ankara.

Albayrak, F. F. (2010). Korunan Alanların Ekoturizm Gelişimine Etkileri: Camili Biyosfer Rezervi Örneği. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Artvin.

Ankaya, F. Ü., Yazıcı, K., Balık, G., Aslan, B. G. (2018). Dünyada ve Türkiye’de Ekoturizm, Sosyal-Kültürel ve Ekonomik Katkıları. Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi, Sayı 1(2): 69-72.

Arslan, Y. Erdek ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. Sosyal Bilimler Dergisi.

Avcı, M., 2005. Çeşitlilik ve endemizm açısından Türkiye’nin bitki örtüsü. Coğrafya Dergisi, sayı 13: 27-55.

Aymaç Tabiat Parkı, <http://aymac.tabiat.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 03/12/2021

Aytuğ, K. H. (2016). Avrupa Birliği Turizm Ve Çevre Politikaları Bağlamında Doğu Karadeniz Yeşil Yol Yayla Turizminin Değerlendirilmesi. Karadeniz Araştırmaları, S: 52, 159-170.

Batur, M. (2013). İzmir Ekoturizm Rehberi. Ege Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Yayın No: 69.

Bayhan, Ü. B. (2018). Kahramanmaraş Onikişubat İlçesi Dağlık Bölgelerinin Ekoturizm Potansiye Ve Turist Profiline Belirlenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Bekdemir, Ü. ve Elmacı, S. (2014). “Giresun İlinin Eko-Turizm Potansiyeli ve Değerlendirme Olanakları”. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, (Karadeniz Özel Sayısı), 1-30.

Bekdemir, Ü. (2016). Giresun’da Kentsel Planlamadan Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, Ankara.

Bekdemir, Ü. & Özdemir, Ü. (2011). Doğu Karadeniz Bölümünde Gelişmekte Olan yayla Turizm Merkezlerine Bir Örnek: Bektaş Yaylası/An Example to Developing Centers of Plateau Tourism in Black Sea Region: Bektaş Plateau . Doğu Coğrafya Dergisi, 7 (7).

Belber B.G. & Erdoğan Y. (2019), Çekirdek Kapadokya Bölgesinde Atlı Doğa Yürüyüşü Faaliyetlerine Katılan Turistik Tüketicilerin Profilini Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma, BMIJ, (2019), 7(4): 1155-1172.

Benzer, N. K. (2006). Bolu-Göynük ve Yakın Çevresi Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bintaş, A. E. (2018). Çanakkale'nin Bigalı Köyünde Kırsal Kalkınmada Kadın Girişimciliği Ve Ekoturizm İlişkisinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

Birden, B. (2019). Yeşil Yol Projesi'ne Yönelik Çevre Hareketine Aktif Olarak Katılan ve Katılmayan Yerel Halkın Çevresel Değerlerinin Karşılaştırılması: Rize Örneği. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Blamey, R 1997. Ecotourism: the search for an operational definition. J. Sustain. Tour. 5(2):109-130.

Boeger, E. 1991. Ecotourism and the environment. Travel Tour. Res. Assoc. NewsI. (May):2-6.

Boo, E. 1991. Making ecotourism sustainable: recommendations for planning, development, and management. Pages 187-195 in T. Whelen, ed. Nature tourism: managing for the environment. Island Press, Washington, De.

Ceballos-Lascurain, H. 1987. The future of ecotourism. Mex. J. (January):13-14.

Commonwealth Department of Tourism. 1994. National ecotourism strategy. Australian Government Publishing Service, Sydney.

Çavuş, A. & Zere, S. (2021). Local people's perception of ecotourism: the case of Giresun province. International Journal of Geography and Geography Education (IGGE), 43, 173-192.

Çalışkan, A. (2020). Hatay'ın Ekoturizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Ekoturizme Bakış Açısı. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Çalışkan, D. S. (2017). Pierre Bourdieu Sosyolojisi Temelinde Yeşil Yol Projesi Ve Neoliberal Çevre Politikalarının Rize Özelinde Yerel Topluma Etkisi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çevirgen, Aydın. (2003). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Ekoturizm Ve Edremit Yöresi İçin Bir Model Önerisi. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 45-67.

Demir, S. (2011). İğneada'nın Ekoturizm Potansiyelinin Saptanması. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Demirbulat, Ö. (2018). Türkiye Turizm Stratejisi'nde (2023) Teşvik Edilen Ekoturizme Katılan Yerli Turistlerin Destinasyon Hizmet Kalitesine Yönelik Değerlendirmeleri (Doğu Karadeniz Bölgesi Örneği). (Yayımlanmamış doktora tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Doğal Hayatı Koruma Vakfı, <https://www.wwf.org.tr>, Erişim Adresi: 19.12.2021.

Doğan, D. (2015). Türkiye'de Orman Kaynakları Üzerindeki Ekoturizm Faaliyetlerinin Hukuksal ve Yönetmelik Açısından İncelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Doğan, M. (2010). Turizm ve Çevre. Kültürel Miras ve Turizm Ön Lisans Programı, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, İstanbul.

Doğanay, G., Çopur, G. (2019). Ekolojik Sistem Teorisi Ve Göç Kuramı Yaklaşımı İle Kırsal Aile Kaynaklarının Kullanımı: Giresun Kümbet Yaylası Örneği. Uluslararası Yaylacılık ve Yayla Kültürü Sempozyumu, 26 - 28 Eylül, Giresun.

Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, <https://www.dokap.gov.tr> .Erişim Tarihi: 11.10.2021.

Eagles, P. 1994. Understanding the market for sustainable tourism. Pages 25-33 in S.F. McCool and A.E. Watson, compilers. Linking tourism, the environment and sustainability. Spec. Sess., Annu. Meet. Natl. Recreat. Park Assoc., 12-14 Oct. 1994, Minneapolis, MN.

Ecotourism Association of Australia. 1992. Ecotourism news. Brisbane, Australia. Newsl. 1.

Ecotourism Society. 1993. Ecotourism statistical fact sheet. Ecotourism Society, North Bennington, VT.

Ekinci, E. (2021). Giresun'a Ait Coğrafi İşaretle Görele Dondurması Ve Bu Dondurmanın Gastronomi Turizmi Bağlamında Değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ekşioğlu, Ö. F. (2020). Yeşil Yol Projesinin Trabzon Yaylalarına Etkileri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gümüşhane.

Eğribaş, H. N. (2019). Nevşehir İlinde Ekoturizm Geliştirilmesine Yönelik Yerel Paydaşların Görüşleri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Ekim, V. (2017). Bafa Gölü Tabiat Parkı Ve Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Çevre Sorunları. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Erdoğan, N. (2003). Çevre ve Ekoturizm. Pozitif Yayıncılık, Ankara.

Eskin, B., Tuncer, M., Demirçivi, B. M. (2017). Alternatif Turizm Çeşidi Olarak Ekolojik Turizm: Hasan Dağı Örneği. Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (3), 15-26.

Fusun, İ. D., Atsız, O., Kahraman, O. C., Çiftçi, İ. (2016). Türkiye’de Sportif Olta Balıkçılığının Alternatif Turizm Kapsamında Değerlendirilmesi. I. Ulusal Alternatif Turizm Kongresi.

Giresun İli Doğa Turizm Master Planı. (2013-2023). Orman ve Su İşleri Bakanlığı 12. Bölge Müdürlüğü Giresun Şube Müdürlüğü. Giresun.

T.C. Giresun Valiliği, 2021, <http://www.giresun.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 05.12.2021

Giresun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, <https://giresun.ktb.gov.tr/TR> Erişim Tarihi: 05/01/2022.

Giresun Gazete, <https://giresungazete.net/>, Erişim Tarihi 11.12.2021.

Giresun Belediyesi, <https://giresun.bel.tr>, Erişim Tarihi 11.12.2021.

Gök, S. (2020). Giresun İli Eko-Rekreasyon Ve Turizm Potansiyeli. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Giresun.

Gökdemir, A. (2016). Gölcük Tabiat Parkı (Isparta) ve Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Güner, K. (2018). Turizm Sektörünün Bölgesel Kalkınma Üzerine Etkisi: Giresun Örneği. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.

Gülmez, M., Soysal, A. N., Büyükdag, N. (2019). Rafting Su Sporları İşletmelerinin Sorunları Ve Çözüm Önerileri. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD), C: 6 S: 12.

Gürsoy, Y. (2015). Giresun'da Yürüyüş Turizminin Çeşitlendirilmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 8 Sayı: 37.

International Union for Conservation of Nature, <https://www.iucn.org>, Erişim Tarihi: 11.11.2021.

İşler, H. (2021). Ekoturizm Destinasyonlarında Etkili Olan Kriterlerin Analitik Hiyerarşi Süreci Yönetimi İle Belirlenmesi: Giresun İli Üzerine Bir Araştırma. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.

İnan, Ç., İnan H., Kubaş, A. (2010). Ekoturizmin Kırsal Kalkınmaya Etkisi: Trakya Bölgesi Örneği. Türkiye IX. Tarım Ekonomisi Kongresi, Şanlıurfa.

İnce, D. (2018). Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Üretim Doğa Ve Metalaşma Üzerine Bir İnceleme: Rize Yeşil Yol Projesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kabataş, E. (2020). Kırsal Alanlarda Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi: Kırklareli İli Kofçaz İlçesi Örneği. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.

Kaypak, Ş. (2010). Ekolojik Turizmin Sürdürülebilirliği. Alanya İşletme Fakültesi Dergisi 2/2, 93-114.

Kasalak, M. A. (2015). Dünya’da Ekoturizm Pazarı ve Ekoturizmin Ülke Gelirlerine Etkisi. Rekreasyon ve Turizm Araştırmaları Dergisi, 2 (2), 20-26.

Keleş Çakır, M., Pelit, E., Keleş, Y. ve Pelit, N. (2015). “Ekoturizmin Kırsal Kalkınmaya Etkisine Yönelik Yerel Halkın Algılamaları: İnce Ekoturizm Köyü Örneği”. Uğur Akdu ve İsmail Çalık (Eds.). Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı (ss. 466-475). Trabzon: Harman Yayıncılık.

Koçkayası Tabiat Parkı, <http://kockayasi.tabiat.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

Koday, S., Kaymaz, H. ve Kaya, G. (2018). “Kuzalan Tabiat Parkı’nın Doğa Turizm Potansiyeli (Dereli-Giresun). Marmara Coğrafya Dergisi, (37), 124-143.

Korkmaz, E. (2019). Ekoturizm Alanındaki Gelişmelerden Glamping’in Uygulanabilirliği: Datça Yöresinde Bir Araştırma. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Kutay, K. 1989. The new ethic in adventure travel. Buzzworm Environ. J. 1(4):30-36.

Kuzulan Tabiat Parkı, Erişim Tarihi, <http://kuzulan.tabiat.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 13/01/2022

Kültür Portalı, <https://www.kulturportali.gov.tr/>, Erişim Tarihi 11.12.2021.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü, <https://mgm.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 12.12.2021.

Norris, RD. 1994. Ecotourism in the national parks of Latin America. Nat!. Parks 68(1-2):32-37.

Oktay, H. (2019). Ekoturizmin Turistin Genel Amaçları ve Turizm Sektörü İçerisindeki Konumu Üzerine Bir Araştırma. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Paslı, M.M. & Çelikkanat Paslı, N. (2019). Giresun ilinin ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 10 (EkSayı), 297-306.

Scace, RC; Grifone, E.; Usher, R 1992. Ecotourism in Canada. Prepared by Sentor Consultants Ltd. for Environ. Can., Can. Environ. Advis. Counc., Ottawa, ON. Unpub!. Rep.

Sevinç, M. S. (2019). Ekoturizm Potansiyeli İzmir Çiçekli Köy Örneği. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Sezer, İ. (2019). “Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma ve Ekoturizm Etkileşimi Bağlamında Kadınların Rolü: Şeyhli Mahallesi Örneği”, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(2), 211-238.

Sezer, İ. (2015). Doğu Karadeniz’de Gelişme Potansiyeli Yüksek Bir Yayla Turizm Merkezi: Kulakkaya Yaylası. Doğu Coğrafya Dergisi, 20 (34) , 89-114. DOI: 10.17295/dcd.219.

Sezer, İ. (2015). “Koç Kayası Tabiat Parkı’nın Ekoturizm Olanakları Açısından Değerlendirilmesi”. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 7(12), 172-207.

Sezer, İ. (2021). Rekreasyonel ve etkinlik (festival) amaçlı kullanımların korunan alanlara etkileri: Aymaç tabiat parkı örneği. Turkish Studies - Social, 16(6), 2089-2125.

Sezer, İ. (2016). “Ağaçbaşı Tabiat Parkı ve Yakın Çevresinin Coğrafi Özellikleri ile Ekoturizm Olanaklarının Değerlendirilmesi”. Turkish Studies International Academic Journals, 11(2), 1085-1112.

Sezer, İ. ve Bekdemir, Ü. (2017). “Kültür ve İnanç Varlıklarının Turizm Amaçlı Değerlendirilmesi: Piraziz İlçesi Örneği” [Bildiri], 1st International Sustainable Tourism Congress, Kastamonu 690-708.

Sezer, İ. ve Bekdemir, Ü. (2017). “Kuzalan Şelalesi Tabiat Parkı’nın Coğrafi Özellikleri ile Ekoturizm ve Rekreasyon Olanakları Bakımından İncelenmesi”. Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 12(29), 505-544.

Sezer, İ. ve Bekdemir, Ü. (2016). “Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı’nın Coğrafi Özellikleri ile Ekoturizm Olanaklarının Değerlendirilmesi” Doğu Coğrafya Dergisi, 21(36), 43-78.

Soyalp, L. (2017). Bisiklet Turizmi Katılımcıların Tatil Deneyimi: Yerli Turistler Üzerine Bir Araştırma. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Şahin, G. (2014). Orman Kaynaklarının Ekoturizm Amaçlı Kullanımı. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şebinkarahisar Belediyesi, www.sebinkarahisar.bel.tr Erişim Tarihi 11.01.2022.

Şengöz, Ş. (2018). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Dikili'nin Ekoturizm Potansiyelinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Tanrıverdi, Z. (2021). Giresun Ağaçbaşı Tabiat Parkı Çevre Köylerinde (Çaldağ, Cimşir, İnşidibi) Ekolojiden Kültüre Yansıyanlar. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Tickell, C 1994. Foreword. Pages ix-x in E. Cater and G. Lowman, eds. Ecotourism: a sustainable option? John Wiley and Sons, Brisbane, Australia.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2021, Tarım ve Orman Bakanlığı. <http://giresun.ormansu.gov.tr/> , Erişim Tarihi: 13.11.2021

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, <https://www.tarimorman.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 15/01/2022

The International Ecotourism Society, <https://ecotourism.org>, Erişim Tarihi: 13.10.2021.

Taş, S. (2012). Trabzon ve Ekoturizm: Yerli Ziyaretçilerin Yöreyi Değerlendirmesine Yönelik Bir Araştırma. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Turan, M. (2021). Ekoturizm Turizm Yöneticileri Tarafından Algılanması: Giresun İli Turizm Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.

Turpcu, E. (2017). Hizmet Kalitesi ve Seyahat Engelleri Algısı İle Müşteri Memnuniyeti Ve İlişkinin Ekoturizm Yöresinde İncelenmesi: Uzungöl'ü Ziyaret Eden Yabancı Turistler Üzerine Bir Uygulama. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Tuğun, Ö., Karaman, A. (2014). Çekirdek Köylerin Eko Turizme Kazandırılması İçin Sürdürülebilirlik Kavramı Çerçevesinde Bir Model. MEGARON, C: 9, S: 4.

Tutcu, A. (2021). Ekoturizm ve Türkiye'nin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. Atlas Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl: 5, Sayı: 6, 1-16.

TÜİK, <https://www.tuik.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 14/01/2022.

Türkütanıt, M. (2018). Akşehir'in Ekoturizm Potansiyelini ve Swot Analizini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Üzümcü, O. O., Koç, B. (2017). Ekolojik Turizm Kavramı: Fethiye Örneği. Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi, E-ISSN: 1308-027X, 10 (1): 14-19.

Ünal, O. (2018). Konya, İli Yeryüzü Şekillerinin Ekoturizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Yaman, S. Ö. (2019). Eskipazar (Karabük) Yerleşimi Örneğinde Ekoturizm Olanaklarının Araştırılması. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.

World Trade Organization, <https://www.wto.org>, Erişim Tarihi: 10.11.2021.

Yedideğirmenler Tabiat Parkı. <http://yedidegirmenler.tabiat.gov.tr/> Erişim Tarihi: 13.01.2022.

Yiğit, M. (2020). Giresun'un Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Sürdürülebilir Turizm İçin Ekoturizm Rotası Önerisi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.

Zaman, M., Şahin, İ. F., Bayram, N. Doğu Karadeniz'de Alternatif Bir Turizm Merkezi: Kümbet Yaylası. Doğu Coğrafya Dergisi.

Zere, S. (2020). Yerel Halkın Ekoturizm Algısı: Giresun İli Örneği. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Zeybek, O. (2014). Eğitim Turizminde Yeni Bir Alan: Ekoköyler. III. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi: 758-771, Aydın.

<http://webdosya.csb.gov.tr>.

<https://www.hurriyet.com.tr/>

<https://www.dunya.com>

<https://www.tema.org.tr/>

<https://fikritakip.com>

<https://www.independentturkish.com>

<https://140journos.com/>

<https://www.evrensel.net/>

<https://www.agos.com.tr>

<https://m.arkitera.com>

<https://www.sivilsayfalar.org/>

<https://ankahaber.net/>

<https://entdergi.com/>

<https://www.cnnturk.com>